بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓް

ވޮލިއުމް: 54 އަދަދު: 109 ތާރީޚު: 20 ޛުލްޙިއްޖާ 1446 – 16 ޖޫން 2025 ހޯމަ

ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2025/R-64

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދު

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް
ބޮޑުތަކުރުފާނުމަގު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ފޯނު: 3336211
މޯބައިލް: 7242885
ވެބްސައިޓް: www·gazette·gov·mv

- ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް ގެޒެޓުގައި ޝާއިއުކޮށްދިނުމަށް އެދި ފޮނުއްވާނީ legalaffairs@po·gov·mv އަށެވެ.

بسم الله الرحمن الرحيم

މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
މާލެ،
ދިވެހިރާއްޖެ.

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދު

ފިހުރިސްތު

އެއްވަނަ ބާބު.......... 1

ފެށުން.......... 1

1. ތަޢާރުފު.......... 1

2. ގަވާއިދުގެ ނަން.......... 1

3. މަޤްޞަދު.......... 1

4. ގަވާއިދު ހިންގާ ފަރާތް.......... 2

ދެވަނަ ބާބު.......... 2

ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމާއި ހިންގުން.......... 2

5. ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް.......... 2

6. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ބެހިގެންވާ ގޮތް.......... 2

7. ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޝްވަރާ ހޯދުން.......... 3

8. މަރުކަޒު އުފެއްދުން.......... 4

9. މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅުން.......... 4

10. ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތަކެތި.......... 4

11. ހުއްދަ ދިނުމުގެ ކުރިން އިންސްޕެކްޝަންކުރުން.......... 6

12. މަރުކަޒު ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން.......... 7

13. މަރުކަޒުތަކުގެ ޖިންސާތައް.......... 7

14. ޚާއްސަ ޔުނިޓެއް ގާއިމުކުރުން.......... 8

ތިންވަނަ ބާބު.......... 9

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ކުދިން ބަލައިގަތުމުގެ އުސޫލުތައް.......... 9

15. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ގެނައުން 9
16. ކުއްޖާއަށް ދޭންޖެހޭ މައުލޫމާތު 10
17. ޢާއިލާއަށް އެންގުން 11
18. ގިންތި ވަކިކުރުން 12
19. މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް ހެދުން 12
20. ހިމާޔަތް ދިނުން 13

ހަތަރުވަނަ ބާބު 14

މަރުކަޒު ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް 14

21. ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުން ދޫކުރުން 14
22. ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމަށް އެދުން 16
23. ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން 17
24. ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލުން 17
25. މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން 18
26. ލިބެންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް 18
27. އަޅުކަންތައް އަދާކުރުމުގެ އިންތިޒާމު 20
28. ކެއިންބޮއިމުގެ އިންތިޒާމު 20
29. ސާފުތާހިރުވުމުގެ އިންތިޒާމު 22
30. ނިދުމުގެ އިންތިޒާމު 23
31. ކަސްރަތުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު 23
32. ކުޅިވަރުކުޅުމުގެ އިންތިޒާމު 23
33. ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު 24
34. އަންނައުން 25
35. ޢާއިލީ ގުޅުން ދެމެހެއްޓުން 25
36. ޢާއިލީ ބައްދަލުވުން 25
37. އެކަހެރި ބައްދަލުވުން 26
38. ވަކީލު ބައްދަލުވުން 26
39. ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ބަލައި ފާސްކުރުން 27
40. ޢާއިލާއަށް ފޯނުކުރުން 28

41. ޗެކް ކިޔުމާއި ސިޓީ ލިޔުމުގެ ފުރުޞަތު 29
42. ކުއްޖާއާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުން 29
43. އިނާޔަތްތައް 30
44. އިނާޔަތްތައް ދިނުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް 30
ފަސްވަނަ ބާބު 31
ބޭސްފަރުވާ ކުރުން 31
45. ބޭސްފަރުވާކުރުމުގެ އިންތިޒާމު 31
46. މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ޒިންމާ 34
47. މަރުވުމުން ނުވަތަ އަނިޔާވުމުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް 36
48. ޞިއްޙީ ހާލަތަށް ރިއާޔަތްކޮށް އެލަވަންސް ފިޔަވަޅުތައް 39
49. މެޑިކަލް ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ ދޫކުރުން 39
50. ޗެކަޕަށް ދެއްކުމާއި އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހެދުން 39
51. އެޕީލްކުރުން 40
ހަވަނަ ބާބު 41
މަރުކަޒުތަކުގެ ސަލާމަތީ މިންގަނޑު 41
52. މުއާމަލާތްކުރުން 41
53. ގަވާއިދުތަކަށް އަމަލުކުރުމާއި، އަދަބަށް ކިޔަމަންވުން 42
54. އެއްބާރުލުން ދިނުން 42
55. ކުރުން މަނާ ކަންކަން 42
56. އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ގޮތުން އެލަވަންސް ފިޔަވަޅުތައް 46
57. އިސްތިސްނާކުރުމުގެ ގޮތުން ވެސް ކޮށްގެން ނުވާނެ ކަންކަން 46
58. އާލާތްތައް ބޭނުންކުރުމާއި ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން 47
ހަތްވަނަ ބާބު 48
ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސްޓޭންޑަރޑްތައް 48
59. އިދާރީ އޮނިގަނޑު ކަނޑައެޅުން 48
60. ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރ 49
61. މަރުކަޒުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުން 49
62. ގައިދުކޮށްބުރުގެ ޒިންމާތައް 49

63. ޚިދުމަތުގެ ފަގުޓު........ 50

64. ތަންގައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑު........ 50

65. އިމާރާތްތަކާއި ތަކެތި ބެލެހެއްޓުން........ 52

66. ކުރިންގެ ރިކޯޑުތައް ބެލެހެއްޓުން........ 52

67. މަޢުލޫމާތުތަކުން ރިކޯޑު ކުރަންޖެހޭ މައުލޫމާތު........ 53

68. ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން........ 59

69. ޝަކުވާ ބަލާ ކޮމިޓީ........ 60

70. ކޮމިޓީގެ ނިންމުން........ 60

71. ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން........ 62

72. މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޖުރާތު........ 62

އަށްވަނަ ބާބު........62

ކުޑަކުދިންގެ ކަރުންޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ސުޕްރަދަސަވަސްކަން ދެމެހެއްޓުން........62

73. މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދު މާނަކުރުން........ 62

74. ބަލައި ފާސްކުރުން........ 64

75. ބަލައި ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ ބާރުތައް........ 64

76. ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް........ 64

77. ހަރުގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުން........ 65

78. ޕެޗްޖެހުން ސާރވިސްކުރުން........ 66

79. މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި........ 67

80. ހާލަތަށް ރިއާއަތްކޮށް މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ކަނޑައެޅުން........ 67

81. މަރުކަޒުގެ މަސްޓަރ ނަގުން........ 68

82. އިންސްޕެކްޓް ކުރުން........ 68

83. ފުއާރަތަކީ ނިޒާމު ގައިމުކުރުން........ 68

84. ސަރވައިލަންސް ސިސްޓަމް ގައިމުކުރުން........ 69

85. ޖެނެރޭޓަރ އާލާތް ސިސްޓަމް ގައިމުކުރުން........ 69

86. އަލިފާން ނިއްވާ ނިޒާމު ގައިމުކުރުން........ 69

87. ސަލާމަތީ އާލާތްތައް ހުރުން........ 70

88. އެއްބަސްވުން އަންނައުމަކުން ކުރިން ގެންދިއުމާއި ބަދަލުކުރުން........ 70

89. ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާ ފަދަ ކަމެއް ނުކުރުން....... 71

90. ޑިއުޓީކުރުން....... 71

91. އެމަޖެންސީ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ނަމަ އަމަލުކުރާނެ ގޮތް....... 72

92. ސެކިއުރިޓީ ނިޒާމު ބެލެހެއްޓުން....... 72

ނުވަވަނަ ބާބު 73

މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް 73

93. ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން....... 73

94. އިތުރު ފަރާތްތައް....... 73

95. މުވައްޒަފުންގެ ޤާބިލުކަން....... 74

96. މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އުނގެންދޭ ކަންކަން....... 74

97. ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުން....... 75

98. ޚިދުމަތު އެކުލަވައިލުން....... 76

99. ކޮންމެ ކުއްޖަކާ ގުޅޭ ފަރުވާގެ ޕްލޭނެއް އެކުލަވައިލުން....... 77

100. މަރުކަޒުން ބަދަލުކުރުމާއި ޕްރޮގްރާމް ކުދިން ދޫކުރުން....... 78

101. ޕްރޮގްރާމް އޮފިސަރުން އައްޔަންކުރުން....... 78

102. ޕްރޮގްރާމް އޮފިސަރުން ޒިންމާތައް....... 78

103. ޓްރީޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް ކޮމިޓީގެ ނިންމުން ހިއްސާކުރުން....... 79

104. ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުން....... 79

105. ޕްރޮގްރާމް ޝަރުތަކާ ޚިލާފުވުން....... 80

106. އިންސްޕެކްޓްކުރުން....... 80

107. މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނަކުން އިންސްޕެކްޓްކުރުން....... 80

108. ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން އިންސްޕެކްޓްކުރުން....... 81

109. އިންސްޕެކްޓްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު 81

110. ޢާއިލާއިން ފައިސާ ޖަމާކުރުން....... 81

111. ޝަކުވާ އަރުވުން....... 82

112. ޝަކުވާ އަރުވުމާ ގުޅޭ އުސޫލު....... 82

113. އަރުވާ ޝަކުވާ ބެލެހެއްޓުން....... 83

114. ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފު ޝަކުވާ....... 83

115. އަޕީލްވާ ތަކެތި ހަވާލުކުރުން 84

116. އަޕީލްވާ ތަކެއްޗާ ހަވާލުނުވުން 85

117. ނިޔާވެފައިވާ ކުދިންގެ ތަކެތި 85

118. މަރުކަޒަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ހޯދުން 86

119. މަރުކަޒު އެޑާޕްކުރުން 86

120. އިދާރީ ކުށްތައް 87

121. ފިޔަވަޅު އެޅުން 90

ދިހަވަނަ ބާބު 90

އެހެނިހެން ކަންކަން 90

122. އުސޫލުތައް ހެދުން 90

123. މާނަކުރުން 90

124. ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން 94

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދު

އެއްވަނަ ބާބު
ފެށުން

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޓަކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ގާއިމުކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމާއި ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ އެންމެހައި އުޞޫލުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތުން، އެ ޤާނޫނުގެ 87 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލައިފައިވާ ގަވާއިދެކެވެ.

ގަވާއިދުގެ ނަން

2. މި ގަވާއިދަށް ކިޔާނީ، "ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދު" އެވެ.

މަޤްޞަދު

3. މި ގަވާއިދުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ ސްޓޭންޑަޑުތަކާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި ގެންގުޅެންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރުން.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ކުދިން ބޭއްލެވުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމާއި، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިން އާ މަރުކަޒުތަކުން އަދުލުވެރިކުރުމަށް ޓަކައި ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ބަޔާންކުރުން.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ގެންނަ ކުދިންގެ ބައްޔާއި ކަރަވަރުކޮށްދިނުމާއި، އެ ކުދިންގެ ބައްދަލުކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ސާފުސާފުކޮށް ވަކި ގޮތެއްގެ މަތިން އަމަލުކުރަންވީ ގޮތާއި އެ ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާއި، އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްތަކާއި އެ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގަންޖެހޭ ފަރާވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ބަޔާންކުރުން.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ޒިންމާތައް ބެލެހެއްޓުމާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތަކަށް ކުދިން ގެންދެވޭ ދުވަހުން ފެށިގެން އެ މަރުކަޒުތަކުން އެ ކުދިން ދޫކުރުމާ ހަމައަށް މަރުކަޒުތަކުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން.

(ބ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ސުލްހަވަންތަކަން ދެމެހެއްޓުމުގެ މިންގަނޑުތައް ބެލެހެއްޓުން.

(ޅ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ކުރުން މަނާ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމާއި، ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުތަކުން ކުދިން ދޫކުރެވިދާނެ ހާލަތްތަކާއި، އެފަދައިން ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުތަކުން ކުދިން ދޫކުރުމާ ގުޅޭ އިޖުރާތު ބެލެހެއްޓުން.

ގަވާއިދު ހިންގާ ފަރާތް — 4. މި ގަވާއިދު ހިންގާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިންނެވެ.

ދެވަނަ ބާބު
ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމާއި ހިންގުން

ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް — 5. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން އުފައްދައި ހިންގާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގަންވާނީ މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ބައިގަންނާ ގޮތް — 6. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ބައިގަންނާނީ އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ މަރުކަޒުތަކަށެވެ.

(1) ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރ؛

(2) ޓްރާންސް ބަރތް ސެޓިލް ފެސިލިޓީ.

(ށ) ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަކީ، ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ކުޑަކުދިންގެ ތެރެއިން، ނުރައްކާތެރި ކުށްކުރާ ކުދިން ފިޔަވައި އެހެން ކުދިން ބޭއްވުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) ގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒެކެވެ.

(ނ) ޓްރާންސް ބަރތް ސެޓިލް ފެސިލިޓީއަކީ، ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ކުޑަކުދިންގެ ތެރެއިން، ޖިނާއީ ބޮޑެތި ކުށްތައް ކުރާ، މުޖުތަމަޢަށް

އެކަހެރިކޮށްގެން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކުދިން ބޭއްވުމަށް، ގާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުގެ ގާނޫނު) ގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އުފައްދާ މަރުކަޒުތަކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކަކީ، ބޮޖެހީލުން ބަންދުކުރާ ތަންތަނާ ވަކިން ހަދައިފައިވާ، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، ކުށްކުރުވި ކުށާ އެކަށޭނަ ތަންތަން ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް، އެ މަރުކަޒެއްގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނަށް އެ ކުދިންގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި، އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ބޭނުންތެރިވާ އަދި މުޖުތަމަޢަށް ފައިދާހުރި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ފަންނުތަކާއި، އިޖުތިމާޢީ ފަންނުތަކާއި، ސައިކޯސޯޝަލް ފަންނުތަކާއި، ސިވިލް ފަންނުތަކާއި، ޓެކްނިކަލް ޓްރޭނިންގ އަކަޑެމިކާއި، ކަސްރަތުކުރުމާއި، އިޖުތިމާޢީ ފަދަ ދީނީ ތަޢުލީމު މަރުކަޒުގެ މާޙައުލުގެ ތެރެއިން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުގެ ގާނޫނާއި މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން، ކަނޑައެޅޭ ހަމަހަމަ އުސޫލެއްގެ ދަށުން، މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިންގެ މަސްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ޖަވާބުދާރީ، އެ ކުދިންނަށް ޖާގަދަކޮށްދިނުމުގެ ޙައްޤު، އެ ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާއަށް ލިބިދިނުމުގެ އިންތިޒާމު މަރުކަޒުތަކުން ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

7. ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޝްވަރާ ހޯދުން

(ހ) މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ގާއިމުކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވައިލާ އިދާރީ އޮނިގަނޑާއި، ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރތައް އެކުލަވައިލުމުގައި ދައުލަތުގެ ކަމާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ މަސައްކަތްކުރާ ޖަމުޢިއްޔާތަކުގެ ޚިޔާލާއި މަޝްވަރާ ހޯދަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ގާއިމުކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ހިންގުމަށް ބޭނުންކުރާ ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތް ހޯދުމާ އެކުލަވައިލުމުގައި ދައުލަތުގެ ކަމާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ މަސައްކަތްކުރާ ޖަމުޢިއްޔާތަކުގެ ޚިޔާލާއި މަޝްވަރާ ހޯދަންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒު އުފެއްދުން

8. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކެއް އުފައްދައި ހިންގަންވާނީ، މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީން ވުޒާރާއިން ދޫކުރާ ހުއްދައެއް ލިބުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ވުޒާރާއިން މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ހުއްދަ ދޫކުރާނީ، ފަޔަރ އެންޑް ރެސްކިއު ސަރވިސްއިން އެކުލަވައިލައިގެންވާ ކޮމިޓީން އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށްފަހު، އެ ކޮމިޓީން ދޭ ލަފާއާއި އިރުޝާދަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ފަހުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ވުޒާރާއިން މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ހުއްދަ ދޫކުރާނީ، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތައް އެ މަރުކަޒަކުން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާނަމައެވެ.

މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅުން

9. މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒެއް ހިންގުމަށް ބޭނުން ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅުމާއި ހުއްދަ ދޫކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

(ހ) މި ގަވާއިދުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ލިޔުމުން ވުޒާރާއަށް ހުށަހަޅާނީ، ވުޒާރާއިން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ފޯމު ނުވަތަ ވުޒާރާގެ އޮންލައިން ޕޯޓަލް ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ.

(ށ) މަރުކަޒު ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) އާއި މި ގަވާއިދުގައި ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަންޖެހޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ވުޒާރާއިން ހުއްދަ ދޫކުރާނީ، އެ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލުމުގެ ގޮތުން، މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާ ތަން ނުވަތަ އިމާރާތް، ފަޔަރ އެންޑް ރެސްކިއު ސަރވިސްއިން އެކުލަވައިލައިގެންވާ ކޮމިޓީން އިންސްޕެކްޓް ކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

ހުއްދައިގެ މުއްދަތު

10. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ވުޒާރާއަށް ހުށަހަޅާއިރު، އެ ހުށަހެޅުމާއެކު އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތާއި ލިޔެކިޔުންތައް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ގައިޑްލައިން ބެހެއްޓޭ މަރުކަޒުގެ ބާވަތް؛

(2) މަދުރަސާ ގާއިމުކުރާން ބިނާއި، ފްލޯ ޕްލޭން؛

(3) މަދުރަސާއިން ފޯރުކޮށްދޭނެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(4) މުވައްޒަފުންގެ ފަންނީ ދާއިރާތަކުގެ ލިސްޓާއި، މަދުރަސާގައި މަސައްކަތްކުރާ ޓީޗަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ އޮނިގަނޑު ނުވަތަ އޯގަނައިޒޭޝަނަލް ސްޓްރަކްޗަރ ނުވަތަ ހައިރާކީ؛

(5) މަދުރަސާ ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް ހޯދުމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ގޮތާއި، މަދުރަސާ ހިންގުމަށް ފައިސާ ހަރަދުކުރުމަށް ނިންމައިފައިވާ ގޮތް؛

(6) މަދުރަސާއިން ފޯރުކޮށްދޭ އެހެނިހެން ޚިދުމަތްތަކަށް އަގު ނެގުމަށް ނިންމައިފައިވާ ގޮތް؛

(7) އެއް ވަގުތެއްގައި މަދުރަސާގައި ބަހައްޓާން ކުދިންގެ އަދަދު؛

(8) މަދުރަސާގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތައް އަދި ކަމާ ގުޅޭ ދާއިރާއިން ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ބަޔަކުކަން އެނގޭނެ ލިޔެކިޔުން؛

(9) މަދުރަސާގައި މަސައްކަތްކުރާން މުވައްޒަފުންގެ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ހިމެނޭހެން މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު؛

(10) މަދުރަސާގެ ގައިޑްބުކުގެ ގޮތުގައި އިޢުލާނުކުރަން ގަސްތުކުރާ ފަރާތުގެ ވަނަވަރު؛

(11) މަދުރަސާގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރ؛

(12) ކޮމިޝަނުން އޮތް ޕްރިޒެންސް ކަނޑައަޅާ އެހެނިހެން ކަންކަން.

(ނ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މަދުރަސާ ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާއިރު، މި މާއްދާގައިވާ ލިޔެކިޔުންތައް ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާ، އެ ކަމެއް ބަލާނެކަން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން އެކުލަވާލައިފައިވާ ކޮމިޓީން ފެންވަރު ދުވަހުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ލިޔުންތައް ފުރިހަމަކުރަން، ވުޒާރާއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ލިޔުންތަކެއް ހުށަނާޅާ ނަމަ، ވުޒާރާއަށް ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

ހުއްދަ ދިނުމުގެ ކުރިން އިންސްޕެކްޓްކުރުން

11. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުއްދައަށް އެދި ވުޒާރާއަށް ހުށަހެޅުމުން، މަރުކަޒު ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމުގެ ކުރިން މަރުކަޒު ހިންގަން ގަސްތުކުރާ އިމާރާތް ނުވަތަ ތަން، ޑިޒެބިލިޓީ އެކު ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކަށް އެކްސެސިބަލްކޮށްފައިވާ ކޯޑާ އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށްފަހު، ތަފްޞީލީ އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓެއް، ވުޒާރާއިން ކަނޑައަޅާ ފޯމާއެކު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުރާ އިންސްޕެކްޝަނުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަލަންވާނެއެވެ.

(1) މި ގަވާއިދުގެ 64 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވެފައިވާކަން؛

(2) މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ކަންކަން ބެލުމަށާއި، މަރުކަޒުން އެ ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާއި، ފަރުވާގެ ފުރުޞަތުތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ފެންވަރުގެ އަދި އެ ކަންކަމަށް ބޭނުންވާ އަދަދަށް އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުން މަރުކަޒުގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާކަން؛

(3) ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާއި، ފަރުވާގެ ފުރުޞަތުތައް ހިންގުމަށް އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތްތައް މަރުކަޒުގައި ޤާއިމުކުރެވިފައިވާކަން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ އިންސްޕެކްޝަނަށްފަހު އެކުލަވައިލާ އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓުގައި، މި ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ މިންގަނޑުތަކަށް އެ ތަނެއް ނުފެތޭ ނަމަ، އެ ކަމެއްގެ ތަފްޞީލާއި، ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ގަވާއިދުގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މަރުކަޒު ހިންގުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއެކު، މި ގަވާއިދުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތާއި ލިޔެކިޔުންތައް ފުރިހަމަވެފައިވާ ނަމަ، ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާތާ ގިނަވެގެން 40 (ސާޅީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންސްޕެކްޝަން ފުރިހަމަކޮށް ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ބ) އިންސްޕެކްޝަން ނިމުމަށްފަހު، އިންސްޕެކްޝަން، ރިޕޯޓް ވަޒީރާއި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށް، އިންސްޕެކްޝަން ނިމުމާ ގިނަވެގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މަޙްބަސްގައި އެއްވެސް ކަމެއް ރަނގަޅުކުރަން ޖެހި ނަމަ، އެ ކަމެއް ރަނގަޅުކުރުމަށް، ގިނަވެގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދީ، މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ދޭ އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓުގައި އެކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އިންސްޕެކްޝަން ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރެވުނުތޯ، މޯލްޑިވްސް ކޮރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހުށަހަޅުމުން، އިންސްޕެކްޓަރުކުރުމަށް އެދި ވަޒީރާއިން ޕްރޮބޭޝަން އަދި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން އެކުލަވާލައިދީފައިވާ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

މަޙްބަސް ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން

12. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ނަމަ، ގިނަވެގެން 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަޙްބަސް ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރުން ވަޒީރު ދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މަޙްބަސް ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމުން، ގިނަވެގެން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަޙްބަސްގެ ހިދުމަތްދޭން ފަށަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ހުއްދަ ދެމިއޮތްހާ ހިނދަކު، މަޙްބަސްގައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

މަޙްބަސްތަކުގެ ޤިސްމުތައް

13. ކަރެކްޝަނަލް މަޙްބަސްތަކުގެ ޤިސްމުތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) މަޙްބަސްގައި ތިބޭ ކުށްވެރިންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި މަސްލަހަތު ދެމެހެއްޓުމަށް ބަލައި ކުރަންޖެހޭ އިންތިޒާމުގައި ކަނޑައެޅޭ ކުރުން.

(ށ) ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ކުށްވެރިންގެ އާންމު ހާލަތު ބެލެހެއްޓުން.

(ނ) ކަރެކްޝަނަލް މަޙްބަސްތަކުގައި ތިބޭ ކުށްވެރިންގެ އަމަލުތަކާ ބަލައި މޮނިޓަރކުރުމާއި، ތަނުގެ އަމަންއަމާންކަން ދެމެހެއްޓުން.

(ރ) މި ގަވާއިދާއި، މަޙްބަސްގައި އަމަލުކުރުމަށް ހަދައިފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާ ކުށްތަކާމެދު އަދަބުދޭނޭ ޕްރޮސީޖަރު ހެދުން.

(ބ) މަދަރުސާތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި އިންތިޒާމްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން.

(ޅ) މަދަރުސާތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށް ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުން.

(ކ) މަދަރުސާތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން މުޖުތަމަޢަށް އަހުލުވެރިކޮށް އަދިން މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ޓަކައި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމާއި ތަމްރީނު ހޯދައިދިނުން.

(އ) އެކިއެކި ބޭނުންތަކަށް އެކި ތަންތަނަށް ގެންދަންޖެހޭ ކުދިން އެ ތަނަކަށް ގެންގޮސް ގެނައުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ އިންތިޒާމްތަކާއި މަސައްކަތްތައް ކުރުން.

(ވ) މަދަރުސާތަކުގައި ގެއިމުކާނުފައިވާ ވަސީލަތްތަކާއި އިމާރާތްތައް މަރާމާތުކޮށް ބެލެހެއްޓުން.

(މ) މަދަރުސާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ އެންމެހާ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުން.

ޚާއްޞަ ޔުނިޓެއް ގާއިމުކުރުން

14. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަދަރުސާތަކުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ކަންކަމާއި، ޕްރޮބޭޝަނުގައި ތިބޭ ނުވަތަ ފުލުހުންގެ ދަށުން ދޫކުރާ ކުޑަކުދިންގެ ކަންކަން ބަލައި މެންޓަރިންގް މަސައްކަތާ ކުރާނީ، ޑައިވަރޝަން ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި އެކަމަށް ހާއްސަކުރާ ޔުނިޓަކުންނެވެ. މި ޔުނިޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނަކީ، ކުޑަކުދިންނާއެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ހާއްސަ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ، އެކަމަށް ހާއްސަކުރާ ދެ ޖިންސުގެ އޮފިސަރުން ކަމުގައި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޔުނިޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ވަޒީފާ ދީފައިވާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުން ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާހައި ހިނދަކު، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަދަރުސާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ސްޓާފް މެނޭޖްމަންޓް ބަލަހައްޓަންޖެހޭނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ޢަމަލުކުރާއި ޕްރޮގްރާމްގެ ޕޭޖުން) އާއި އެ ޕޭޖުންގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

ތިންވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކުރިން ބެލެހެއްޓުމުގެ އުސޫލުތައް

ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެނައުން

15. (ހ) ކުޅިވަރުގެ މަސައްކަތް އަދާކުރާ ކަނޑައަޅާ މަޤާމުގައި ނުވަތަ އަދާކުރާ، ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ބެލެހެއްޓުން ކުރުގައި ވާ ނަމަ، އެ މަޤާމާ ނުގުޅޭ، އެ ކުޅިވަރު މުޤާބިލު ރައްކާތެރިކަމާ ސަރުކާރުގެ އޮފީސަރުގެ ބަލަހައްޓާ ފަރާތް، އެ ކުޅިވަރު ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަނޑައަޅާ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންގުޅެންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންދާ ކޮންމެ ކުޅިވަރެއް އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުވާނީ ކޯޗު އަދުލުވެރި ލިޔުމުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޯޗު އަދުލުގެ އިތުރުން، އަންނަނިވި ލިޔެކިޔުންތައް، ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންނައިރު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ކާކުކަން އަންގައިދޭ، ފޮޓޯ ޖެހި، ރަސްމީ ލިޔުން؛

(2) ޖިނާއީމަސްޢޫލު އޮތް ނުވަތަ ނެތްކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްޖާގެ ހާލަތު ބަޔާންކޮށްދޭ ރިޕޯޓް.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންދާ ކޮންމެ ކުޅިވަރެއް ދުވަހުގެ ތިރީގައިވާ ކަންކަން، ޕޮލިސީގެ ރައްކާތެރިކަމާ ސަރުކާރުން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެއްދުމާ ދުވަހުގެ، އިދާރީގޮތުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް ފުރިހަމަކުރުން؛

(2) މި ގަވާއިދުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފޯމަށް އެސެސްމަންޓް ހެދުން؛

(3) މި ގަވާއިދުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ނުގެން؛

(4) މި ގަވާއިދުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފޯރުކޮށްދޭ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބަލައި، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ގެންނަ ކުދިންނާ ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ތަކެތިކަމަށް މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި ހަވާލުކުރުން؛

(5) މަރުކަޒުތަކުގައި ބެހެއްޓުމުގެ ކުރިން ކުއްޖާއަށް ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(6) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ގެނަސް ކުދިން މަރުކަޒުތަކަށް ތަޢާރަފުކުރުން.

ކުއްޖާއަށް ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު

16. ކުއްޖާއާ މަރުކަޒުތަކުން ހަވާލުވާ ފަރާތުން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާއަށް ލިޔުމުންނާއި އަނގަބަހުން ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދޭއިރު، އެ ކުއްޖެއްގެ އުމުރާ އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް އެ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދީ، ދިވެހިބަސް ނޭނގޭ ނުވަތަ އިވުމާއި ވާހަކަދެއްކުމުން މަޖުބޫރުވެފައިވާ ކުދިން ތިބި ނަމަ، އެ ކުއްޖަކަށް ފަހުމުވާ ބަހަކުން ވާހަކަދައްކައި، ތަރުޖަމާކޮށްދޭ ފަރާތެއްގެ އެހީގައި ވިޔަސް އެ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާއަށް ސާފުކޮށްދީ، އެ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާއަށް ފަހުމްވިކަން ކަށަވަރުކޮށް، ލިޔެކިޔުމުން އެކަން ރިކޯޑު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) ކުއްޖާ ބެހެއްޓިފައި ހުންނާނީ މި ގަވާއިދުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން މަރުކަޒެއްގައިކަން.

(ށ) މަރުކަޒުގައި އަމަލުކުރާ އެންމެހައި އުސޫލުތައް.

(ނ) ކުއްޖާއަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކާއި ކުއްޖާގެ ޒިންމާތައް.

(ރ) ކުއްޖާއަށް މަރުކަޒުގައި ލިބިދެވޭނެ ހިދުމަތްތައް.

(ބ) މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އާއިލާއާ ބައްދަލުކުރުވުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް.

(ޅ) މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ ގޮތް.

(ތ) މަރުކަޒުތަކުގެ މުވައްޒަފުންގެ ޖިންސާތައް.

(ލ) މަރުކަޒުތަކުގައި ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހަޅާނެ ގޮތާއި، ހުށަހަޅާ ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް.

(ގ) ޕްރޮގްރާމްގެ ދަށުން މުޖުތަމަޢަށް ނުކުތުމުގެ ފުރުޞަތާއި، ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒުން ބޭރު ކުއްޖާއަށް މިނިވަންކަމާއެކު އުޅެވޭނެ އެހެން މަރުކަޒަކަށް ބަދަލުވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ގޮތާއި، އެ ކަންކަމުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު؛

(ޏ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ އުމުރާއި ފެންވަރާ ގުޅޭގޮތުން ދެވޭ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި ހުނަރުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު.

(ސ) ކުއްޖާގެ ފަރުވާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނިންމައިފައިވާ ގޮތުގެ ޕްލޭން.

(ޑ) ކުއްޖާއަށް އެހީވެދެވޭނެ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާއި، އަމިއްލަ ޖަމުޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު.

17. ޢާއިލާއަށް އެންގުން

(ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒަށް ކުދިން ގެންނަތާ ގިނަވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒަށް ގެނެސްފައިވާކަމާއި، ބަންދުކޮށް ގެނައި ސަބަބު އެ ކުއްޖެއްގެ ޢާއިލާއަށް އެންގުމުގެ ގޮތުން 5 (ފަހެއް) މިނެޓުގެ ފޯނުކޯލުގެ ފުރުޞަތު ކުއްޖާއަށް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި މި މަޢުލޫމާތު ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުދިންގެ ތެރޭގައި ބިދޭސީ ކުއްޖަކު ހުރި ނަމަ، އެ ކުއްޖަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ އެމްބަސީއާ ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ އިންތިޒާމުގެ އިތުރުން، އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒަށް ގެނެސްފައިވާކަމާއި، ބަންދުކޮށް ގެނައި ސަބަބު އެ ކުއްޖެއްގެ ޢާއިލާއަށް އެންގުމުގެ ފުރުޞަތު މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ބިދޭސީ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެ ކުއްޖަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ އެމްބަސީއެއް ނުވަތަ ކޮންސިއުލޭޓެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތް ހާލަތްތަކުގައި، އަދި އެ ކުއްޖަކީ ރެފިއުޖީއެއް ނުވަތަ އެސައިލަމް ދައުލަތަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުއްޖެއް ނަމަ، އެ ކުއްޖެއްގެ މަސްލަހަތުގައި

މަސައްކަތްކުރާ ފަރުދެއް ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިދާރާއަކާ މުއާމަލާތްކުރުމުގެ އިންތިޒާމު މަރުކަޒުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.

ގިންތި ވަކިކުރުން

18. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒެއްގައި ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރުމުން، އެކުއްޖެއްގެ މަތިން މަރުކަޒަށް ގެންދިއުމަށްފަހު، މި ގަވާއިދުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒަކަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް އަންހެންކުދިންނާއި ފިރިހެންކުދިން ވަކިން ބޭތިއްބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ގެންގުޅޭ ކުއްޖާ ކޮށްފައިވާ ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުށްބޮޑުމިނާއި، ކުއްޖާގެ އުމުރުފުރާއި، ޖިންސާއި، ޖިސްމާނީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ވަނަވަރާއި އެހެނިހެން ހާލަތުތަކާއި، ޗެލެންޖުތަކާ އަދި ޑިސިޕްލިން ބާވަތްތަކާ އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓަކަށް ބިނާކޮށް ވަކިން ބޭތިއްބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް ހެދުން

19. (ހ) ކުޑަކުއްޖަކު މަރުކަޒަކަށް ގެންނާތާ ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ، އެ ދާއިރާއިން ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ކުއްޖާގެ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް ހަދަންވާނީ އަންނަނިވި ކަންކަން ކަށަވަރުވާގޮތަށެވެ.

(1) ކުއްޖާއަކީ ކުރިންގެ ޝިފާދޭއަކަން ވެފައިވާ ކުއްޖެއްތޯ ދެނެގަތުމާއި، ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ގެއްލުމެއް ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ކޮށްފައިވާ ނަމަ، އަނިޔާގެ މިންވަރާއި އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ގޮތް ދެނެގަތުމާއި، އަނިޔާއެއް ލިބިފައި ވާ ނަމަ، މެޑިކަލް ރިޕޯޓްތައްޔާރުކުރުން؛

(2) އެ ކުއްޖެއްގެ ނަފްސާނީ ހާލަތު ވަޒަންކުރުން، މި ގޮތުން އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުންދިނުމުގެ ކަމެއް ކުރުމުގެ ބާވަތް، އަމިއްލައަށް މަރުވާން

ކުއްޖެއްގެ އެ ސަބަބުން އޭގެ ނަމަ ހުރި ހާލަތުގައި މަސްލަހަތުގެ އުޖޫރައި، ހިގަނޑުން ނުވަތަ އަމަލުތަކުން ދުރަގައި ކަންކަން ދެނެގަތުން؛

(3) ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވަނީ ކޮން ބާވަތެއްގެ ފަރުވާއެއްތޯ ދެނެގަތުން؛

(4) ގައިން ގަދަން އަރާ ބައްޔެއް އެ ކުއްޖެއްގެ ގައިގައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އެހެން ކުދިންނާ ވަކިވާން ޖެހެން އެ ކުއްޖާ އެކަހެރިކުރަން ޖެހޭތޯ ބެލުމާއި، އެކަހެރިކޮށް ފަރުވާދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ދެނެގަތުން؛

(5) އެ ކުއްޖަކަށް ހިތްފުރިވުމަށް ޖިސްމާނީގޮތުން ބޭނުންވާ މަސައްކަތާއި، ކަސްރަތާއި އެހެނިހެން ހަރަކާތްތައް ދެނެގަތުން.

(ނ) ކުޑަކުއްޖަކު މަރުކަޒަކަށް ގެންދިއުމަށްފަހު، ހަތް ދުވަހުގެ އެސެސްމަންޓުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް ނުވަތަ ގާއިންސާނީ ދަރަދުރަޖައިގެ އަމަލެއް ނުވަތަ ޓްރޯމާގެ އަމަލެއް އެ ކުއްޖަކާމެދު ހިންގައިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެ ނަމަ، އެ ކަމެއްގެ ތަފްސީލު ލިޔުން ރިޕޯޓުކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާއަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި "ޓޯޗަރ" އެއްގެ ގޮތުގައި މާނަކުރާފަދަ އަނިޔާއެއްކަމަށް ވާ ނަމަ، އެ ޤާނޫނުން އެ ކުއްޖަކަށް ލިބިދޭ އިންސާފަށް ހައްޤުތަކާއި ފިޔަވަޅުތަކާއި، އެ މަޢުލޫމާތު، ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި އިދާރާތަކަށް ފަސްނުކޮށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން، އިތުރު އަނިޔާއެއް ނުލިބޭ ފަދަ ގޮތަށް އެ ކުއްޖެއްގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެއެވެ.

ހިމާޔަތް ދިނުން

20. (ހ) ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވެސް ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒަކަށް ގެނައުމަށްފަހު ހުންނާނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ފުރިހަމަ ހިމާޔަތުގައެވެ. އަދި ކަރެކްޝަނަލް ވެއްދުމަށްފަހު ވެސް ކުއްޖާ ހިމާޔަތް ދޭންޖެހޭ ހާލަތްތަކުގައި އެ ކުއްޖަކަށް ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ޖަގަހަ އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ގެނެވޭ ކުދިންނަށް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ހިމާޔަތް ހިމާޔަތްތައް ދޭންޖެހޭނެކަމަށް ކުޑަކުދިންގެ ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ނިންމާދޭނެއެވެ.

(1) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަ އެހެން ކުއްޖެއްގެ ފަރާތުން އެ ކުއްޖަކަށް ސީދާގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާގޮތުން ނަމަވެސް ގެއްލުމެއް ލިބުން؛

(2) ކުއްޖާއަށް ކޮށްފައިވާ ހުކުމުގެ ބާވަތުން ނުވަތަ ކުށުވެރިވެފައިވާ ކުށުގެ ބާވަތުން މަރުކަޒުގައި ތިބޭ އެހެން ކުދިންގެ ފަރާތުން އެ ކުއްޖަކަށް ގެއްލުމެއް ދިމާވާނެކަމަށް ގަބޫލުކުރެވުން؛

(3) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާއިން ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން އެ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް އެދުން؛

(4) މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގެ އިތުރުން، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖަކު ހާއްސަ ރިއާޔަތެއް ބޭނުންވާކަމަށް އަމިއްލައަށް އެދިއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން ފަރާތަކުން އެކަން ފާހަގަކޮށްފި ނަމަ، އެ ކުއްޖަކަށް ރިއާޔަތް ދޭންޖެހޭ ފަދަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނުވަތަ ހާލަތެއް ކުރިމަތިވެފައިވާކަމަށް ޑައިރެކްޓަރަށް ގަބޫލުކުރެވުން.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

މަރުކަޒު ހިންގުމުގެ އުސޫލުތައް

ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުން ދޫކުރުން

21. (ހ) ކުޑަކުދިން ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުން ދޫކުރެވިދާނެ ހާލަތްތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(1) މަރުކަޒުބޭރުގައިވާ ނުވަތަ އާދައާ ޚިލާފަށް ބަލި ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި ސިއްހީ ހާލަތެއް ކުރިމަތިވެފައިވާ އާއިލީ މެންބަރަކަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް؛

(2) އާއިލީ މެންބަރެއްގެ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމަށް؛

(3) އިމްތިހާނެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް؛

(4) ޑޮކްޓަރުގެ އިރުޝާދާ އެއްގޮތަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ސިއްހީ ހިދުމަތްދޭ ތަނެއްގައި އެޑްމިޓްކޮށްގެން ފަރުވާ ހޯދުމަށް؛

(5) ޖަލުގައި ހުންނަ މާބަނޑު ކުއްޖެއްގެ ބަނޑަށް 6 (ހައެއް) މަސް ފުރުން؛

(6) ބަންދުކުރެވޭ ކުއްޖެއްގެ 1 (އެކެއް) އަހަރު ނުފުރޭ، ގާތުން ކިރުދޭ ކުއްޖެއް ހުރުން؛

(7) ރާއްޖެއިން ލިބެންނެތް ސިއްޙީ ފަރުވާއެއް ލިބިގަތުމަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުން؛

(8) ފަރުޟު ޙައްޖުގެ އަޅުކަން އަދާކުރުމަށް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ އާއިލާ މެންބަރަކު ހޮސްޕިޓަލުގެ އިންޓެންސިވް ކެއަރ ޔުނިޓް (އައި.ސީ.ޔޫ) ގައި ނުވަތަ ފުރާނައަށް ނުރައްކާތެރި ހާލަތެއްގައި ދިރުމާ ގުޅިގެން އުނދަގޫތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވުން؛

(2) ކުއްޖާގެ އާއިލާ މެންބަރަކު، ހަނގުރާމައިގެން ކުރާ ޙަމަލާ ސަބަބުން ކުރަން ހަމަޖެހުނު ހާލަތެއްގައިވުން؛

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (2) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރާއި (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ކުއްޖާ ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރެވޭނީ ޖެހިއަށް ޝަރުޢީ ސަބަބަކާ އެކުގައި، އޭގެ ސިޓީ ބެލެނިވެރިޔާގެ ދަށުގައި ހުރިގޮ ވަގުތީގޮތުން ދުވަސް ހުންނަ ގޮތަށެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރާއި، (6) ވަނަ ނަންބަރާއި، (7) ވަނަ ނަންބަރާއި، (8) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތީގޮތުން ކުއްޖާ ދޫކުރެވޭނީ، ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރި ފަރާތުން ކުއްޖާ ހުރިގޮ ވަގުތީގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް ޝަރުޠުތަކާ، އެކަމަށް ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމުންނެވެ.

(ބ) ބެލެނިވެރި ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ވަގުތީގޮތުން ކުއްޖާ ދޫކުރުމުގެ ކުރިން ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ލައްވާ ކުއްޖާ ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމުގެ އިޤުރާރުގައި ސޮއިކުރުވަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަގުތީގޮތުން ކުއްޖަކު ދޫކުރާ ނަމަ، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާއި، ޖުވެނައިލް ކޯޓަށް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އަންގަންވާނެއެވެ.

ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމަށް އެދުން

22. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރާއި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތައް ފިޔަވައި، އެހެން ހާލަތެއްގައި ކުއްޖާ ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމަށް އެދޭނީ، އެ ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން އެކަމަށް އެދި ކޮމިޝަނަރއަށް ސިޓީއެއް ހުށަހަޅައިގެންނެވެ. އެ ސިޓީގައި ކުއްޖާ ގެންދަން ބޭނުންވާ ސަބަބު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އެ ސިޓީއާއެކު، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ޢާއިލާގެ މެންބަރަކު ނިޔާވެގެން ނަމަ، އެ މީހެއްގެ މަރު ޗިޓު؛

(2) ޢާއިލާގެ މެންބަރަކު ބަލިވެގެން ނަމަ، އެކަން ސާބިތުކޮށްދެވޭވަރުގެ، ޑޮކްޓަރުގެ ތައްގަނޑުޖެހި ރަސްމީ ލިޔުމެއް؛

(3) ސިއްޙީ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުމަށް ނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔުންތައް؛

(4) ފަރުޟު ޙައްޖު އަދާކުރަން ނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔުންތައް؛

(5) ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއާ ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއްކަމުގައި، އެ ކުއްޖާއާ ހަވާލުވާ ފަރާތުގެ ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ ޕާސްޕޯޓް ނުވަތަ ކާކުކަން އަންގައިދޭ ފޮޓޯޖެހި ރަސްމީ ލިޔުމެއް؛

(6) ކުއްޖާ އިމްތިޙާނެއްގައި ބައިވެރިވާންޖެހޭ ނަމަ، ތަޢުލީމީ މަރުކަޒުން ކުއްޖާ އިމްތިޙާނުގައި ބައިވެރިވެފައިވާކަމުގެ ލިޔުން.

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (4) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރާއި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި، ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒުން ކުއްޖާ ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމަށް އެދި، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށް ހުށަހަޅާނީ، ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒުގެ ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއެވެ.

ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން

23. (ހ) އެ ކުއްޖަކު ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ދޭނީ، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއެވެ. މި ހުއްދަ ދޭންވާނީ ލިޔުމަކުންނެވެ.

(ށ) ވަގުތީގޮތުން ކުއްޖަކު ދޫކުރަން ދެވޭ ހުއްދައިގައި، ތިރީގައިވާ މައުލޫމާތުތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ދޫކުރެވޭ ކުއްޖާގެ ފުރިހަމަ މައުލޫމާތު؛

(2) ދޫކުރެވޭ ސަބަބު؛

(3) ދޫކުރެވޭ މުއްދަތު؛

(4) ހުއްދަ ދިން ފަރާތުގެ ސޮއި، ނަމާއި، މަޤާމު.

(ނ) ވަގުތީގޮތުން ކުއްޖަކު ދޫކުރެވޭނޭ ގޮތާއި، ދޫކުރެވޭ ކުދިންނަށް ކުރެވޭނޭ ކަންކަމާއި، ނުކުރެވޭނޭ ކަންކަމާއި، ވަގުތީގޮތުން ދޫކުރި ކުދިން ބެލެހެއްޓެވޭނެ ގޮތްތަކާއި ބެހޭ އުސޫލުތައް މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލުން

24. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވެސް ދޫކޮށްލަންވާނީ ތިރީގައިވާ ހާލަތްތަކުން ކުރި ހާލަތެއް ފުރިހަމަވުމުންނެވެ.

(ހ) ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމުން ނުވަތަ ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ޙުކުމް ތަންފީޛުކޮށް ނިމުމުން.

(ށ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-92 (މަރުކަޒުތަކުގައި ބަހައްޓާ ކުދިން، އެއް މަރުކަޒުން އަނެއް މަރުކަޒަށް ބަދަލުކުރުމާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުން.

(ނ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-92 (މަރުކަޒުތަކުގައި ބަހައްޓާ ކުދިން، އެއް މަރުކަޒުން އަނެއް މަރުކަޒަށް ބަދަލުކުރުމާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް އެހެން މަރުކަޒަކަށް (ޔޫތް ބްރިޖް ސެންޓަރ ފިޔަވައި ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރަކަށް) ނުވަތަ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-79 (ކުޑަކުދިންގެ

ރެޖިސްޓަރީ މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުޑަކުދިންގެ ރެޖިސްޓަރީ މަރުކަޒަކަށް ބަދަލުކުރުން.

(ރ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2010 (މަޢުލޫމާތާއި އަދަބު ދުއިސާރީކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން މަޢުލޫމާތު ނަގައި އަދަބު ދުއިސާރީކުރުމުގެ ސަބަބުން ތަންފީޛުކުރުމުންދާ ޙުކުމް ނިމުން.

މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަންކަން

25. ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާ ސަލާމަތާ މަރުކަޒުތަކުގައިވާ ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވެސް ދޫކޮށްލުމުގެ ކުރިން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(ހ) އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލުމަށް ބޭނުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ލިޔެކިޔުންތައް ފުރިހަމަކުރުން.

(ށ) އެ ކުއްޖަކާ މަރުކަޒުން ހަވާލުކޮށްފައިވާ ތަކެތި ހޯދުން.

(ނ) އެ ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލައިފައިވާ ތަކެތި އެ ކުއްޖަކާ ހަވާލުކުރުން.

(ރ) އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒުގައި ހުރިއިރު ކޮށްފައިވާ ހަރަކާތްތަކަށް އިނާމުދޭންޖެހޭ ފައިސާ ޖުރިމަނާ އެކައުންޓް ގެއްލުމަށް ސިޔާސަތުން އިނާމުކުރުން.

ފަސްވަނަ ބާބު
މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ލިބިދޭނޭ ޙައްޤުތަކާއި އިންތިޒާމުތައް

ލިބެންޖެހޭ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް

26. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާ ސަލާމަތާ މަރުކަޒަށް ގެނަސް ބަލަހައްޓާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވެސް، އެ ކުއްޖަކު ރައްކާ ސަލާމަތާ މަރުކަޒަށް ގެނަސް ދޫކުރުން ފަށާ ހިސާބުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. މި އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާ ސަލާމަތާ މަރުކަޒުގައި ބޭއްވޭ ކުދިންގެ ޙާލަތާއި އިސްތިޤްރާރު ދޫނުކޮށް ދީނަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުދިންނަށް އެ ކުދިންގެ ދީނާއި ސަޤާފަތަށް އިޙްތިރާމް ލިބިދޭގޮތަށް، ކަނޑައަޅާ ކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ނަމާދުކުރުން، ޤުރުއާން ކިޔެވުމާއި، ރޯދަހިފުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(2) ކާއެއް ބޮއިމުގެ އިންތިޒާމު؛

(3) ފެންވަރައި ގައިން ތާރިކުރުމާއި ފާހާނާކުރުމުގެ އިންތިޒާމާއި، ބޯކޮނުކުރުމުގެ އިންތިޒާމާއި، ނިޔަލަޔިކާސްޓުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(4) ނިދުމާއި ނިދަން ބޭނުންވާން ތަކެތީގެ އިންތިޒާމު؛

(5) ކަސްރަތުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(6) ކުޅިވަރުކުޅުމާއި މުނިފޫހިފިލުވުން ވަސީލަތްތައް؛

(7) ބޭސްފަރުވާކުރުމުގެ އިންތިޒާމާއި، ކައުންސެލިންގ ދިނުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(8) އަންނައުނު ދޮވުމާއި، އަންނައުނު ބަދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(9) ޖައިލަރާއި، ބެލެނިވެރިޔާ ނުވަތަ ބަލަދުވެރިޔާއާ މުއާމަލާތުކުރުން، ބައްދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(10) ވަކީލު ބައްދަލުވުން؛

(11) އުކައޭރި ބައްދަލުވުން؛

(12) ސިޓީ ލިޔުން ތަކެއްޗާއި، ކިޔުން ފޮތާއި، ލައިބްރަރީ ބޭނުންކުރުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(13) އުނގެނުމުގެ ބައްޕު ކަރަވަރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތައުލީމު އުނގެނުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(14) ކުއްޖާ ހުންނަ ބެރެކްސް ނުވަތަ ކޮޓަރި ސާފުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ސާމާނާއި، އެ ތަންތަން ސާފުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު؛

(15) އަންހެންކުދިން ޙައިޟުގެ ދުވަސްވަރުގައި ބޭނުންވާ ސެނިޓަރީ ނެޕްކިން ލިބާސް އިންތިޒާމު؛

(16) ކުރިން ބައިވެއްޓާ ތަންތަންގައި، ނިދުމަށް ކަސްރަތަށާއިފައިވާ ގޭ ފިހާރައި، އެހެން ގެޔަކުގައި އެއްގޮތަށް ބަލައިގެން ކިޔަން އުނގެވުމަށް އަދި ވަންނަ ގޮތަށް ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ޖަމާނީ ވަސީލަތްތައް

ބޭނުންކޮށްގެން ނަމަވެސް ފިންޖިޕާސަލްގެ ނިޒާމު ގާއިމުކޮށް، ވައި ދައުލަތާ ގޮތަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(17) މީގެ އިތުރުންވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަވާޢިދުއްޗާއި ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލަކަށް ޙައްޤުތައް ޔަޤީންކޮށްދޭން ކަނޑައަޅާ ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުދިން ކުރާ ކުށްތައް އިސްލާޙުކުރުމަށް ޓަކައި އަދާ ފުލުހުންގެ ދައުރު، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ އުސޫލު ހިފަހައްޓައި ހަރުކަށިކަން ނުވަތަ ހިފެހެއްޓިގެން ނުވާނެއެވެ.

27. މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވެސް، ނިދުމާއި ކެއުމާއި، ފުރާޅުން ރައްކާތެރިކަމާއި، ތަރުބިއްޔަތާއި، ދީނީ ތަޢުލީމާއި ސާފުތާހިރުކަމާއި ކުއްޖާގެ ޞިއްޙަތަށް އަސާސީ ކަންތައްތައް އަޅާލުމުގެ ފުރުޞަތު، އަދި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. | ރައްކާތެރިކަމާއި އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ އިންތިޒާމު

28. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ރަނގަޅު ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 4 (ހަތަރެއް) ބާވަތުގެ ކައުންސެލިންގގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. | ކައުންސެލިންގގެ އިންތިޒާމު

(1) ފަރުދީ ސެޝަން؛

(2) ގްރޫޕް ކައުން؛

(3) ފެމިލީ ސެޝަން؛

(4) ރީހަބް ކައުން.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ރަނގަޅު ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަގުތުތަކުގައި ކައުންސެލިން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ރަނގަޅު ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް އަދި ކުދިން ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުންނަށް ނުވަތަ ބެލެނިވެރިން ބޭނުންވާ ވަގުތަކު ސައިކޮލޮޖިކަލް ސަޕޯޓް ދޭން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭ

ފެނަކީ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއިން ކަނޑައަޅައިފައިވާ މިންގަނޑަށް ފެތޭ ފެންކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ރ) ރަމަޟާންމަހުގައި ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ރޯދަ ހިފާ ކުދިންގެ ތެރެއިން އިސްލާމްދީން ނޫން އެހެން ދީނަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުދިން ވިޔަ ނަމަ، އެ ކުދިންނަށާއި، މަރުކަޒުގައި ތިބޭ އަންހެންކުދިންގެ ތެރެއިން ހައިޟުގެ ދުވަސްތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށާއި، ބަލިމަޑުވުމުގެ ސަބަބުން ރޯދަ ދޫކޮށްލުމަށް ޖެހޭ ކާބޯތަކެތި ކުދިންނަށް ކެއުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދިނުން ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ބ) ރަމަޟާންމަސް ފިތުރުވަގުތު އެހެން މަސްދުވަސްތަކުގައި ހުރިހާ ބާރުނާ ކުދިންނަށް މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ގެނެވޭ ކެއުން ރޯދަހިފާ ރޯދަ ވީއްލުމަށް އެ ގެއިން ކާއާ ޚާއްޞަކޮށްގެން އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ޅ) ކުޑަކުދިންގެ ކަސަރަތު މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ސިއްޙީ މައްސަލައެއް ހުރިކަން ފާހަގަވާ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަކޮށް ތައްޔާރުކުރެވޭ ކާބޯތަކެތި ނަމަ، ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާގެ ތެރެއިން އެއްގެއިން އެކަން ހަމަޖެއްސުމަށްފަހު، އެކަމާ ގުޅޭ ލިޔުންތައް ފައިލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ކ) ކުޑަކުދިންގެ ކަސަރަތު މަރުކަޒުތަކުގައި ވީހާ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަކޮށް ކާބޯތަކެތި ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ ފެންވަރު ކަނޑައަޅާ ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރާ ތަނާއި، ކާބޯތަކެތި ރައްކާކުރާ ތަނާއި ސާފުތާހިރުކަން ބެލެހެއްޓުމަށް އެކަމުގެ ބައިވެރިން އެކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކަށް އެންގުމާއި ހަމަޖެއްސުން ހިމެނެއެވެ.

(ވ) ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވާލައިފައިވާ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރެވޭ މިންގަނޑެއްގައި، އެ ތަކެތީގެ އަދަދާއި، އެ ތަކެތީގެ ފެންވަރާއި، އެ ތަކެތި ރައްކާކުރެވޭނީ ސިއްޙީގޮތުން ޤަބޫލުކުރެވޭ ކަންކަން ގަވާއިދުން ބެލުމާއި ޗެކްކުރުމަށް، މި މައުލޫމާތު ލިޔުމުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ޝ) ކާބޯތަކެތީގެ ހިދުމަތް ދޭންޖެހޭ އެންމެ ގަވާއިދުން، ކާބޯތަކެތީގެ ތަރުތީބުވާ ގޮތުގެ އިސްތިއުމާލުކުރާ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ކުޑަކުދިންގެ ކަސަރަތު މަރުކަޒުގައި ބެލެނިވެރިން ކާބޯތަކެތީގެ ތަރުތީބުކުރެވޭ ބޭނުންކުރާ ތަނަށް ބޭނުންގެ ތަނަށް ބޭސްފަރުވާގެން ތަރުތީބު ބެލެހެއްޓުން ކަރަންޓުކުރަންވާނެއެވެ.

ސާފުތާހިރުކަމުގެ އިންތިޒާމު

29. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ސާފުތާހިރުކަން ލިބެން ހާޖަތް ކުރަންވާނެއެވެ. މި ގޮތުން، ފުރިހަމަ ސިއްހަތެއްގައި ހުރުމަށާއި ސާފުތާހިރުކަމުގެ ފެނާއި ފާހާނާތަކުގެ ބޭނުންވާ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުގެ ދަށުން، ސާފުތާހިރުކަމުގެ ބޭނުންކުރާނެ އަސާސީ ތަކެއްޗާއި އެއްގޮތަށް ސާފުތާހިރުކަމުގެ ބޭނުންތަކަށް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި، ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒަކުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(1) ދަތް އުނގުޅާ ބުރުސް؛

(2) ދަތް އުނގުޅާ ބޭސް؛

(3) ސައިބޯނި؛

(4) ދޮންނަ ކަނޑި؛

(5) ތުނބުޅި ބޭލުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި، އަންހެން ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި، ނިޔަފަތި ކަނޑާލުމަށް ބޭނުންވާ ދަތި؛

(6) ފާހާނާ ސާފުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ސާމާނު؛

(7) ތުވާލި؛

(8) އަންހެންކުދިންނަށް ހައިޟުގެ ދުވަސްތަކުގައި ބޭނުންވާ ސެނިޓަރީ ނެޕްކިން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރާއި (7) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި، ކޮންމެ 6 (ހައެއް) މަހަކުން ބަދަލުކުރަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ އަންނައުނާއި އެ ކުދިންގެ އެނދުގެ ސާފުތާހިރުކަމާއެކު ތަރުތީބުކޮށް ގެންގުޅުމަށް ބޭނުންވާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ހާއްސަ ފޮށިތަކެއްގެ އެކަށީގެން ލިބޭގޮތަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތީގެ ތެރެއިން ކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ އެއްޗެއްގެ ސަބަބުން ކުއްޖަކަށް ބިއްޔަ މައްސަލައެއް ދިމާވާކަމަށް ޑޮކްޓަރަކު

ނިންމައިދީ ނަމަ، ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތަފާތު އެއްގޮތަށް އެ ކުއްޖަކަށް އެއްޗެއް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

ނިދުމުގެ އިންތިޒާމު

30. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވަކި ނިދުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށް ޖާގައާ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(1) ގޮދަޑި؛

(2) ބެޑް ޝީޓު؛

(3) ބާލީސް؛

(4) ބާލިހުއުރައާއި ރަޖާ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކުރިން އެ ފޯރުކޮށްދޭ ތަކެއްޗަކީ ބޭނުންކުރުމަށް އަރާމުދާގޮތަށް ސާފުތާހިރު ތަކެތިކަން ކަށަވަރު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެތި، ކޮންމެ 6 (ހަޔެއް) މަހަކުން ބަދަލުކުރަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ސިއްޙީ ސަބަބަކަށް ބަލި ވަކި ހާއްސަ ތަންމަތީގައި ބޭނުންކުރަންޖެހޭކަމަށް ޑޮކްޓަރު ލަފާދީފައިވާ ކުދިންނަށް އެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

ކަސްރަތުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު

31. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، މޫސުން ރަނގަޅު ނަމަ، މަދުވެގެން ދުވާލަކު 1 (އެކެއް) ގަޑިއިރު ކަސްރަތުކުރުމަށް، ސާފުވަޔާއި ދުވާލީ އަލި ލިބޭނެ މާހައުލެއްގައި ވަގުތު ހޯދުމުގެ ފުރުސަތު ދޭންވާނެއެވެ.

ކެއުމާބުއިމުގެ އިންތިޒާމު

32. (ހ) ކުދިންގެ އުމުރާ އެކަށީގެންވާ ކެއުމާއި މުނިފޫހިފިލުވާ ގޮތް އިންތިޒާމުކޮށް، ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް ގައިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ފުރުޞަތު ގެއްލުން ބަދަލުކުރުމުގެ ގޮތުން، ކުދިންގެ އުމުރާ ގުޅޭ މުނިފޫހިފިލުވުމުގެ އެކިއެކި މަޝްރޫޢު ފަދަ ހަރަކާތްތަކެއް މަރުކަޒުތަކުން އިންތިޒާމު ކުރަންވާނެއެވެ.

ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު

33. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، އެ ކުދިންގެ އުމުރާއި ފެންވަރާއި ބަދަލުވަމުންދާ ޤާބިލިއްޔަތާ އެކަށޭނަ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި ހުނަރުތައް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. ސާނަވީ ތަޢުލީމު އުނގެނުމުގެ ދަރިވަރުންނަށް،

އެ ކުއްޖެއްގެ އުމުރާ ގުޅޭގޮތުން ޤައުމީ މަންހަޖުގައި ހިމެނޭ މާއްދާތައް ކިޔަވައިދިނުމުގެ އިންތިޒާމު މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާގެ އުމުރުފުރާއާ އަޅައިބަލާއިރު ލިޔުންކިޔުން އެނގޭ މިންވަރު ދަށް ކުދިންނަށް ހާއްސަ ފުރުޞަތުދީގެން ތަޢުލީމީ ކްލާސްތަކާ ބޭނުން ފޯރުކޮށް ގެނެސް މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި ހުނަރު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޒަރޫރީ އެކުލަވައިލަންޖެހޭ އުސޫލު، ތަޢުލީމީ ކަންކަމާބެހޭ ވުޒާރާއާ ގުޅިގެން، ވޮކޭޝަނަލް ކަރިކިއުލަމް ސަރޓިފިކޭޝަން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

(ރ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ސާނަވީ ތަޢުލީމު ނިމުމަށްފަހު ކުދިންނަށް، އެ ކުދިންގެ އުމުރާ ގުޅޭ ތަމްރީން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ހިންގަންވާނެއެވެ.

(ބ) މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގާ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމަކުގައި ބައިވެރިވުމަށް ދާ އެއްވެސް ސަފަރުތަކެއްގައި ނުވަތަ ބައިވެރިވެވޭ ދަތުރުތަކުގައި، އެ ކުއްޖަކު އެ ދަތުރުން ހާސިލުކުރާ މަރުކަޒުގައި ހުރިކަމަށް ފަދަ އިތުރު ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ޅ) ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވެސް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ސްކޮލަރޝިޕާއި އުނގެނުމުގެ އެހީތެރިކަމާއި ބައިވެރިވުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ކ) އިސްލާމީ ކަންތައްތަކާބެހޭ ވުޒާރާއާ ގުޅިގެން، މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދީނީ މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަންވާނެއެވެ.

އަންނައުން

34. (ހ) ކުއްޖާއަކީ ބަންދުކޮށްފައިވާ ހުރި ކުއްޖެއްކަން ދޭހަވާ ދުށިފެއް ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައިވާ ހުރި ކުއްޖެއްކަން ދައްކުވައިދޭ ގޮތަށް އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ލިބާހެއް ނުވަތަ ކުރެހުމެއް ހުންނަ އަންނައުން، ކުދިންނަށް ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން އަމިއްލަ އަންނައުން ބޭނުންކުރުމާއި، ގެންގުޅޭ އަންނައުންނަކީ ތުރުމާއި ސަލާމަތް ބޭނުންކުރެވޭނެ އަދި އެކަށޭނަ ގޮތެއްގައި ބެލެހެއްޓުން އިންތިޒާމު މަރުކަޒުގެ ޒިންމާއެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ އަންނައުން މަރުކަޒަށް ގެނައުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ކުއްޖާ މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއިން ކުއްޖާއަށް ފޯރުކޮށްދޭ އަންނައުން މަރުކަޒަށް ގެނައުމުގެ އުސޫލުތައް، މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ޢާއިލީ ގުޅުން ދެމެހެއްޓުން

35. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޢާއިލާތަކާ އޮންނަ ގުޅުން ދެމެހެއްޓުމަށް ޓަކައި އެ ކުދިންގެ ޢާއިލާއާ މުޢާމަލާތްކުރުމާއި ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ގޮތުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ހ) ޢާއިލީ ބައްދަލުވުން.

(ށ) އޮންލައިން ބައްދަލުވުން.

(ނ) ޢާއިލާއަށް ފޯނުކުރުން.

ޢާއިލީ ބައްދަލުވުން

36. (ހ) ޢާއިލާ ބައްދަލުވުމަށް ދެވޭ މި ފުރުޞަތަކީ، މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންނަށް ދެވޭ ފުރުޞަތެކެވެ. ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއަށް މަރުކަޒަށް ހާޒިރުވެގެން ބައްދަލުވުން ނެތް ނަމަ، ވީޑިއޯ ނުވަތަ އޯޑިއޯ މެދުވެރިކޮށް ވެސް، ކުދިންގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންނަށް މި ފުރުޞަތު ދެވިދާނެއެވެ.

(ށ) ޢާއިލީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވޭނީ، ކުދިންގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މި ގަވާއިދުގެ 123 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަށެވެ.

(ނ) އާއިލީ ބައްދަލުވުމުގެ ފުރުސަތު، ކުޑަކުދިންގެ ކަރުކަށްޝަވަރާ މަރުކަޒުތަކުގައި ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ކޮންމެ މަހަކު މަދުވެގެން 2 (ދޭއް) ފަހަރު ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) އާއިލީ ބައްދަލުވުން ހަމަޖެއްސައިދޭނީ، ކޮންމެ ބައްދަލުވުމެއްގެ ދިގުމިން 2 (ދޭއް) ގަޑިއިރަށެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެނގޭ ބައްދަލުވުމަށް އިތުރުވެސް، އާއިލީ ބައްދަލުވުން ހަމަޖެއްސައިދޭނީ ވީޑިއޯ ކޮންފަރެންސިންގ ގުޅުވައިދީފައި ނަމަ، އެފަދަ ބައްދަލުވުމެއް ހަމަޖެއްސައިދޭނީ ދިގުމިން 15 (ފަނަރަ) މިނިޓަށެވެ.

(ޅ) ކުދިންގެ އާއިލީ ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތުން މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ދަތުރު ހަމަޖެއްސުމާއި، މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކުންނެވެ.

އެކަހެރި ބައްދަލުވުން 37. (ހ) މި ޚިދުމަތަކީ ކައިވެނިކޮށްގެން އުޅޭ ކުދިން އާ ކުއްޖާގެ އަނބިމީހާ ނުވަތަ ފިރިމީހާ އެކަހެރިކޮށް ބައްދަލުކުރުމަށް ދޭ ޚިދުމަތެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ކައިވެނިކޮށްގެން ތިބޭ ކުދިންނާއި، އެ ކުދިންގެ އަނބިމީހާގެ މައުލޫމާތު ނުވަތަ ފިރިމީހާގެ މައުލޫމާތު ހިފެން ރިކާޖު ކަރުކަބުން އަދާހަމަކުރަން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ނ) އެކަހެރި ބައްދަލުވުން ދޭނީ، މަހަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު، ދިގުމިން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރަށެވެ.

(ރ) އެކަހެރި ބައްދަލުވުމަށް މަރުކަޒަށް އަންނަ ފަރާތުން މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސާނީ އެ ފަރާތެއް އަމިއްލައަށެވެ.

ވަޗުއަލް ބައްދަލުވުން 38. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރުކަށްޝަވަރާ މަރުކަޒުތަކުގައި ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވެސް، "ޒޫމް ވަޗުއަލްގެ ހުއްދަ" ފިޔަވައި ޒޫމް ވަޗުއަލްކޮށް ނުވަތަ ވަޗުއަލްމީޓިންތަކުން މައުލޫމާތު ވެސް ގޮތުން ނިޔަމިޔަން މުޅި ބައިވެރިވުމަށް ބައްދަލުކުރުމަށް އެކަހެރިކޮށް ފުރުސަތުއި ވަގުތުގައި އިންތިޒާމު، ފިރިހަމަ ސިއްރިއްޔަތު ހިފެހެއްޓި ގޮތަށް މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ. މި ގޮތަށް ބައްދަލުވުން ދެވޭ ފުރުސަތުގައި މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ފެންނަ ގޮތަށް ބެލުމަށްފަހުއެވެ. ނަމަވެސް ދައްކާ ވާހަކަ އަޑުއިވޭފަދަގޮތަކަށް މުވައްޒަފުން ތިބެގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ވަކީލު ބައްދަލުވުމަށް މަރުކަޒަށް އަންނަ ފަރާތުން މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސާނީ އެ ފަރާތަކުން އަމިއްލައަށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަންކަމަށް މަރުކަޒުގައިވާ ކުރީގެ ޒާބިޠުން ވަކީލުންނާ ބައްދަލުކުރުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު އެ މަރުކަޒަކުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ބަލައި ފާސްކުރުން

39. މި ގަވާއިދުގެ 36 ވަނަ މާއްދާއާއި 37 ވަނަ މާއްދާއާއި 38 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ މަތިންނެވެ.

(ހ) ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތް ފުރަތަމަ ބަލައި ފާސްކުރާނީ، ހަށިގަނޑާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ޓަކައި މެޓަލް ޑިޓެކްޓަރ ނުވަތަ ވޯކްތްރޫ ގޭޓް ނުވަތަ އެކްސްރޭ މެޝިން ފަދަ ޖިހާޒު އާލާތްތައް ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލައި ފާސްކުރުމަށްފަހު، މަރުކަޒަށް ވަނުމުން މަނާ އެއްޗެއް އެ މީހެއްގެ އަތުގައި ހުރިކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ސަބަބެއް ހުރިނަމަ، މަރުކަޒުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި ސީދާ ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލައި ފާސްކުރުމަށްފަހު، މަރުކަޒަށް ވަނުމުން މަނާ އެއްޗެއް، ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތުގެ ހަށިގަނޑުގެ އެތެރޭގައި ފޮރުވާފައި ހުރިކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ނަމަ، ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތުގެ ރުހުމާއި އެކު އެ ފަރާތުގެ އިޖާޒަތާއެކު، ސްޓްރިޕް ސާރޗް ކުރެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތުން ސްޓްރިޕް ސާރޗް ކުރުމަށް އިއުތިރާޒުކުރާ ނަމަ، ބައްދަލުވުން ކެންސަލް ކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތް ސްޓްރިޕް ސާރޗް ކުރަން ޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި ސްޓްރިޕް ސާރޗް ކުރަންވާނީ، މަރުކަޒުގެ ގޭޓްގައި ހުރި ބޭނުން ކުރާ ތަނުގައި، ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތުގެ ޖިންސާއި އެއް ޖިންސެއްގެ ޒާބިޠުން، އެކަން ކުރަން ހާއްސަކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި، އެ ކަމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ ފޯމެއް ފުރިހަމަކޮށް އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި، މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއް ފެނިއްޖެ ނަމަ، އެ ތަކެތި އެއްޗެއް ސީލުކޮށް މަރުކަޒަށް

ވެއްދުމަކީ މަސައްކަތް ކޮށްފި ނަމަ، ބައްދަލުވުން ކުރުސަފު ކުރުވޭނެއެވެ.
އަދި އެ ފަރާތެއްގެ މައްސަލަ، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލައި ފާސްކުރުމާ ފަރާތަކާ އަންގާނަކު ނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ ހިދުމަތުގެ ބަލައި ފާސްކުރާނީ، އަންގާން އޮފީސަރުކަމެވެ. އަދި ބަލައި ފާސްކުރުމާ ފަރާތަކާ ފިޔަވައިގަނޑު ނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ ހިދުމަތުގެ ބަލައި ފާސްކުރާނީ، ފިޔަވައިން އޮފީސަރުކަމެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަލައި ފާސްކުރާނީ، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާގެ އިންސާނީ ކަރާމަތްތެރިކަމާ އަޅުގަނޑު ގައުމިއްޔަތު، ފިޔަވަ އިޖުތިމާޢީ އެކުގައެވެ.

(ރ) ބައްދަލުވުމަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި މީހުންނާއި ތަކެއްޗަށް އެއްވެސް ގެއްލުމެއް ދިނުން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް މި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި، މަސައްކަތް ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއް އޮތްކަމަށް ސަބަބުތަކެއްގައި، އެ ތަކެތި ހަމަޖެހޭނޭ ކަމަށް ބެލެވޭ ތަކެތި ނަގައި ހިފެހެއްޓުން، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި އެ ތަކެއްޗަށް ދިޔަ ގެއްލުމަކަށް ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރާ އޮފިސަރު ޖަވާބުދާރީވާނެއެވެ. މި ހާލަތުގައި ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ 2 (ދޭއް) އޮފިސަރުންގެ ހާޒިރުގައެވެ.

(ބ) ބަލައި ފާސްކުރި ގޮތާއި، ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަތުލާފަ ތަކެތީގެ މައުލޫމާތު ލިޔުއްވުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. ސްޓިކަރު ސާރވިސް ކޮށްފި ނަމަ، އެކަން ކުރި ތާރީހާއި، ގަޑިއާއި، އެކަން ކުރުމުގައި ބައިވެރިވި އޮފިސަރުންގެ ނަމާއި، ސަރވިސް ނަންބަރު ލިޔުމުން ރިކޯޑު ކުރަންވާނެއެވެ.

އާއިލާއަށް ފޯނުކުރުން 40. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައިވާ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވީނަ، މަދުވެގެން މަހަކު 20 (ވިހި) މިނިޓުގެ ފޯނުކޯލެއް ދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) ފޯނުކޯލު ލިބޭނީ، ކުދިންގެ އާއިލާއަށް ގުޅުމަށް މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރައްވާ ނަންބަރުތަކަށް އެކަނިއެވެ. އަދި އާއިލާއާ ގުޅުމަށް ޖަހައި ރަޖިސްޓަރީކުރާ ނަންބަރުތަކަކީ އެ ކުދިންގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ނަންބަރުކަން ޔަގީންކޮށްފައި ނުވަތަ ޔަގީންކޮށްފައި ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކުން ތަހުގީގުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވީނަ ގިނަވެގެން 10 (ދިހައެއް) ނަންބަރު ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ދިރިއުޅޭ ހާލަތުގައި، ރާއްޖެއިން ބޭރު ނަންބަރަކުން ގުޅުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެ ކުއްޖާ މަރުކަޒުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޢާއިލާއަށް ގުޅުމަށް މަރުކަޒުގެ އޮފީހުގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތަކުން ނަންބަރަކަށް ބަދަލެއް އަތުވެއްޖެ ނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު ސޯޝަލް މަރުކަޒުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ، ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ނަންބަރުތައް އަދަދަކަށްވުރެގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ 10 (ދިހައެއް) ނަންބަރުގެ ތެރެއިން ނަންބަރެއް ނުވަތަ ނަންބަރުތަކެއް، ސެކިއުރިޓީ ސަބަބުތަކާ ޖެހި އުނިކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު، ޖަމިއްޔާގެ ބަލަހައްޓާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތުން އުނިކުރާ ނަންބަރުގެ ބަދަލުގައި އެހެން ނަންބަރެއް ރަޖިސްޓަރީކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. މިގޮތުން އުނިކުރާ ނަމަ، އެ ކުއްޖާއަށާއި ބެލެނިވެރިއަކަށް އެކަން އެންގުމަށް، ލިޔުމުން ދަންނަވަން ކުރިން ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ސޯޝަލް ކޭސްވަރކަރުގެ ރައްދު ކުރިންނަން ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

41. (ހ) ކަރުދާސްތަކާއި ޗާޓުގެ މަސައްކަތްތައް، ހަދާ ކުދިން ބޭނުންކުރުމަށް، އެ މަސައްކަތްތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ އުމުރުފުރާތަކާ ގުޅޭ ފޮތްތަށް ހުންނަ ލައިބްރަރީއެއް ގާއިމުކުރަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން، މުނިފޫހިފިލުވާ ފޮތްތައް، މަޢުލޫމާތު ލިއްބައިދޭ ފޮތްތައް، އިލްމީ ފޮތްތައް ލައިބްރަރީގައި ހުންނަންވާނެވެ. އަދި ލައިބްރަރީ ބޭނުންކުރުމަށް ހުރިހާ ކުދިންނަށް ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ފޮތް ކިޔުމާއި ސްޓޭޝަނަރީ ލިބުމުގެ ފުރުޞަތު

(ށ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް، ދައްކަވާގެ އިޤްރާރުކަމާއި، އެ ކުދިންގެ ޢާއިލާއަށް ނުވަތަ ބަލަދުވެރި ފަރާތަކާއި، ކުއްޖާގެ ވަކީލުންނަށް ސިޓީ ފޮނުވުން އިންތިޒާމު މަރުކަޒުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.

42. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެއްވެސް މަރުކަޒަކާއެކު ކުޑަކުދިންގެ ކަރުދާސްތަކާ މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުއްޖަކާ ބެލުން ގޮތެއް ނިންމާއިރު، އެ ނިންމުމުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ނިންމުމާގެން ކުއްޖާ ދެކޭގޮތް ހާމަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކާރުގެ ކުއްޖަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ކުއްޖާއާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިކުރުން

(ށ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަކީ ޖަކާއި، މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކުއްޖަކާގުޅޭ ގޮތެއް ނިންމާއިރު ހިނގާ އެއް އިދާރީ ފިޔަވަޅަކާމެދު އެ ކުއްޖާގެ ފަރާތުން ބަސްފުޅުވާ އެއްޗަކަން

ބަރުދަން ދިނުމުގައި، ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، ކުއްޖާގެ ވިސްނުން ތަރައްޤީވެފައިވާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑެކުދިންގެ ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރޭގައި ދިވެހިބަސް ނޭނގޭ ނުވަތަ އިވުމާއި ވާހަކަދެއްކުމުން މަޙްރޫމުވެފައިވާ ކުއްޖަކު ހުރި ނަމަ، އެ ކުއްޖަކާ މުޢާމަލާތްކުރަންވާނީ، އެ ކުއްޖަކަށް ފަހުމުވާ ފަދަ ބަހަކުން ވާހަކަދައްކައިގެންނެވެ. ނުވަތަ އެ ކުއްޖާއަށް ތަރުޖަމާކޮށްދޭނެ ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައެވެ. މި ހާލަތުގައި ކުއްޖާ ބޭނުންވާބަހަކުން ކަމެއް ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. އަދި މިކަމުގެ ތެރޭގައި، ކުއްޖާގެ އިޝާރާތީ ބަހާއި ފައިލުގައި ލިޔުމުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

އިސްތިސްނާތައް 43. މި ގަވާއިދުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ހުރުމަތްތަކުގެ އިތުރުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްތިސްނާތައް، ކުޑެކުދިންގެ ކައުންސެލިންގ ސެޝަންތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ހ) ޗިލީ ޕްރޮގްރާމްތައް (ޒަހަރާއި މަސްތުވާތަކެތި މުނިފޫހިފިލުވާ) ބެލުމުގެ އިންތިޒާމު.

(ށ) ކެންޓީން ޚިދުމަތް ވިޔަފާރިކުރުމުގެ އިންތިޒާމު.

(ނ) މި ގަވާއިދުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބެއްލެވުމުގެ ފުރުޞަތު އިތުރުކުރުން.

އިސްތިސްނާތައް ދިނުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް 44. (ހ) ކުޑެކުދިންގެ ކައުންސެލިންގ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް އިސްތިސްނާތައް ދެވޭނީ ގޮތުގެ އުސޫލެއް، މަރުކަޒުތަކުން އެކުލަވާލައި، މަރުކަޒުތަކުގައި އެ އުސޫލު އާންމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުގައި، މަރުކަޒުގައި އިސްތިސްނާ ދެވޭނީ ގޮތާއި، އިސްތިސްނާ ދޫކުރެވިދާނެ ހާލަތްތަކާއި، އިސްތިސްނާ އަނބުރާ ދެވޭނީ މުއްދަތު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްތިސްނާ ދޫކުރެވިދާނީ، އަސާސީ ހުރުމަތް ގޮތުގައި ފޯރުކޮށްދޭ އެއްވެސް ހުރުމަތެއް އުނިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު
ބޭސްފަރުވާ ކުރުން

ބޭސްފަރުވާކުރުމުގެ އިންތިޒާމު

45. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުއްޖަކު ބަލިވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ ސިއްޙީ ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ނަމަ، ފުރަތަމަ އެ ކުއްޖަކު ޑޮކްޓަރަކު ދައްކައި ފަރުވާދިނުން، އެ މަރުކަޒެއްގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުގެ ހެލްތު ސެންޓަރުންނެވެ. އިތުރަށް ފަރުވާދިނުމަށް އެ ޑޮކްޓަރަށް ފެންނަ ނަމަ، ފަރުވާ ދިނުމަށް ހަމަޖެއްސޭނީ، ރާއްޖޭގައި ގާއިމުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ހޮސްޕިޓަލަކުން ނުވަތަ ސިއްޙީ މަރުކަޒަކުންނެވެ. އެފަދަ ތަނަކުން ދެވެން ނެތް ހިދުމަތެއް ހޯދަން ޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަމަޖެއްސޭ އުސޫލެއްގެ ދަށުން، ސިއްޙަތާބެހޭ ވުޒާރާގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ސިއްޙީ ހިދުމަތްދޭ ކްލިނިކުތަކުން ނުވަތަ ހޮސްޕިޓަލްތަކުން ސެންޓަރަކުން އެ ހިދުމަތެއް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ހޯދައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ހާލަތެއްގައި ކުއްޖާއަށް ދެވޭ ފަރުވާ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ފަރާތެއް ނެތް ކުއްޖަކު ނަމަ، އެ މައުލޫމާތު، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) ރާއްޖެއިން ލިބެން ނެތް ސިއްޙީ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ޓަކައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދަތުރުކުރަން ޖެހޭކަން ޑޮކްޓަރަކު ލަފާދޭ ހާލަތުގައި، ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ބޭސްފަރުވާ ކުރުމަށް، މި ގަވާއިދުގެ 21 ވަނަ މާއްދާއާއި 22 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެ ކުއްޖަކު ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލެވިދާނެއެވެ. އަދި މި ހާލަތުގައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ބޭސްފަރުވާ ކުރުމަށް ދަތުރުތަކާއި ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އެ ކުއްޖަކަށް ބޭސްފަރުވާ ކުރުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އެއްވެސް ޚަރަދެއް ނުކުރާނެއެވެ. ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުމަށް ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ޚަރަދެއް ކުރާނީ ސަރުކާރުން ގާއިމުކޮށްފައިވާ ހެލްތު އިންޝުއަރަންސް ސްކީމުގެ ދަށުން ނުވަތަ އެ ކުއްޖެއްގެ ޢާއިލާގެ ޚަރަދުގައެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުއްޖަކު ކުއްލިއަކަށް ބަލިވެއްޖެ ނަމަ، ކުއްލިހާލަތުގައި ފަރުވާދެވޭނެ އިންތިޒާމު އެ މަރުކަޒުތަކުން ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ބައްޔަކީ މަރުކަޒުން ފަރުވާނުދެވޭނެ ބައްޔެއް ނަމަ، އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިނެއްގައި ރާއްޖޭގައި ގާއިމު ކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ހޮސްޕިޓަލަކުން ނުވަތަ ސިއްޙީ ހިދުމަތް މަރުކަޒަކުން ފަރުވާ ދޭން އިންތިޒާމު

ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ކުއްޖާއަށް ދެވޭ ފަރުވާ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ފަރާތްތައް ނުލާ ކުއްޖަކު ނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު، ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ސިއްހީ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް ދެވޭނީ ސަރުކާރުގެ ހެލްތު އިންޝުއަރަންސް ސްކީމުގެ ދަށުންނެވެ. ނުވަތަ އެ ކުއްޖެއްގެ ޢާއިލާގެ ޚަރަދުގައެވެ.

(ބ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ސިއްހީ ފަރުވާ ދިނުމަށް ޓަކައި އެ މަރުކަޒުތަކުގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ފުދޭވަރަށް ޑޮކްޓަރުންނާއި، ނަރުހުންނާއި، ސައިކިއެޓްރިކް ޑޮކްޓަރުންނާއި، ތެރަޕިސްޓުން ލިބެންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ލިބޭ ޑޮކްޓަރު ސައިކިއެޓްރިސްޓަކީ ޗައިލްޑް އެންޑް އެޑޮލެސެންޓް ކައުންސެލިން ދާއިރާގެ ތަޖުރިބާކާރު ދަރަޖަ، އެ ދާއިރާގެ ސްޕެޝަލައިޒޭޝަން ލިބިފައިވާ މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާކާރު ފަރާތްތަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

(ޅ) މަރުކަޒުން ދޫވާ ސިއްހީ ހިދުމަތަށް ބޭނުންވާނަމަ، އެ ކުދިންނަށް މެދުނުކެނޑި ހިދުމަތް ސިއްހީ ހިދުމަތް ދޭ ފަރާތްތަކާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. މި ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އެ ކުދިންނަށް ގަވާއިދުން މި ހިދުމަތް ލިބެން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ގައިމުވެ ނުހުންނަ ހާލަތްތަކުގައި ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުން ޖާގަދޭން ކުދިންގެ ސިއްހީ ކަންކަން ބެލުން އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

(ކ) ސިއްހީ ހިދުމަތްތަކުގެ އިންތިޒާމު ކުރެވިފައި ހުންނަންވާނީ، ކުޑަކުދިންގެ ސިއްހީ ދަރަޖައިގެ ބޭސްފަރުވާ ހިދުމަތްތަކާއި ކަރެކްޝަނަލް ހިދުމަތް ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ގޮތަށް ޑިޒައިން ކުރެވިފައެވެ. އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ޤާނޫނު) ގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ބޭސްފަރުވާ އިޖްތިމާޢީ އެހީތެރިކަމާއި، ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަމާއި، ކައުންސެލިންގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(އ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ޤާނޫނު) ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ޖ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތަޢުލީމު އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުންނަ ކުދިންނަށް ހާއްސަ އެހީތެރިކަމާއި

ރައްކާތެރިކަމާއި އެ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްސަ ސިއްޙީ ޚިދުމަތްތަކާއި، ފަރުވާއާއި ވަސީލަތްތަކެއް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

(ވ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުންނަ ކުދިންނާއި އަދި ނަފްސާނީ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރިކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ކުދިންނަށް ހާއްސަ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، އެ ކުދިންގެ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެފަދަ ކަންތައް ކުއްޖެއްގެ ސައިކޮލޮޖިކަލް އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންވާނެއެވެ. މި ގޮތުން ހަދާ އެސެސްމަންޓް ހަދަންވާނީ ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންނެވެ.

(މ) ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް މެޑިކަލް ރިކޯޑް ފައިލެއް އުފައްދަންވާނެއެވެ. މި ގޮތުން، މަރުކަޒަށް ގެނެވޭ ވަގުތު އެ ކުއްޖެއްގެ ބަލި ހާލަތާ ގުޅޭގޮތުން ފަރުވައިދީފައިވާ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓްގެ ތަފްޞީލުތަކާއި، އެ ކުއްޖަކަށް ބޭނުންވާ ފަރުވާ ދިނުމުގެ ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތުގެ ތަފްސީލާއި، އެ ކުއްޖަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޖެހޭ އިމްތިޙާނު ދިރާސާ އަންމެހައި ތަކުލީ ހަވާލުކުރިކަމުގެ ލިޔުމާއި، ބޭސް ސޮއިޖެހިކަމާއި، ރިފަރަލްތަކާއި، ޓެސްޓް ރިޕޯޓްތަކާއި، އެ ކުއްޖެއްގެ ބޭނުން ފަރުވާއާ ގުޅޭ މެޑިކަލް އެހެންވެސް ލިޔެކިޔުންތައް، އެންމެ މަދުވެގެން މި ފައިލުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ. އަދި މި ފައިލު ވަންވާނީ، އޭގައިވާ މައުލޫމާތުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓޭ ގޮތަށް ބަންދުކުރެވޭ ތަނެއްގައެވެ، އަދި ކޯޓު އަމުރަކާއި ހުއްދަ ލިބިގެން، ކުއްޖާގެ މައްސަލަ ބަލާ ފަރާތްތަކާއި އިންސްޕެކްޝަން ޖާރީކުރާ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ފައިލުތަކެވެ. އަދި އެ ކުއްޖަކު ބަދަލުވާ މަރުކަޒަކަށް ނުވަތަ ސިއްހީ ފަރުވާ ހޯދަން ބަލައި އެ ތަނަކުން ބޭރަށްދާ ތަނަކަށް އެ ފައިލު ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ޔ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ސިއްހީ މައްސަލައެއް ހުރުމުން ވަކި ބާވަތެއްގެ ފަރުވާއެއް ނުވަތަ ވަސީލަތެއް ދޭންޖެހޭކަމަށް ޑޮކްޓަރަކު ލަފާދީފައިވާ ކުއްޖަކު ނަމަ، ޑޮކްޓަރުގެ ލަފާ އެއްގޮތަށް އެކަން އެ ކުއްޖަކަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ބަލި ހާލަތު ރަނގަޅުވާ އަދި ގޮސްވާ މިންވަރަށް ބަލައިގެން، އެ ހާލަތަށް ރިއާޔަތްކޮށް، އެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ އަންހެންކުދިންގެ ތެރެއިން މާބަނޑު ކުދިންނަށް، ވިހެއުމުގެ ކުރިންނާއި، ވިހެއުމަށްފަހު ބޭނުންވާ ފަރުވާއާއި އާރޯޖެހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ޒިންމާ

46. (ހ) ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ޒިންމާއެވެ.

(1) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ބޭހާއި ފަރުވާއަށް އެދޭ ކުދިންނަށް ފަރުވާކުރުމާއި، ވަކި ކުއްޖަކަށް މަރުކަޒުގައި ދެވެން ނެތް ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭކަމަށް ފެނިއްޖެ ނަމަ، އެކަން ގައިޑްލައިން ރިޢާޔަތްކުރުން.

(2) އެލަރޖީއެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ބައްޔެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ސިއްޙީ އެހެން ސަބަބަކާހުރެ ވަކި ކަހަލަ ކާއެއްޗެއް ކެއުމަށް ނުކެވޭ ނަމަ، އެކަން ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ކާނާ ކަނޑައެޅުމުގައި، ގައިޑްލައިން ރިޢާޔަތްކުރުން.

(3) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ބޭހާއި ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ނަމަ، ވަގުތުން ދެވޭ ފަރުވާ އަ މަރުކަޒުކުރުން އަ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ހިއްސާކުރުން. އެފަދަ ފަރާތެއް ނެތް ހާލަތުގައި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓަށް ވަގުތުން އެންގުން.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މެޑިކަލް އޮފިސަރުން މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ސިއްޙީ އާރޯޖެހިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2015 (ސިއްޙީ ހިދުމަތުގެ ފަންނީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުޢާމަލާތުގެ އާންމު ސިއްޙީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުން ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސުލޫކީ ހަމަތަކާއި، އުސޫލުތައް ހިފަހައްޓައިގެން، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މެޑިކަލް އޮފިސަރުން މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަންވާނީ، ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ

ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަމާއި، ޖިސްމާނީ އެހީތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް
ސިއްހީގޮތުން ބޭނުންވާ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށެވެ.

(2) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުދިންނަށް ދެވޭ ސިއްހީ އެހީތެރިކަން ދިނުމުގައި އެ ކުއްޖަކަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާގެ މައުލޫމާތު، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ޑޮކްޓަރާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޑޮކްޓަރު ބުނާ ހާލަތުގައި ޓްރީޓްމަންޓް އެކު ޖެހޭ ހޮސްޕިޓަލަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.

(3) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އުޅޭ ކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ ސިއްހީ ފަރުވާގެ މައުލޫމާތުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓެންވާނެއެވެ. މި މާއްދާގައި ވިޔަސް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ކޯޓަކުން ކުރިމަތިލާ ހާލަތެއް، ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން އެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

(4) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނާމެދު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އިންޖީ ޖަސްޓިސް ޤާނޫނު) ގައި ޖުވެނައިލް އަދަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ބާވަތްތަކުގެ އަދަބުގެ އަދި އިންސާނީ ކަރާމާތަށް ގެއްލުން ލިބޭ އުސޫލު ކަމެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ކުއްޖަކަށް އެފަދަ ކަމެއް މަރުކަޒުގައި ދިމާވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި ފުލުހުންނަށް ނުވަތަ، ވިޔަސް ފެނޭ އަވަހަކަށް ގައިޑްލައިންގައި އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ގެންގުޅުމުގައި އެ ކުއްޖަކަށް ނަފްސާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިސްމާނީގޮތުން ގެއްލުންވާކަހަލަ ކުރިމަތިވާ ނަމަ، އެކަން ގައިޑްލައިންގެ ސަލާމަތަކަށް ގެންސް، ގައިޑްލައިންގެ ހުއްދަފާއި، އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުއަޅައި ވެލްފެއަރ ސަރވިސް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން، ބެލެހެއްޓޭ ކުދިންގެ ހާލަތު، މަދުވެގެން ދުވާލަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު ބަލައި ރެކޯޑުކުރަމުންދާއިރު، ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ނުވަތަ ޝަކުވާ ކަމަށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި ޕްރޮސީޖަރ ނުވަތަ ނަރުސުންނާއި ނުވަތަ ޑޮކްޓަރު އެހީތެރިކަން ކުއްޖަކަށް ފޯރުކޮށްދޭން ޖެހިފައިވާކަން

ގަބޫލުކުރެވޭ ހާލަތެއްގައި އެމަރުކަޒަށް އެ ކުއްޖަކަށް ފޮނުވާންވާނެއެވެ. މި ގޮތުން ފޮނުވުމުގެ ބިރުވެރި އެމަރުކަޒުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމަށް، ރާވާ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ހ) ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެ ނަމަ، ވަގުތުން އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒުގެ ހެލްތު ސެންޓަރަށް ދައްކައިގެން ފަރުވާދިނުމާއި، މަރުކަޒުގެ ހެލްތު ސެންޓަރުން ދެވޭން ނެތް އިތުރު ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭ ނަމަ، އެކަށީގެންވާ އަވަސްކަމެއްގައި، ހޮސްޕިޓަލަކަށް ގާއިމުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ހިދުމަތްތަކުން ނުވަތަ ސިފައިން މަރުކަޒުން އެ ކުއްޖާ ބަދަލުކޮށް ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ. އެފަދަ ހާލަތެއްގައި ކުއްޖާއަށް ދެވޭ ފަރުވާ ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ. އެފަދަ ފަރާތެއް ނެތް ކުއްޖެއް ނަމަ، އެ މަޢުލޫމާތު، ޖުވެނައިލް ކޯޓާއި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

މަރުވުން ނުވަތަ އަނިޔާވުމުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތް	47. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ ބޮޑު އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެ ނަމަ، ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަމުން ހުރި މަރުކަޒުން އަމަލުކުރަންވާނީ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

(ށ) ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ މަރުވެއްޖެކަމަށް ބެލެވޭ ނަމަ، އެ މަރުކަޒެއްގެ ވެރިޔާ ސިފައިންނަށް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ހޮސްޕިޓަލަކަށް މަރުކަޒުން ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖަކު މަރުކަޒުގައި މަރުވެއްޖެ ނަމަ، މަރު ބެހޭގޮތުން ތަހުގީގުކުރުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުއްދަ އެ މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަވުމުން، ކުއްޖާގެ ޖަނާޒާ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެއެވެ.

(ރ) ކުއްޖަކު މަރުކަޒުގައި މަރުވެއްޖެ ނަމަ، މަރު ބެހޭ ތަހުގީގު ދިވެހި ފުލުހުންގެ ދަށުން ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ދަށުން ކުރެވޭ ތަހުގީގުގެ ނަތީޖާ މަރުކަޒަށް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއަށް ފޯރުކޮށްދޭން ޖެހޭނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެކަމަށް ޑޮކްޓަރު ކަނޑައަޅައިދީ ނަމަ ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެ ނަމަ، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(1) ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް؛

(2) ވަޒީރު؛

(3) ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް؛

(4) އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް؛

(5) ޗިލްޑްރަންސް އޮމްބަޑްސްޕަރސަންގެ އޮފީސް؛

(6) ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް؛

(7) ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތް؛

(8) އަނިޔާ ލިބުނު ނުވަތަ މަރުވި ކުއްޖާގެ އާއިލާ ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާ.

(ބ) ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ކުއްޖަކަށް ލިބިއްޖެ ނަމަ، އެކަން ހިނގިގޮތް ޑައިރެކްޓަރު ބެލުމަށްފަހު، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށާއި ވަޒީރަށާއި، ޖުވެނައިލް ކޯޓަށާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ވަގުތީ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅައި، ވީ އެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގެ ތެރޭގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުތައް ހިމެނޭ ފުރިހަމަ ރިޕޯޓެއް، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) މަރުވި ދުވަހު ނުވަތަ އަނިޔާ ލިބުނު ދުވަހު ކަންހިނގައިދިޔަ ގޮތް؛

(2) ކުއްޖާ ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރި ނަމަ، އެކަން ކުރި ދުވަހާއި ގަޑި؛

(3) ބަލިގެ ނިޝާންތައް ނުވަތަ ލިބިފައިވާ އަނިޔާގެ ތަފްޞީލު؛

(4) ކުއްޖާއަށް އަނިޔާވިކަމަށް ނުވަތަ މަރުވިކަމަށް ދެކޭ ޑޮކްޓަރު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބު؛

(5) މަރުވި ދުވަހާއި، މަރުވި ވަގުތާއި ކުއްޖާ މަރުވުމަށްފަހު އޮތް ހާލަތާއި، އެފަދަ ރިޕޯޓެއްގައި ހިމަނަން ޖެހޭކަމަށް ޑޮކްޓަރަށް ފެންނަ އެންމެހާ ކަންތައްތައް؛

(6) ކުއްޖާ މަރުވުން ނުވަތަ އަނިޔާވުން ދިމާވި ސަބަބުތައް ކަމަށް ޑޮކްޓަރަށް ފެންނަ ކަންތައްތައް.

(ށ) ކުއްޖާ މަރުވީ ކައުންސެލިންގ މަރުކަޒުގައި ހިނގި މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައި ވާ ނަމަ، އެކަން ހިނގި ވަގުތުގައި ދައުލަތުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާއަކަށް އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ. އެކަން ހިނގި ވަގުތުގައި އަންގަން ނުވާ ނަމަ، ގިނަވެގެން 1 (އެކެއް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، އެ މަޢުލޫމާތު އަންގަން ޖެހޭނެއެވެ.

(ނ) ކުއްޖަކަށް ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބުނީ ކައުންސެލިންގ މަރުކަޒުގައި ހިނގި މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައި ވާ ނަމަ، ކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން ކުއްޖަކު މަރުވެއްޖެ ނަމަ ނުވަތަ ކުއްޖަކަށް ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެ ނަމަ، އެކަމާ ގުޅިގެން ކައުންސެލިންގ މަރުކަޒުން އަޅަންޖެހޭ ސަރުކާރުގެ ފިޔަވަޅުތައް އަޅަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މަދްރަސާގެ ހަތިޔާރު ސްޓޯރިން ކުރިމަތިވާ ހަތިޔާރު ބަޔަކަށް ހާލަތްތަކުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތާ ހަތިޔާރު ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އިތުރަށް ބަލަހައްޓާ ނުވަތަ ބަޔަކު ހަވާލުކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުގެ ދަށުން މަދްރަސާގެ ހަތިޔާރު ޢާއިލާއާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ޢާއިލާއިން މަދްރަސާގެ ހަތިޔާރު ހަވާލުވުމަށްފަހު، ކަރުދާހުގެ އެންގުމަކީ ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ޢާއިލާގެ ޖަވާބުދާރީކަން ޢާއިލާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. ޢާއިލާއިން މަދްރަސާގެ ހަތިޔާރު ހަވާލުނުވެއްޖެ ހިނދެއްގައި މަޢުލޫމާތު ކަރުދާސްތަކާ ސަރުކާރުގެ ބެލެނިގަންނަ ފަރާތުން، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތާއި، ޕޮލިސްބޯޑާ އޮފީހުގެ ޗީފް ކުއްލި ހާލަތު އޮފިސަރާއި، ސިފައިންގެ ޑިފެންސް އޮފިސަރާއި، ދީނީ ހަމަ ނުވަތަ ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކުގެ ހަރަކާތްތަކާ މަދްރަސާގެ ކަރުދާހުގެ ކަށަވަރު ކުރިއަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ކ) މަރުވި ކުއްޖާގެ ޢާއިލާއިން، ހަދިޔާ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއާއި، މަރު ފުރުގެ ކޮޕީއާއި، މަރު ސާބިތުކުރި ޑޮކްޓަރުގެ މަޢުލޫމާތު ލިޔުމުގެ ކޮޕީ ފަދަ ކުއްޖާއާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު

ހޯދަން ބޭނުންވާ ނަމަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މައުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ އިޖުރާއާ އެއްގޮތަށް، އެފަދަ މައުލޫމާތު، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ދޫކުރަންވާނެއެވެ.

ސިއްހީ ހާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް

48. (ހ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރަކު ފާހަގަކޮށްފިއްޖެ ނަމަ، އެ ކަމެއް ލިޔުމުން ގައިދީއަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(1) މަރުކަޒުގައި ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމަށް ނުކުރެވޭ ފަދަ ބައްޔެއް ހުރުން؛

(2) ރަނގަޅުވާންކަމަށް ދެމިގެންދާ ނަފްސާނީ ބައްޔެއް ހުރުން؛

(3) ގައިންގަނޑުގައި ބައްޔެއް ހުރުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރު އަންގާ އެންގުންތަކަށް ބަލައި، އެ އެންގި މައުލޫމާތު ހައްލުކުރުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ބަލަހައްޓަން ގައިދީއަކަށް ޗާޓު ލިޔުންތަކުގެ މައުލޫމާތު ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ބޭނުންކަމަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ކުރެވޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭ ނިންމުން ނިންމާނީ 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ކޯޓުން ނިންމަންވާނެއެވެ.

މެޑިކަލް ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ ދޫކުރުން

49. ގައިދީންގެ ސަރުކާރު ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ދެވޭ ބޭސްފަރުވާގެ ރެކޯޑުތަކާއި ޑޮކްޓަރުންގެ ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ އެ ގައިދީ ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔާ ހޯދަން ބޭނުންވާ ނަމަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2014 (މައުލޫމާތު ހޯދައި ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމާ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ހުށަހެޅުމުން، އެ ގައިދީއެއްގެ މެޑިކަލް ލިޔުންތަކުގެ ކޮޕީ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމާއި އެމަރޖެންސީ ހާލަތު

50. (ހ) ގައިދީންގެ ސަރުކާރު ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ދެވޭ ގައިދީން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް އެމަރޖެންސީ ހާލަތު، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކަމާ ގުޅޭ ސެކްޝަނުން ނިންމާނެއެވެ.

(ށ) ހާއްސަ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް، މަރުހަލާގެ ޖެލްކޮށް އޮފީސަރުގެ ރިފަރަލެއްގެ ބޭނުންކޮށް. ހާއްސަ ބަލިތަކުގެ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދެއްކުމަށް ނުވަތަ ފަރިކަރަށް

ޓެސްޓެއް ހެދުމަށް ކަމަށް ވިޔަސް، މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖާގެ އާއިލާ މެދުވެރިކޮށް އެޑްމިޓްކޮށްގެން ނުހެއްދޭނެއެވެ. އަދި ޑޮކްޓަރަކަށް ވެސް ނުދެއްކޭނެއެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން ގޭބަންދަށް ބަދަލުކޮށްފައިވާ ކުދިންނާއި އާއިލާގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބޭ ކުދިން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކައި، ފަރުވާދިނުމުގެ އިންތިޒާމުތަކާއި އެންމެހައި ހަރަދުތައް ހަމަޖައްސާނީ އެ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާއިންނެވެ.

އެޑްމިޓްކުރުން

51. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކޮށްފި ނަމަ، އެ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާއަށާއި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއަށް ވަގުތުން އަންގަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކޮށްފައި ހުންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ކުއްޖެއްގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބަލަހައްޓާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(ނ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކޮށްފައި ހުންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ކުއްޖެއްގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މެންބަރަކު އެ ކުއްޖެއްގެ ގާތުގައި ހުރުމުގެ ހުއްދަ، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ދޭންވާނެއެވެ. އެގޮތަށް ހުއްދަދެވޭ އެ ކުއްޖެއްގެ ގާތުގައި ހުރި އާއިލާގެ މެންބަރުގެ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) އެޑްމިޓްކޮށްފައިވާ ކުއްޖާގެ ގާތުގައި އާއިލާގެ މެންބަރުން ނެތް ހާލަތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި އެޑްމިޓްކުރެވިފައިވާ ހޮސްޕިޓަލްގެ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކަށް ހުރުމަތްކޮށް ހިތަންވާނެއެވެ. އަދި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަދައިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ ޚިލާފު އެއްވެސް ޢަމަލެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ބ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖަކު އެޑްމިޓްކޮށްފައިވާ ވަގުތުގައި ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓަން ތިބި އޮފިސަރުންގެ އިސްނެގުމަކުން އެ ކުއްޖާއާއި އާއިލާގެ މެންބަރުން ގުޅުވައިދޭންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ބ) ގައިވާ ކަންތައްތަކާ ޚިލާފުވެއްޖެ ނަމަ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.

(1) ޢާއިލާގެ މެންބަރުންނަށް ނުތިބެވޭގޮތަށް ނިންމުން؛

(2) އެ ހޮސްޕިޓަލެއްގެ ސަރުވިސްރިޖިސްޓަރ އަންގުން؛

(3) އެފަދަ ފަރާތްތައް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތާ ހަވާލުކުރުން.

(ކ) ކުރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ބައިތުލްބަޔާނުގައި ތިބޭ ކުދިން ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކޮށްފައި އޮންނަ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ތަނެއްގައި ހިނގާ ހާލަތު ކަމެއް ފުލުހުން ދިރާސާކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ހަވަނަ ބާބު
މަރުކަޒުތަކުގެ ސުޕަވިޝަން މިންގަނޑު

މުޢާމަލާތުކުރުން 52. (ހ) މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނާއި އެކިއެކި ހިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި، މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، އެހެނިހެން ފަރާތްތަކާ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން މުޢާމަލާތްކުރަންވާނީ މުޙައްބަތްތެރިކަމާއެކު ރިވެތި ބަހުންނެވެ.

(ށ) އެއްވެސް ކުއްޖަކު، މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، އެކިއެކި ހިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ގައިގައި އަތްލުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(ނ) އެއްވެސް ކުއްޖަކު، އެހެން ކުދިންނާ ވާހަކަދައްކާއިރު ހަޑިހުތުރު ބަހުން ވާހަކަދައްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ރ) ކުރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުންނާއި، މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، އެކިއެކި ހިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކާ މުޢާމަލާތްކުރަންވާނީ ރިވެތިބަހުންނެވެ.

ގަވާއިދުތަކަށް އަމަލުކުރުމާއި، އަމުރަށް ކިޔަމަންވުން

53. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އަމަލުކުރުމަށް ހަދައިފައިވާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކަށް، މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިން އަމަލުކޮށް، މަރުކަޒުން އަންގާ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ފުރިހަމައަށް ކިޔަމަންތެރިވާން ވާނެއެވެ.

(ށ) ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުންގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ދޭ އިރުޝާދުތަކަށް މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިން ތަބާވާން ވާނެއެވެ.

އެއްބާރުލުން ދިނުން

54. ކޮންމެ ކުއްޖަކު ވެސް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުރުމުގައި ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުންނަށް އެއްބާރުލުން ދޭންޖެހޭނެއެވެ.

(ހ) މަރުކަޒުގެ މަސްއޫލު ނެގުން.

(ށ) އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑާއި މަސައްކަތާއި ބުރުކަސް ނުވަތަ ކާބަރި ބަލައި ޒަޚަމްކުރުން.

(ނ) މަރުކަޒުގައިވާ ކުދިންނަށް ދޭ އެންމެހައި ޚިދުމަތްތައް ދިނުން.

(ރ) މަރުކަޒުގައިވާ ކުއްޖަކު ހާޟިރުކުރަންޖެހޭ ކޯޓުތަކާއި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން މުއައްސަސާތަކަށް ހާޟިރުވުން.

(ބ) މަރުކަޒުގައިވާ ކުދިން މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގުޅުވައިދިނުމުގެ ގޮތުން ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވެ، އެ ކަންކަން ކުރިއަރާ ގެންދިއުން.

(ޅ) ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުންގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ކޮންމެ ކަމެއް ކުރުން.

(ކ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިން އަމަލުކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް ތަންފީޛު ކުރުމުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުން.

ކުރުން މަނާ ކަންކަން

55. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

(1) ޖަބަރުދަސްތީގެ ބާރުފޯރުވައި ޤުރުބާން އޮޅުވާލުން ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ވަޒަން؛

(2) ސިއްޙީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތި އޮޅުވައިލައިގެން ޑޮކްޓަރުން ދެއްކުން؛

(3) މަރުކަޒުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ، ހުދުނުއަޅުވާއި ސާފުތާހިރުކަމާބެހޭ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފުވުން؛

(4) ކާތަކެތި އަޅައިލައި ދޭ ތަށްޓާއި ޖޯޑު ފަދަ ތަކެތި އެއްލައިލުން؛

(5) ދީފައިވާ އިސްތިސްނާތަކުގެ ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނެގުން؛

(6) ޑޮކްޓަރީ ފަރުވާ ދިނުމަށް ހުރަސްއެޅުން؛

(7) ދުންފަތުގެ އިސްތިއުމާލުކުރުން؛

(8) ކްލާސްތަކާއި، ރަސްމީ ބޭނުންތަކަށް، ވިންގެން ނުވަތަ ބެރުކާސްޓިން ނުވަތަ ކޮޓަރިން ބޭރަށް ނުކުމުން އެ ނުކުން ކަމެއްގައި ބައިވެރި ނުވުން؛

(9) ކުއްޖާއަށް/ކުދިންނަށް ދޭ ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރުން/އުނިކުރުން؛

(10) ލައިފްޖެކެޓް އެޅުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(11) މަރުކަޒުގެ އެއްވެސް ތަނެއްގައި އެއްވެސް އެއްޗަކުން ތަޅައި، އަޑުގަދަކުރުން؛

(12) ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކުއްޖަކު ހުރި ތަނަކުން ނުކުތުން؛

(13) އެހެން ކުއްޖެއްގެ އެއްޗަކަށް ގެއްލުން ދިނުން؛

(14) ވައްކަން ކުރުން؛

(15) އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ އަމުރަށް ނުކިޔަމަންތެރިވުން؛

(16) އެއްވެސް މީހަކާ ހަޑިހުތުރުބަހުން މުޢާމަލާތްކުރުން ނުވަތަ އެއްވެސް ތަނެއްގައި އަޑުގަދަކޮށް ހަޅޭއްލެވުން؛

(17) އެއްވެސް ބޭނުމަކަށް ކުއްޖަކު ހުރި ތަނަކުން ނުކުންނައުޅުމުން އެކަމަށް ހުރަސްއެޅުން؛

(18) ފުރާޅަށް ނުވަތަ ފާރުމަތްތަކަށް ނުވަތަ ފެންސަށް ނުވަތަ ގަސްގަހަށް ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް އެރުން؛

(19) މަރުކަޒުގެ ވަނުމަށް މަނާކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ސަރަޙައްދަކަށް ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ވަނުން؛

(20) ވިންގު ނުވަތަ ބެރިކޭޑް ނުވަތަ ކޮޓަރިއަށް ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުން ޕްރޮޓޮކޯލު އެއްވެސް އެއްޗެއް ވެއްދުމަށް ހުރަސްއެޅުން؛

(21) ކޯޓުތަކާއި، ރަސްމީ އިދާރާތަކަށް ދިއުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(22) އެއްވެސް ބޭނުމަކަށް ވިންގު ނުވަތަ ބެރިކޭޑުން ނެރުމަށްފަހު އަނބުރާ ވަނުމަށް ދެކޮޅުހެދުން؛

(23) ކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑު ނުވަތަ ތަކެތި ޗެކްކުރުމަށް ދެކޮޅުހެދުން؛

(24) އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުން ދިނުން؛

(25) އެއްވެސް މީހެއްގެ ގައިން އަތްލުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އެއްވެސް މީހެއްގެ އަތުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ގަދަކަމުން އަތުލުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އެއްވެސް މީހަކަށް އަނިޔާވާ ފަދަ ކަމެއް ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އެއްވެސް މީހެއްގެ ގައިން އެއްޗެއް ޖަހުމަށް ނުވަތަ އެއްޗަކުން ޖަހުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އެފަދަ ކަންކަން ކުރުމަށް ހިތްވަރުދިނުމާއި، އެފަދަ ކަމެއްގައި ބައިވެރިވުމާއި، އެފަދަ ކަމެއް ރާވުން؛

(26) ޖޭލްބަރަށް ދަތުރާއިރު ވަކިބޭނުމެއް ނުވަތަ ވަކިފަރުވާއެއް ހޯދުމަށް ޖިސްމާނީ ޖޭލްބަރަށް މަޖުބޫރުކުރުން؛

(27) މި ގަވާއިދުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގައި މަސްލަހަތަން ފެއްދުން މަނާ އެއްޗެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް މަސްލަހަތަށް ފެއްދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން ނުވަތަ މަސްލަހަތުގައި ގެންގުޅުން. އަދި މަސްލަހަތަށް ފެއްދުން ހުއްދަ އެއްޗެއް މަސްލަހަތުގެ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް މަސްލަހަތަށް ފެއްދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން ނުވަތަ މަސްލަހަތުގައި ގެންގުޅުން.

(28) ހަތިޔާރުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްވެސް އެއްޗެއް ހުރުމާއި، އެފަދަ އެއްޗެއް ހަދަން އުނގެނުމާއި، އެފަދަ އެއްޗެއް ހަދަން މަސައްކަތްކުރުން؛

(29) މަސްތުވާ ތަކެތި ހިފަހައްޓައިގެން؛

(30) އެއްވެސް މީހަކަށް ބިރުދައްކައި އިންޒާރުދިނުން؛

(31) މަރުކަޒު ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ ކަރުދާސްތަކާ ރިކޯޑުތަކާއި ދެވަނަ ފަރާތުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ވާޖިބުން ހުރަސްއެޅުން؛

(32) ބަންދުކުރައްވާފައިވާ ހުކުމްތަކުން ނުވަތަ ޤާނޫން ނުވަތަ އަމުރަށް ހިލާފުވުން؛

(33) ވިސްނުން ނުވަތަ ބޮޑުކޮށް ނުވަތަ ކޮޓަރިއަށް ވަދެ ކާބޯތަކެތި ބަންދުކުރުން/އުފައްދައިދިނުން؛

(34) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާ އެއްވެސް އެއްޗެއް މަރުކަޒަށް ވަދެމުން މަސައްކަތްކުރުން ނުވަތަ މަރުކަޒުގައި ގެންގުޅުން؛

(35) މަރުކަޒުގެ އަމަންއަމާންކަމާއި މަސްލަޙަތު ގެއްލޭ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމަށް ޝައުޤުވެރިކުރުމާއި، އެފަދަ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމާއި، އެފަދަ ކަންކަން ކުރުމަށް ހިތްވަރުދިނުން؛

(36) ބަދުލުގައި ކުރުމަށް ޖަކާއި ސާފުކުރާ ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުން؛

(37) ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލު ހިންގުން؛

(38) ޝަރުޢީ އުޖޫރަ ނުލައި ރަމަޟާންމަހު ރޯދަ ނުހިފުން ނުވަތަ ގަސްތުގައި ރޯދަ ދޫކޮށްލުން؛

(39) މަރުކަޒުގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅުމާއި ބޭނުންކުރުން؛

(40) ސަރުކާރުގެ އިމާރާތަކަށް ނުވަތަ މުދަލަކަށް ގެއްލުން ދިނުން؛

(41) އެއްވެސް މީހަކަށް ތޫނުއެއްޗަކުން ހަމަލާދިނުން ނުވަތަ ޖަހައިލާ ފަދަ ކަމެއް ކުރުން؛

(42) މަރުކަޒުން ފިލުން ނުވަތަ ފިލުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އެކަމަށް ހިތްވަރުދިނުމާއި، މަދުވެރިކޮށްދިނުން؛

(43) ރަހީނުކުރުމާއި ރަހީނުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދީ އެކަމަށް ހިތްވަރުދިނުން؛

(44) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، މަރުކަޒުގައި އެކުލަވައިލައިފައިވާ އުސޫލުތަކާއި، ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރއްގައި ކުރުން މަނާކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ކަމެއް.

(ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ކުށެއްކުރިނަމަ ބަލައި، އެ ކަންކަން ދިމާވިކޮށް، މަރުކަޒުން އެކުލަވައިލާ އުސޫލުގައި ދިމާވިކާއެކު އެ ކަންކަން ބައްދަލުކުރަންވާނެއެވެ. ކުރިން އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި އެ ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، އެ ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ހާލަތާއި ޖިސްމާނީ ހާލަތާއި، އެ ކަމެއްގެ ކުށެއްކުރިނާއި، ދިމާވިއަށް މަރުކަޒުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

56. (ށ) ކުށެއްކުރިނުގެ ކަރުދާހަކަށް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން، މަރުކަޒުތަކުގެ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވުމުން، އެ ކުއްޖަކާ އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނީ، އެ ކުއްޖަކު ކުރި އަމަލަކާ އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅެކެވެ. — އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް

(ހ) މިފަދައިން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި ކުއްޖާގެ ނަފްސާނީ ހާލަތު އާއި ވަގުތު ހުރިގޮތްތަކާއި، ކުއްޖާ އެފަދަ އަމަލެއް ހިންގުމަށް މަޖުބޫރުވި ސަބަބުތަކާއި، ކުއްޖާގެ އުމުރަށް ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެއެވެ. މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނާމެދު އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކާއި، ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި ވެސް، މި ގަވާއިދުގެ 58 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާލާތެއް ބާރުބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

57. (ށ) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިން އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން ވަކި، ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ އަނިޔާއެއް ލިބޭ ފަދަ އެއްވެސް އަމަލެއް ނުވަތަ އިހާނެތިވާ ފަދަ އެއްވެސް އަމަލެއް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަމެއް ލިބޭނެ ފަދަ އެއްވެސް އަމަލެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. — އިސްލާހުކުރުމުގެ ގޮތުން ވަކި ކޮށްގެން ނުވާނެ ކަންކަން

(ނ) ކުއްޖަކާމެދު ތަރުބަވީ ކަމެއް ނުވަތަ ނާއިންސާފީ ކަމެއް ނުވަތަ އިހާނެތި ކަމެއް، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާ ބިރުގަންނާނެ ފަދަ އަދަބެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅެއް ވެސް އަޅައިގެން ނުވާނެއެވެ.

އާލާތްތައް ބޭނުންކުރުމާއި ބެހޭ ބޭނުންކުރުން

58. (ހ) މަރުކަޒުތަކުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާލާތްތައް ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) ވަޅިއާއި ބަޑި؛

(2) ބެޑި ނުވަތަ ދަގަނޑު ނުވަތަ ކޮނޑު ނުވަތަ ހިލިހިލާ؛

(3) ޓޭޒަރ ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއް؛

(4) ޕެޕަރ ސްޕްރޭ ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއް؛

(5) ސްޓްރެއިޓް ޖެކެޓް؛

(6) ތަޅު އިލެކްޓްރޯނިކް އާލާތްތައް.

(ނ) ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ ސަބަބުން އެހެން ފަރާތަކަށް ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެ ހާލަތުގައި މެނުވީ، ކުއްޖާގެ ގައިގައި އަތްލައި ނުވަތަ ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތުގައި ވެސް ކުޑަކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ބާރު ބޭނުންކުރަންވާނީ، އެ ވަގުތެއްގެ ޙާލަތާއި އިންސާފުގެ ހުއްދަތާއެކު، ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ އެންމެ ކުޑަ މިންވަރަކަށް އަދި ކުޑަ ވަގުތުކޮޅަކަށެވެ. އަދި އެ ކަމަކީ ކުރު ކުރި ހާލަތާ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް ކަމުގައި ވާ ނަމައެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކުއްޖަކާ ދެކޮޅަށް ބާރު ބޭނުންކޮށްފި ނަމަ، އެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިޔުމުން ރިޕޯޓުކުރުމާއެކު، އެކަން ހިނގާތާ ލަސްވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، ބާރު ބޭނުންކުރި ގޮތުގެ ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) އެއްވެސް ކުއްޖަކާ ދެކޮޅަށް ބާރު ބޭނުންކޮށްފި ނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ތިރީގައިވާ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ ރިޕޯޓެއް ސިފައިގައި، އިންސްޕެކްޓަރ

އޮތް ކޮރެސްޕޮންޑެންޓަކާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އަދި ޗެކިންގް ޗަސްޓިސްއަރު ފޯނުވަންވާނެއެވެ.

(1) ބޭރުގެ ބޭންކުތަކި އޮފިސަރުގެ ނަން؛

(2) ސަރވިސް ނަންބަރު؛

(3) ހުއްދަދިން އޮފިސަރުގެ ނަން؛

(4) ހުއްދަ ދިން އޮފިސަރުގެ ސަރވިސް ނަންބަރު؛

(5) އެ ކުއްޖަކާ ގުޅޭ ބޭރުގެ ބޭންކުތަކުގެ ކުއްޖާގެ މައުލޫމާތު؛

(6) ބޭރުގެ ބޭންކުތަކި ސަރަބާއި، އެނޫން ގޮތަކަށް މައްސަލަ ހައްލުކުރަން މަސައްކަތްކުރާ ނަމަ، ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ މައުލޫމާތު؛

(7) ބޭރުގެ ބޭންކުތަކި ތަރީހާއި ގަޑި.

ހަތްވަނަ ބާބު

ކުރެކުޓިންގެ ކޮރެސްޕޮންޑަންޓް މުޢާމަލާތްތަކުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ ސްޓޭންޑަރޑްތައް

އިދާރީ ޒިންމާދާރު ކަންތައްތައް 59. (ހ) މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ކޮރެސްޕޮންޑަންޓް ސަރވިސްގެ ދަށުން ބަލަހައްޓާ ކުރެކުޓިންގެ ކޮރެސްޕޮންޑަންޓް މުޢާމަލާތުތަކުގެ އިދާރީ ޒިންމާ ކަނޑައަޅާފައި، ވަޒީފާގެ ލިޔުއްވާއެކު، ކޮމްޕްލަޔަންސް އަދި ރިސްކް ފިޔަވަޅުއަޅަން ޖެހެއެވެ.

(ށ) ކޮރެސްޕޮންޑަންޓް މުޢާމަލާތުތަކުގެ އިދާރީ ޒިންމާ ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ، ކުރެކުޓިންގެ ބޭރުގެ ޚިދުމަތް މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް މުޢާމަލާތުގެ އިދާރީ އެންމެހައި ކަންތައްތައް، އެއް ރިސްކްތަކަން ހިންގުން ގޮތެއްގެ މައްސަލަތަކެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިދާރީ ޒިންމާގައި، ކޮންމެ މުޢާމަލާތެއް ވެސް ހިންގުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި މަސައްކަތްތައް ކުރަންވާނީ ވަކިވަކިން އެ މުޢާމަލާތްގެ ޒިންމާ އެކުލަވާލައިގެން އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ޒިންމާގައި، މުޢާމަލާތްގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ ޖަވާބުދާރީ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތަފްސީލުކޮށް ލިޔެ ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރ

60. (ހ) މަރުކަޒު ހިންގަންވާނީ، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުގެ ޤާނޫނާއި މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް މަރުކަޒު ހިންގުމާ ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވާލާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރާ އެއްގޮތަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި، މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންގަނޑުތަކާއި، މަރުކަޒުގެ އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ހުންނަންވާނެކަމަށް މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި އުސޫލުތަކާއި އެކަށީގެން ޕްރޮސީޖަރތައް ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ޕްރޮސީޖަރގައި، މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޚާއްޞަ މަޢުލޫމާތާއި، އެ ކުދިންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތާ ގުޅޭ އެންމެހައި މަޢުލޫމާތު، ސިއްރު މަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުގެ މަސްއޫލުވެރިޔާ އައްޔަނުކުރުން

61. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް އިދާރީގޮތުން ހިންގުމުގެ އެންމެ އިސް ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ޓަކައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އިސް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އައްޔަނުކުރާ ޑިރެކްޓަރެއް ހުންނަންވާނެއެވެ. މިފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ އެންމެހައި ޒިންމާތައް އުފުލާނީ ޑިރެކްޓަރެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޑިރެކްޓަރު ނެތް ހާލަތްތަކުގައި، އެ ވަޒީފާގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށްޓަކައި ވަކި ފަރާތެއް ކަނޑައަޅައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އިސް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން ޑެޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރުގެ، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ގަވާއިދު އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޑިރެކްޓަރާއި ޑެޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރުގެ މަގާމަށް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އިސް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ކަނޑައަޅާ ފަރާތްތައް އައްޔަނުކޮށް މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

ޑިސިޕްލިނަރީ ޖަޒާތައް

62. ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ޑިސިޕްލިނަރީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖަޒާތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) މުދަލުގެ އިދާރީ ހިންގުން ބެލެހެއްޓުން.

(ށ) މުދަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތައް މަސައްކަތްކުރަމުންދަނީ ކުޑަކުދިންގެ މަޞްލަޙަތަށް އިސްކަންދީގެން، ތަރުބިއްޔަތުކުރުމާއި ޞިއްޙީ ފަރުވާތެރިކަމާއެކުކަން ކަށަވަރުކުރުން.

(ނ) މުދަލުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ލިބެންޖެހޭ އެންމެހައި ހިދުމަތްތައް ފުރިހަމަކަމާއެކު ލިބުންތަކާއި، ކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުމުގެކަން ތަންފީޒުކުރުން.

(ރ) މުދަލުގައި ކަންކަން ހިނގަމުންދަނީ، މި ގަވާއިދާއި، މުދަލުގައި އަމަލުކުރަމުން އުސޫލުތަކާއި ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރތަކާ އެއްގޮތަށްކަން ކަށަވަރުކުރުން.

(ބ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން މުދަލުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަކޮށް ބެލުން.

(ޅ) މުދަލުގައި ތިބޭ ކުދިން ހުރިހާ ޝަކުވާތައް ބަލައި، އިޞްލާޙުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އިޞްލާޙުކުރުން.

(ކ) މި ގަވާއިދުގައި ޗެއަރޕަރސަންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުން.

ހިދުމަތްދޭ ވަގުތު

63. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ބަލަހައްޓާ ކޮންމެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒަކީ 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރު ހިދުމަތްދޭ ތަނަކަށް ވާންވާނެއެވެ.

ބިނާގައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑު

64. މުދަލުތެރެއާއި ހިނގާ އިމާރާތާއި މާހައުލުގައި، އެންމެ މަދުވެގެން ވީސް، އަންނަނިވި މިންގަނޑުތަކާ ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

(ހ) ކަރެކްޝަނަލް މުދަލުގައިވާ ބޭރުފާރު ބަންދުކުރާ ބޮޑު ފާރުން ހަދައިފައިވާ، ކޮށްޓާގެ އުސްމިނުގައި، ކޮންމެހެން ދުރާ އެކަކަށްވެސް ބަލަހަށް ކުރުމަކީ ވެސް.

(ށ) ކަރެކްޝަނަލް މުދަލުގައިވާ ހިނގާ އިމާރާތަކީ މީހުން ދިރިއުޅޭ އިމާރާތަކަށް ނުވުން.

(ނ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަކީ ފިރިހެންކުދިންނާއި އަންހެންކުދިން ވަކިން ބޭތިއްބޭ ގޮތަށް އިމާރާތްކުރެވި، ދެ ޖިންސުގެ ކުދިންގެ ހާއްސަ ބޭނުންތަކަށް ނުވަތަ ވަކިވަކި ބޭނުންތަކަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަނެއްކަމުގައި ވުން.

(ރ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަކީ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ކުދިންނާއި، ކުއްޖާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވާ ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ކުދިންނާއި، ކުރި ކުށެއްގެ ނުވަތަ އެ ކުއްޖާ ކުރިމަތިލަން ތުހުމަތުކުރެވޭ ޢަމަލުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނާއި، ސަލާމަތީ ހިސާބުން ނުވަތަ ކުއްޖާގެ އުމުރުފުރާއި، ޖިންސާއި، ޖިސްމާނީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، ވަކި ގޮތެއްގެ އެހީގެ ހާލަތްތަކާއި، ޖިނާއީ ތާރީޚާއި، ވަގުތީ ގޮތުން ހާލަތާއި، ދިމާވެފައިވާ ކަންތައް ފަދަ ކަންކަމަށް ބަލައިގެން ކުދިން ވަކިވަކިން ބައިތިއްބޭގޮތަށް ތަރުތީބުކޮށްފައިވާ ތަނެއްކަމުގައި ވުން.

(ބ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގާ އިމާރާތަކީ އިމާރާތްކުރުމާ ގުޅޭ ގަވާއިދާ ހަދައިފައިވާ ބިލްޑިންގ ކޯޑުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް އިމާރާތްކޮށްފައިވާ ތަނަކަށް ވުން. އެގޮތުން، މަރުކަޒު ހިންގާ އިމާރާތް ސާފުކަމާއި ދުޅަހެޔޮ އަދި ހިމެނޭ، އަދި މަރުކަޒު ހިންގާ އިމާރާތް ބޭނުންކުރާ ސާފުކަމާއި ފިނިހޫނު ހުރި ގޮތުގެ އޮންނަގޮތަށް ފަރުމާކޮށްފައިވާ ތަނެއްކަމުގައި ވުން.

(ޅ) އަޅުކަންކުރުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޖާގައެއް އޮތުން.

(ކ) ދިމާވާ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ހާދިސާއަކުން ރައްކާތެރިވުމަށް ޖާގައި އެންމެހައި ފުރުސަތު އަޅައިފައި ހުރުން.

(އ) ކުޅިވަރުކުޅުމާއި ކަސްރަތުކުރުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ ޖާގަ އޮތުން.

(ވ) ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނު ދިނުމަށް ހިންގާ ކްލާސްތަކާއި ބައްދަލުވުންތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޖާގަ އޮތުން.

(މ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުޑަކުދިންނަށް އެ ކުދިންގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި، އިޖްތިމާޢީގޮތުން ބޭނުންތެރިވާ އަދި މުޖުތަމަޢުގައި ފައިދާހުރި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ތަރުބިއްޔަތުކޮށްދިނުމަށް އިޖްތިމާޢީ، ނަފްސާނީ، ސިއްޙީ އަދި

ޓީސްވާނީގޮތުން މުހިންމު އަޚައިލުމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، އާރިޖީރިކަން
އެ މަރުކަޒުގެ މަޤާމުތަކުގެ ބެހޭގައި ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅުވައިދީ ބިނާކުރަނިވި އޮތުން.

(ވ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ މާހައުލަކީ ހިދުމަތުގެ މުވައްޒަފުންނާއި ހިދުމަތް ލިބިގަންނަ ކުދިންނަށް ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ހިމާޔަތް ލިބިގެންވާ، އިތުބާރުހިފޭ ފަދަ މާހައުލެއް ގާއިމުކުރުން.

(ދ) ކުދިން އަބަދުވެސް ނުރައްކާތެރިވުމާ ކުދިންނާއި ކުދިން އަނިޔާވެރިކަން ކުރެވޭ ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހެލްތު ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަދަ ފަރުވާ، އަދި އެ ކުދިން ހެޔޮގޮތުގައި މުޖުތަމަޢުގައި އަނބުރާ އައިސް، މުޖުތަމަޢުގައި ބިނާކުރަނިވި ދައުރެއް އަދާކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމުގެ ގޮތުން އިޞްލާޙީ ޕްރޮގްރާމްތައް ތަރައްޤީކުރުން.

(ރ) މަރުކަޒު ހިންގާ އިދާރީ ނިޒާމުތަކާއި ހިންގާ ކުދިންނާ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ވަރުގަދަ ހަދާ ނަމަ ގޮތަކީ އިމާރާތްތަކާއި އަދި އެ ކުދިން ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރުމާއި ތަރުތީބުކުރުން.

65. ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުންނަ އެންމެހާ އިމާރާތްތަކާއި، އެއްގަމުގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރާއި، ކަނޑުގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރާއި، އެހެން ވެސް ތަކެތި ގެއްލުނު މަރާމާތުކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި އެންމެހާ އިމާރާތްތަކާއި، އެއްގަމުގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރާއި، ކަނޑުގައި ދުއްވާ އުޅަނދުފަހަރާއި އެހެނިހެން ތަކެތި ހުންނަންވާނީ، ކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް އުނިކަމެއް ނުލިބޭ ގޮތަށް ފަރުމާކުރެވިފައެވެ.

އިމާރާތްތަކާއި ތަކެތި ބެލެހެއްޓުން

66. (ހ) ކުއްޖާގެ ރިކޯޑުތައް ބަލަހައްޓަންވާނީ، ސިއްރުގެ ގޮތުގައި އަދި ތިންވަނަ ފަރާތްތަކަށް ނުލިބޭ ގޮތަށެވެ. އެފަދަ ރިކޯޑުތައް ހާމަވާނީ، ރިޢާޔަތްކުރާ މައުލޫމާތުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމުގެ، އަދި ކުއްޖާ އަލުގަނޑުން ހޯދަ ލިބިގެން، ކުއްޖާގެ މައުލޫމާތު ބަލާ ފަރާތްތައް އިންސްޕެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 101 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރު ލިބިގެން މަރުކަޒު އިންސްޕެކްޓަރޖެނެރަލް ޑިރެކްޓަރ މުސްތަޤުބަލް ކޮމިޝަނަރަކާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 102 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރު ލިބިގެން މަރުކަޒު އިންސްޕެކްޓަރޖެނެރަލް ޑިރެކްޓަރ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖުވެނައިލްކޯޓަށް ބޭނުން ފައިލުކުރެވެ.

ކުދިންގެ ރިކޯޑުތައް ބެލެހެއްޓުން

(ށ) ކުއްޖެއްގެ ޝާމީ މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ ކުއްޖާ ގެންނަނީ މަރުކަޒަށް ގެނޭ މަޢުލޫމާތު ސިފަކުރެވޭ ނުވަތަ ނަސީބުގެ އެއްވެސް ފަރާތަކާ ހިއްސާކުރެވޭނީ

ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އާންމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާއަކީ ކާކުކަން ދެނެގަނެވޭނެ ގޮތަށް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ އެ ކުދިންގެ ތަސްވީރެއް، ޕްރިންޓް މީޑިއާގައި ނުވަތަ އިލެކްޓްރޯނިކް މީޑިއާގައި ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ހިމެނޭ ގޮތަށް އެއްވެސް މީޑިއާއެއްގައި ނުވަތަ އެނޫންވެސް ވަސީލަތެއްގައި ޝާއިޢުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ބަލައި، ހުއްދަކުރެވިގެންވާ ހާލަތްތަކެއްގައި އަދި ޤާނޫނުން ރިޕޯޓުކުރުވާ ސަބަބުތަކަށް ބަލައި، ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން ހުއްދަކުރާ މިންވަރަކަށް އާންމުކުރެވިދާނެއެވެ.

67. (ހ) ކަރެކްޝަނަލް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް އެ މަރުކަޒެއްގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންގެ ރަޖިސްޓަރީއެއް ނުވަތަ ކުދިންގެ ދަފުތަރެއް ދުވަހުން ދުވަހަށް އަދާހަމަކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެ ރަޖިސްޓަރީގައި، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ. މަރުކަޒުތަކުން ރިޕޯޓު ކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު

(1) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކުއްޖާގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ، ކުއްޖާގެ ޢުމުރާއި ރަސްމީ ލިޔުމެއްގެ ކޮޕީ؛

(2) ކުއްޖާގެ ޢުމުރު؛

(3) މަރުކަޒުގައި ކުއްޖާ ބަހައްޓައިފައި ހުރި ސަބަބާއި، ބަހައްޓަން އަމުރުކުރި ފަރާތާއި، ކުއްޖާއާ ހަވާލުވާ ފަރާތުގެ ތަފްސީލީ މަޢުލޫމާތު؛

(4) ބަންދުކުރި ތާރީޚާއި ގަޑި؛

(5) ކުއްޖާ ބަހައްޓައިފައިވާ މަރުކަޒުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(6) ކުއްޖާގެ ޙުކުމާބެހޭ މަޢުލޫމާތު؛

(7) ކުއްޖެއްގެ އާއިލާގެ މެންބަރުންގެ ނުވަތަ ބެލެނިވެރި ފަރާތްތަކުގެ ނަމާއި، ގުޅޭނެ ފޯނު ނަންބަރާއި، އެމަޖެންސީ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ނަމަ، ގުޅޭނެ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(8) ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލި، މަދުރަސާއަށް ވައްދުން މަހާ ތަކާތި؛

(9) ޑޮކްޓަރުގެ ފުރުސަތު ލިބިދުވަސް ކުއްޖެއް ނަމަ އެކަން އަދި ޑޮކްޓަރަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތާރީޚު؛

(10) ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއިން ބަލަހައްޓަމުންދާ ކުއްޖާގެ ހާލަތު ބަޔާންކޮށްދޭ ލިޔުން؛

(11) މަދުރަސާއިން ކުއްޖާ ދޫކޮށްލެވުނު ތާރީޚު؛

(12) ކުއްޖާގެ ކިރުގެ ކުރުގެ ރިކޯޑު؛

(13) މަދުރަސާގައި ބެހެއްޓި މުއްދަތު ފުރިހަމަވުމުން ކުއްޖާގެ ސިއްހީ ހާލަތާއި ނަފްސާނީ ހާލަތާއި ޖިސްމާނީ ހާލަތުގެ ތަފްސީލީ ރިކޯޑު؛

(14) ކުއްޖާ މަދުރަސާގައި ބަންދުކުރި އިރު ހަދައިފައިވާ ދެނެގަތް އެސެސްމަންޓުން ފާހަގަކުރެވުނު ކުއްޖާގެ ސިއްހީ ހާލަތު އަންގައިދޭ ލިޔުންތައް؛

(15) ކުއްޖާއަކީ އެހެން ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުއްޖެއް ނަމަ، ކުއްޖާ އެ މަދުރަސާއެއްގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި އެ ކުއްޖާ ނިސްބަތްވާ ޤައުމު ތަމްސީލުކުރާ އިދާރާއަކާއި ކުރެވޭ އެންމެހައި މުއާމަލާތްތަކުގެ ރިކޯޑު؛

(16) ކުއްޖާއާ ގުޅޭ އެހެނިހެން މުހިންމު މަޢުލޫމާތާއި ލިޔުންތައް؛

(17) ކުއްޖާގެ ސަލާމަތީ ރިސްކުގެ ދަރަޖަ.

(ނ) މަދުރަސާގައި ބަންދުކޮށްފައި ހުންނަ ކޮންމެ ކުއްޖަކަށް ވެސް ޕާސަނަލް ރިކޯޑު ފައިލަކާއި މެޑިކަލް ރިކޯޑު ފައިލެއް ބަލަހައްޓަމުން، އެ ފައިލް ދުވަހުން ދުވަހަށް އަޕްޑޭޓްކޮށް، ލިޔުމުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޕާސަނަލް ރިކޯޑް ފައިލުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތުތަކާ ހިމަނައިގެ ހުންނަންވާނެއެވެ.

(1) މަރުކަޒުގައި ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރު ނުވަތަ އެކަމަށް ހުއްދަ ދީފައިވާ ލިޔުން؛

(2) އަންގާ އެކި އެންގުންތަކާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުމުގެން ފިޔަވަޅެއް އަޅައިފައިވާ ނަމަ، އަޅައިފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް؛

(3) ކުއްޖާ ބެހެއްޓުން އަދި ދޫކޮށްލި ދުވަހާއި ވަގުތާއި ސަބަބު؛

(4) އެކިއެކި ބޭނުންތަކަށް ކުރިން ވަގުތީގޮތުން މުވައްޒަފުން ނެރެ ފޮނުވުމަށް ހުއްދަ ދީފައިވާ ލިޔުން؛

(5) ކުއްޖާ ކުރާ ކުށާބެހޭ މައުލޫމާތުގެ ކޮޕީ؛

(6) ކުއްޖާއާ ގުޅޭގޮތުން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާއި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަދާ އެސެސްމަންޓް؛

(7) ކުއްޖާ ހުށަހަޅާ ޝަކުވާގެ ފޯމުތަކާއި، ޖަވާބުތަކާއި، ކުއްޖާ ރަސްމީ އިދާރާތަކާއި ނުރަސްމީ ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވާ ސިޓީތަކާއި އެ ކުއްޖާއަށް ދޭ ޖަވާބުތަކުގެ ކޮޕީތައް؛

(8) ކުއްޖާ ބެހެއްޓުމާބެހޭ މައުލޫމާތުތައް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިންނާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ ތަފުސީލު؛

(9) މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓި މުއްދަތު ފެށިއްސުރެ ކުއްޖާގެ ސިއްޙީ ހާލަތާއި ނަފްސާނީ ހާލަތާއި ޖިސްމާނީ ހާލަތުގެ ތަފުސީލުރިޕޯޓު؛

(10) މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓި މުއްދަތު ފެށިއްސުރެ ކުއްޖާގެ އުމުރަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލު؛

(11) ކުއްޖާ ބައިވެރިވާ ޕްރޮގްރާމުތަކާއި ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރަމުންދާ ގޮތުގެ މައުލޫމާތު؛

(12) ކުއްޖާގެ ޑިސިޕްލިން ހާލަތަކާއި، ނަފްސާނީ ހާލަތަކާއި، އަޚްލާޤީ އުޅުމަށް އަންނަމުންދާ ބަދަލުތަކާބެހޭ ޕްރޮގްރެސް ރިޕޯޓު؛

(13) ކުއްޖާ ހުރި މަރުކަޒުން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ބަދަލުކުރާ ނަމަ، ކުއްޖާ ބަދަލުކުރާ މަރުކަޒާއި، ބަދަލުކުރި ސަބަބާއި، އެކަމުގެ ތަފްސީލީ މައުލޫމާތު؛

(14) ކުއްޖާއާ ގުޅޭ އެހެނިހެން މުހިންމު މައުލޫމާތާއި ލިޔުންތައް.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތު ގަވާއިދުން ބެލެހެއްޓުމަށް ނޭޅި ކުއްޖާ މަރުކަޒުގައި ބެލެހެއްޓުމުގައި އެ ކުއްޖާއާމެދު އިހުމާލުވުން ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ބ) ކޭސް ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރުމުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތު ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާ ފުރަތަމަ މަރުކަޒަށް ގެނައި ވަގުތު އެ ކުއްޖެއްގެ ބޮޑީ ހާލަތާ ގުޅޭގޮތުން ހަދައިފައިވާ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓްގެ ލިޔެކިޔުންތައް؛

(2) ކުއްޖާއަށް ފުރުވާދިނުމުގެ ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމާ ގުޅޭ ތަފްސީލު؛

(3) ބޭސް ސިޓީތަކާއި މެޑިކަލް ރިޕޯޓުތަކާއި މިނޫން ވެސް ކުއްޖާގެ ސިއްޙީ ފަރުވާއާ ގުޅޭ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް؛

(4) ކުއްޖާއަށް ބޭސް ދިންގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(5) ކުއްޖާއަށް ދިނުމަށް ޓްރީޓްމަންޓް އިރުޝާދު ދީފައިވާ ބަލިކާއްޔުގެ ތަފްސީލާއި، އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ބަލިކާއްޔާ ފޯރުކޮށް ނުދެވިއްޖެ ނަމަ އެކަމުގެ ތަފްސީލު؛

(6) ކުއްޖާގެ ބަލި ހާލަތަށް ޖަކާއި އޮންނާ ހަވާލުކުރެވޭ ނަންބަރު އަދި ފަދަ މަކާލި ހަވާލުކުރެވުނު ތާރީޚް.

(ޅ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޕްރޮގްރެސް ފައިލުތަކާއި ކުދިންގެ ފައިލުތައް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. ޕްރޮގްރެސް ފައިލު ބަލަހައްޓަންވާނީ، ޕްރޮގްރެސް ފައިލާ ވަކިންނެވެ. އަދި ޕްރޮގްރެސް ފައިލުތަކަށް ވާސިލްވުމުގެ ހުއްދަ ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށެވެ.

(ކ) ޕާސަނަލް މައުލޫމާތުގެ ރިކޯޑު ފައިލާއި، މެޑިކަލް ރިކޯޑު ފައިލުގައި ހުރި މައުލޫމާތު ވަންނާނީ، މި ގަވާއިދުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ސިއްރުކުރެވޭ، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ބެލޭނެ ފައިލުކަށެވެ. އަދި އެ ކުއްޖަކު ބަދަލުވާ މަދަރުސާއަކަށް ނުވަތަ ސިއްހީ ފަރުވާ ހޯދުމަށް ޖަކައި އެ ތަނަކުން ބޭރަށް ގެންދާ ތަނަކަށް އެ ކުއްޖެއްގެ މެޑިކަލް ރިކޯޑު ފައިލު ގެންދަންވާނެއެވެ.

(އ) މަދަރުސާއަށް ވަދެނިކުމެދާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކުގެ މައުލޫމާތު ރިކޯޑްކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި މަދަރުސާގެ މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފަރާތްތައް ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއް މަދަރުސާއަށް ވަދެ ނުކުމެވާ ނަމަ، އެންމެ މަދުވެގެން ވެސް، އަންނަނިވި މައުލޫމާތު ރިކޯޑުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

(1) އެ މީހެއްގެ ފުރިހަމަ ނަން؛

(2) ކާކުކަން އެނގޭނެ މައުލޫމާތު؛

(3) ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ ޕާސްޕޯޓް ނަންބަރު ނުވަތަ ބިޒްނަސް އައިޑެންޓިފިކޭޝަން ކާޑުގެ ނަންބަރު؛

(4) މަދަރުސާއަށް އައި ބޭނުން؛

(5) ބައްދަލުކުރި ފަރާތްތައް؛

(6) މަދަރުސާއަށް އައި ގަޑިއާއި ތާރީޚު އަދި މަދަރުސާއިން ދިޔަ ގަޑިއާއި ތާރީޚު؛

(ވ) މަދަރުސާގައި ކުދިން ބައިވެރިވެފައި ތިބޭ ކޯސްތު ވިޔަނެއްގައި ނުވަތަ ބޭރުކާސްޓްއެއްގައި ނުވަތަ ކޯޗިންއެއްގައި ފަދަ އެ ވިޔަނެއްގައި ނުވަތަ ބޭރުކާސްޓްއެއްގައި ނުވަތަ ކޯޗިންއެއްގައި ހިސާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ މައުލޫމާތުތައް، އެ ތަންތަނުގައި ލިޔެ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތުތައް އެ ކަމެއް ހިސާ ފަހުތަނުގައި ލިޔެ އަބަދުވެސް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(1) ޒިއްޒީ އަދާކުރާ ގަޑިއާއި ތާރީޚު؛

(2) ޒިއްޒާ ހަވާލުވި ޓީޗަރުންގެ ނަންތައް؛

(3) ޑިއުޓީ ހަވާލުވިއިރު ވިންގުގައި ނުވަތަ ބެޓެލިއަންގައި ނުވަތަ ކޮމްޕެނީގައި ކުދިން ތިބި އަދަދު؛

(4) ވިންގުން ނުވަތަ ބެޓެލިއަނުން ނުވަތަ ކޮމްޕެނިން ނެރޭ ކުދިންނާ ގުޅޭ ތިރީގައިވާ މައުލޫމާތު؛

4.1 ވިންގުން ނުވަތަ ބެޓެލިއަނުން ނުވަތަ ކޮމްޕެނިން ނެރޭ ކުއްޖާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް؛

4.2 ނެރުނު ބޭނުން؛

4.3 ވިންގުގެ ނުވަތަ ބެޓެލިއަންގެ ނުވަތަ ކޮމްޕެނީގެ ނަންބަރާއި ނެރުނު ގަޑި؛

4.4 ވިންގުން ނުވަތަ ބެޓެލިއަނުން ނުވަތަ ކޮމްޕެނިން ނެރުމަށްފަހު، އެ ކުއްޖަކު ހަވާލުކުރެވުނު އޮފިސަރުގެ ނަން؛

4.5 ވިންގުން ނުވަތަ ބެޓެލިއަނުން ނުވަތަ ކޮމްޕެނިން ނެރެގެން ކުއްޖާ ގެންގޮސްފައި ހުރި ނުވަތަ ބަހައްޓައިފައި ހުރި ކޮންތާކުކަން؛

4.6 އެ ކުއްޖަކު އަނބުރާ ވިންގަށް ނުވަތަ ބެޓެލިއަނަށް ނުވަތަ ކޮމްޕެނިއަށް ފޮއްދި ގަޑި؛

(5) ކުދިންނާއި ވިންގު ނުވަތަ ބެޓެލިއަން ނުވަތަ ކޮމްޕެނިއާއި ޗާރޖް ސާރކް ކުރުމާބެހޭ އެންމެހައި މައުލޫމާތުތައް؛

(6) ވިންގުގައި ނުވަތަ ބެޓެލިއަންގައި ނުވަތަ ކޮމްޕެނީގައި ތިބޭ ކުދިން ހިންގާ ހަމަނުޖެހުންތަކާއި ކުރާ ގަވާއިދާ ޚިލާފު ކަންތައްތަކާ ބެހޭ އެންމެހައި މައުލޫމާތުތައް؛

(7) ކުއްޖާއަށް ބަލައި ކުރިއަށްގެންދާ ހަރަކާތްތަކާބެހޭ މައުލޫމާތުތައް؛

7.1 ޙާޖަތް ނެރުނުން؛

7.2 ފޯނުކޯލު ދިނުން؛

7.3 ކުދިންނާ ބައްދަލުކުރުން.

(8) ވިންގަށް ނުވަތަ ބެރެކްސްއަށް ނުވަތަ ކޮޓަރިއަށް ޖާގަކޮށްދޭ ފަރާތްތަކާބެހޭ މައުލޫމާތުތައް.

(ހ) މަރުކަޒުގެ ކޮންޓްރޯލް ރޫމުން މަރުކަޒުގައި ހިނގާ އެންމެހައި ހަރަކާތްތަކާއި ހިނގާ މުހިންމު ކަންތައްތައް ރިކޯޑްކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުގައި އެއްވެސް ހާދިސާއެއް ހިނގައިފި ނަމަ، ހާދިސާ ހިނގާތާ ގިނަވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި އެކަމާ ގުޅޭ ހާދިސާ ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރަން ރިޕޯޓް ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ހާދިސާ ރިޕޯޓް އެންނަންވާނީ، ކަން ހިނގައިދިޔަގޮތް ތަފްސީލުކޮށް، އެ ހާދިސާއާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންތަކާއެކު، ޑައިރެކްޓަރ ބަލައި ސޮއިކޮށްފައެވެ.

(ނ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 2015/R-218 (މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި ޚިދުމަތުގެ މައުލޫމާތު ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

68. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން، އަދި އެފަދައިން ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާ ބެލުން ނިޒާމެއް، މި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އެ މަރުކަޒެއްގެ ޑައިރެކްޓަރ ގާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން ފަސޭހަ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމުގެ ގޮތުން އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން ނިޒާމުތައް މަރުކަޒުތަކުގައި ގާއިމުކޮށްފައި ވާންވާނެއެވެ.

(1) ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމު؛

(2) ޝަކުވާ ހުށަހަޅާނެ ވަކި ފަރާތެއް ކަނޑައެޅުން؛

(3) ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ކުދިންގެ ޝަކުވާ، އެފަދަ ކުދިންނަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ހުށަހެޅުން އިންތިޒާމު؛

(ށ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރު ކޯސްގެ ގޮތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން ކަމުގައި ވިޔަސް، އެ ޝަކުވާއެއް އެ މަރުކަޒުކަމުން ބަދަލުގެންނަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ ގޮތާއި، ޝަކުވާއާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް އާންމުކޮށް ފެންނާނެހެން، ކަރުދާސްތަކު ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ޝަކުވާ ބަލާ ކޮމިޓީ

69. ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި، އެ މަރުކަޒެއްގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި، އެ ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާ ބެލުމަށް ޓަކައި އަންނަނިވި ފަދައިން ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

(ހ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮމިޓީގައި، މަދުވެގެން 3 (ތިނެއް) މެންބަރުން ތިބެންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮމިޓީއަށް މެންބަރުން އައްޔަންކުރާނީ ވިލާރޭސް، މަރުކަޒުގެ ޗެއަރޕާސަނެވެ.

(ނ) ކޮމިޓީ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި، މަރުކަޒުގެ މެނޭޖްމަންޓާއި ފެކަލްޓީގެ ފަރާތްތަކާއި، ބެލެނިވެރިއަކު މުވައްޒަފުންނާއި، އިދާރީ މުވައްޒަފުން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ރ) ކޮމިޓީ މެންބަރުކަމުން ވަކިވުމާއި ނަމަ، އެ މަގާމަށް އެހެން ފަރާތެއް ވަގުތުން އައްޔަންކުރުމަކީ މަރުކަޒުގެ ޗެއަރޕާސަންގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ބ) ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ މެންބަރުންނާމެދު ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއެއް ބެލުމުގައި އެ މެންބަރަކު ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު މަރުކަޒުން އަޅައިފައި ނުވާ ނަމަ، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕްރީސްކޫލް އެޑިއުކޭޝަނަށް، ކަމާބެހޭ އެހެން ފަރާތްތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭނެ ގޮތް، ކޮމިޓީ މަރުކަޒުއެއްގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

ކޮމިޓީގެ ނިންމުން

70. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮމިޓީއަށް ޝަކުވާއެއް ލިބޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން ރަސްމީ 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ޝަކުވާއެއް ބަލައި ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަލާމާ ބަލައި ގޮތެއް ނުނިންމޭ ނަމަ، އެންމެ އަވަހަށް ނިންމޭނެ ދުވަހެއް ކަނޑައަޅައި، ސަލާމާ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން ޖަވާބުދޭންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ސަލާމާ ބަލައި ނިމެންދެން ހުރާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި، ސަލާމާ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް، ސަލާމާއާ ގުޅޭ އަޕްޑޭޓްތައް ކޮމިޝަނުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ސަލާމާއާ ގުޅޭގޮތުން ނިންމާ ގޮތް، ސަލާމާ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ލިޔުމުން ދޭންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ހުށަހެޅޭ ސަލާމާތަކާއި، ސަލާމާތަކާ ގުޅިގެން އެޅޭ ފިޔަވަޅުތައް، ކޮންމެ 6 (ހައެއް) މަހަކުން ވުޒާރާއަށާއި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނަށް މަޢުލޫމާތު އަންގަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި އެނގޭ ބަޔާންކޮށްދީފައި އޮތް ނަމަވެސް، ހުށަހެޅޭ ސަލާމާއެއްގައި ޖިނާއީ ކުށެއް ހިމެނޭ ނަމަ ނުވަތަ ކުއްޖަކާމެދު އިހުމާލުވުމުގެ ކުށެއް ހިމެނޭ ނަމަ، އެކަން، ސަލާމާ ލިބޭ ހިސާބުން، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނާއި، ފެމިލީ ކޯޓަށް މަޢުލޫމާތު އަންގަންވާނެއެވެ.

(އ) ކޮމިޝަނަށް ކުރި ސަލާމާއަކީ އެ ކޮމިޝަނަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ އަނިޔާއެއް ލިބިގެން ކުރި ސަލާމާއެއް ކަމަށް ވާ ނަމަ، އެ ކޮމިޝަނަށް ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީގޮތުން އަނިޔާއެއް ކޮށްފައިވާ ގޮތް ނުވަތަ ލިބިފައިވާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް، އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާ ނަމަ، މެޑިކަލް ރިޕޯޓް، ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުން ތައްޔާރުކޮށްދޭ ލިޔުންތައް ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެކަމާ ގުޅިގެން އެ ކޮމިޝަނަށް ސިއްޙީ ފަރުވާ ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ނަމަ، ކައުންސެލަރ އާއި ޕްރިސްކްރިޕްޝަނާއި، އިންސްޕެކްޓަރ އާއި ކައުންސެލިންގ ސަރވިސް ޕްރޮވައިޑަރާއި، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން، މަޢުލޫމާތުގެ ޑިޕާޓްމަންޓް، ކޮމިޝަނަށް ފަހިކޮށްދޭ ރިޕޯޓްތައް ހޯދަންވާނެއެވެ.

(ވ) ކޮމިޝަނަށް ކުރި ސަލާމާއަކާ ގުޅިގެން ބެލިބެލުމުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަނިޔާއެއް ނުވަތަ ޖިންސީ ގޯނާއެއް ކޮމިޝަނާ މެދު ހިނގައިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިއްޖެ ނަމަ، އެ ކަމެއްގެ ތަފްސީލު ރިޕޯޓު ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާއާ، ކޮމިޝަނާ ނުރައްކަލަށް،

ކުއްޖާ އަމިއްލައަށް ދިފާޢުވާ އަނިޔާއެއް ކުރުމަށް ވާ ނަމަ، އެކަން ވެސް ރިކޯޑު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ވ) އެ ކުއްޖަކަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާއަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގައި "ޓޯޗަރސާއި ދަށު ދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް" ގެ ގޮތުގައި މާނަކުރެވޭ އަނިޔާއަކަށް ވާ ނަމަ، އެ ޤާނޫނުން އެ ކުއްޖަކަށް ލިބިދޭ އެންމެހައި ޙައްޤުތައް ފޯރުކޮށްދިނުމާއެކު، އެ މައްސަލައެއް، ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި އިދާރާތަކަށް ލަސްނުކޮށް އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އިތުރު އަނިޔާއެއް ނުލިބޭނެ ފަދަ ގޮތަކަށް އެ ކުއްޖެއްގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެއެވެ.

(މ) ހުރިހާ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން، މާލޭގެ ވެސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ނުވަތަ މުވައްޒަފުންގެ އިހުމާލެއް ވާ ނަމަ، އެ ޝަކުވާއެއް ތަފްޞީލުކޮށް ނިޒާމް 24 (ސަރވިސް) ގޭޓްވޭގެ ތެރޭގައި، އެ މައްސަލައެއް ބެލުމަށް ކުރިޝަކުރަ އޮފީ ޕޯޓަލްސްއަށް، ޝަކުވާ ބަލާ ކުރިޔަން ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން

71. (ހ) މި ގާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުރިޔަން ހުރިހާ ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކުން، އެ ޝަކުވާތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މަޢުލޫމާތު ކުރިން ކުރާ ޝަކުވާތަކާއި އެ ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭ ޑޮކިއުމަންޓް އެހެން ފަރާތްތަކަށް ރިކޯޑުކޮށް ވަކިން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މަޢުލޫމާތު ކުއްޖާގެ ދަރަޖަވެސް ފައިލުގައި ރައްކާކުރަންވާނެއެވެ.

މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޖުރާތު

72. ޝަކުވާ ބަލާ ކުރީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، ކުރިއަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ގޮތުގައި، މައްސަލަ ބެލުމާއި މައްސަލަ ނިންމުމާ ގުޅޭ ތަފްސީލުތައް، މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ލިޔެފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

އަށްވަނަ ބާބު

ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ސުލޫކުމަސައްކަތް ދެމެހެއްޓުން

މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދު މާނަކުރުން

73. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ބަލާނީ، މަރުކަޒުގައި ކުދިން ބެއްލެވުމަށް ޖަގަހަ ކަނޑައެޅިފައިވާ ހިސާބެއް، މަރުކަޒުގެ އިދާރީ ހިންގުމަށް

ބޭނުންވާ ފަސިލިޓީތައް ގާއިމުކޮށްފައިވާ ސަރަހައްދާއި، މަރުކަޒު ވަށާކުރުމަށް ޖަހާ ޖަހައިފައިވާ ފެންސެއްގެ އެތެރޭގައި ހިމެނޭ ސަރަހައްދާއި، މަރުކަޒުގެ ވަށައިގެން މަރުކަޒުގެ ސަލާމަތަށް ބަލައި އާންމުން ވަނުން މަނާކަމަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ސަރަހައްދުގެ އިތުރުން، މަރުކަޒުގެ ގޯތި ބޭރުގައި ހަދައިފައިވާ މަރުކަޒުގެ ޖެޓީ ފެސިލިޓީއާ ހުރި ނަމަ އެ ސަރަހައްދަށެވެ.

(ށ) މަރުކަޒަށް ވަދެވުމުގެ ހުއްދާއި، މަރުކަޒު ބަލައި ފާސްކުރުމަކާއި އެ ނޫން ބޭނުމަކަށް މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށްވެސް ގެއްލުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރެވޭނެއެވެ. މި ޤަވާއިދުގެ މައްޗަށް ދިރާސާކޮށް ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު ދަށުން ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާއި، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި، އިންސްޓިޓިއުޓް ތޮއް ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކޯސްޓްގާޑުގެ ބަދަލުގެ ޤާނޫނު) ގެ 101 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރު ލިބިގެން މަރުކަޒު އިންސްޕެކްޝަން ޖާރީކުރާ މުވައްޒަފުން ކޯޓް ސަރވިސްތަކާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 102 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރު ލިބިގެން މަރުކަޒު އިންސްޕެކްޝަން ޖާރީކުރާ ބައިނަލްއަގުވާމީ ޖަމުއިއްޔާތަކަށް ނުހިނގާނެއެވެ.

(ރ) ބަލާބޮ ބޭނުންތަކަށް މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދަށް ވަދެނުވުމަށާ ފެކްޓަރީގެ މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދަށް ވައްދަވާގެ ކާރޑް އެ މީހަކު ކާޑުކަން ކަރަވަރުކޮށް، އެ މީހެއްގެ ނަމާއި، އެޑްރެހާއި، މަރުކަޒަށް އައި ބޭނުމާއި، މަރުކަޒަށް އައި ގަޑިއާއި މަރުކަޒުން ދިޔަ ގަޑިއާއި ތަރީޚު ލިޔުމުން ރިކޯޑު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) ކޮރިޑޯ ކަރަންޓް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާއި ކާރޑްހޯލްޑް އުސޫލުން މަރުކަޒުގައި އެކިއެކި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ސަރަހައްދު ޖެނަރަލްތައް މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދަށް ވަދެވޭނެ، އެ މީހަކު ކޮރިޑޯ ކަރަންޓް ސަރވިސްއިން ދޫކޮށްފައިވާ ކާޑު ބޭރު، ގައިގައި ޖަހާ ބާކީ ހުރުމެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން ޒިޔާރަތް، އެ ފަރާތް ތަފާތު މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދަށް ވަދެވޭނީ، އެ މީހަކު މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދަށް ވަދެވޭ ހުއްދަ ދިނުމުން ޒިޔާރަތް ކުރާނެ ޢަދަދާއި ތިޖާރީ ކާޑު އުޅުމެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ރ) އާއި (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުން މަދްރަސާގެ ސަރަހައްދުގައި އުޅޭއިރު، އެ މީހަކަށް ދޫކޮށްފައިވާ އައިޑެންޓިޓީ ކާޑު ނުވަތަ ފާސް އެ މީހަކު ލައިގެން ހުރި ހެދުމުގައި ފެންނަ ގޮތަށް ހަރުކޮށްފައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(އ) މަދްރަސާ ބެލެހެއްޓުން ވަނުމުގެ ހުއްދަ ދީފައި ނޫނީ މީހަކު ނުވަތަ ގަވާއިދާ ހިލާފަށް އެއްވެސް މީހަކު ކަރުޑް ޝަކުލާ މަދްރަސާގެ ސަރަހައްދަށް ވަދެއްޖެ ނަމަ، މަދްރަސާގެ އޮފިސަރުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެސް، އެ މަދްރަސާގެ ބެލުމަށް ޖަވާބުދާރީ އެ މީހަކު ފުލުހުންނާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

ބަލައި ފާސްކުރުން

74. މަދްރަސާތަކަށް ވަދެނިކުންނަ އެންމެހައި މީހުންނާއި ތަކެއްޗާއި އުޅަނދުފަހަރު، ބަލައި ފާސްކުރަންވާނެއެވެ.

ބަލައި ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ ބާރުތައް

75. މަދްރަސާތަކުގައި ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި މަދްރަސާގެ ސެކިއުރިޓީ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވާ ބާރުތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ޙައްޤުވާ ގޮތުގެ މަތިން، ކުދިންގެ ހަށިގަނޑާއި އެ ކުދިންގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ފަދަ ގޮތަކަށް ބަލައި ފާސްކުރުން.

(ށ) ކަރުޑް ޝަކުލާ މަދްރަސާތެރޭގައި ކުދިންގެ ބައިވެރިވުމުގައި ބެޓް ވިންޑްސްކޭނާއި، ބޮޑީސްކޭނާއި، ކޭޗިރާތައް ބަލައި ފާސްކުރުން.

(ނ) ބަލައި ފާސްކުރުމަށްފަހު، ފެންނަ ތަކެތީގެ ތެރެއިން މަދްރަސާގަ ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ނެގުން.

(ރ) މަދްރަސާގަ ވެއްދޭ ކާނާ މިންގަނޑާއި އެއްގޮތްވޭތޯ ބަލައި ފާސްކުރުން.

ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް

76. (ހ) ހަށިގަނޑާއި ތަކެއްޗާއި އުޅަނދުފަހަރު ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ޖެހޭނީ މެޓަލް ޑިޓެކްޓަރ، ވޯކްތްރޫ ގޭޓް، އެކްސްރޭ މެޝިން ފަދަ ބަލާނެ އާލާތްތައް ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް އާލާތެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާއަށް ނުވަތަ ކުއްޖާއަށް ސިއްހީގޮތުން އެއްވެސް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނަމަ، ކަމާގުޅޭ ޢިލްމީ ފަރާތްތަކުގެ ލަފާގެ މަތިން ހަދަހަމަކޮށް

ނަމަ، އެ މީހަކު ނުވަތަ ކުއްޖަކު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެފަދަ އާލާތެއް ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުން

77. (ހ) ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

(1) އަންހެނަކު ނަމަ ނުވަތަ އަންހެން ކުއްޖެއް ނަމަ ބަލައި ފާސްކުރާނީ، އަންހެން އޮފިސަރަކެވެ. ފިރިހެނަކު ނަމަ ނުވަތަ ފިރިހެން ކުއްޖެއް ނަމަ ބަލައި ފާސްކުރާނީ ފިރިހެން އޮފިސަރަކެވެ.

(2) ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، ބަލައި ފާސްކުރާ މީހާގެ އިންސާނީ ކަރާމަތާއި އަބުރަށް ތަޢައްރުޟުނުވާ، ފުރިހަމަ އިޙްތިރާމާއެކު، އެކަމަށް ތަމްރީން ދީފައިވާ އޮފިސަރުންނެވެ. ބަލައި ފާސްކޮށްދޭ ނަމަ، އެކަން ކުރުމުގައި ބައިވެރިވި އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސަރވިސް ނަންބަރު ލިޔުމުން ދީގެ ކުރަންވާނެއެވެ.

(3) ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ކުޑަކުދިންގެ ކަރާމާޝަރަފު މަދުކަމާޖެހޭގޮތުގައި އުޅޭ ކުދިންނާމެދު، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ބިރުގެންނެވުމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއާއި 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، "ޣައިރުއިންސާނީ ދަށު ދަރަޖައިގެ އަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ އަމަލެއް" ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ އަމަލެއް އަދި އިންސާނީ ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ އެއްވެސް ކަމެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(4) އެއްވެސް ގުނަވަނެއް ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، އެ ކަމަކީ ކުއްޖާގެ ސިއްޙަތަށް ގެއްލުންވާ ކަމެއްކަމުގައި ނުވާ ނަމަ، އެ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކުރަން އެ ކުއްޖާއާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައި އެ ކުއްޖާގެ ކަރާމަތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތެއްގެ މަތީންނެވެ.

(ށ) ހަށިގަނޑު ބަލައި ފާސްކުރެވޭނެ ގޮތްތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(1) ފްރިސްކިން ސަރޗް؛

(2) ސްޓްރިޕް ސަރޗް؛

(3) އިންޓަރނަލް ސަރވިސް.

ޕްރޮބޭޝަން ސަރވިސްކުރުން

78. (ހ) ޕްރޮބޭޝަން ސަރވިސަކީ ޖަލައިގެންނުހުރި ހުކުމް މަތީން އަމިއްލައިގެން މުޖުތަމަޢުގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންގެ ހަރަކާތް ބަލައި ފާސްކުރުމެވެ. މިގޮތުން ޕްރޮބޭޝަން ސަރވިސްކުރުންތަކުގެ ހަރަކާތްތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(1) މުޖުތަމަޢުން ޚިދުމަތްކުރާ ގޮތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުޖުތަމަޢުން ފަރުމާކޮށް ހިންގުން؛

(2) ޢާއިލީ ބޭނުންތަކަށް ކުރިން ބިންގެން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުން ނުވަތަ ކުޅިބިން ނުކުތް ވަކާލާތު އަށް ކުރިން ސަރވިސްކުރުން؛

(3) ކުރިން ބަލިއާއްބައިވާ ބަދަލުކޮށްފައި ނުވަތަ ކުޅިބިފައި ބަދަލު ފާސްކުރާއިރު މުޖުތަމަޢުން ވައްދުން މަސްއޫލިއްޔަތު ޝާއިޢުކުރުން.

(ށ) މުޖުތަމަޢުގައި ބަލިއާއްބައިވާ ތިބޭ ކުރިން ފުރަތަމަ އަދި ނަމަ ބަދަލުކޮށްފައި ފާސްކުރުމުގެ ތަރުތީބުގައި ވާނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ތަރުއައްރަ ވަކިން މަޤާމު ތަކުގެ އަދި މިފަދަ އަމުރުތަކަކާއި، އަދި މިފަދަ މުޖުތަމަޢު ސަރަޙައްދުން ނުކުންނައިރު އަދި ތަކުގެ އަދި މިފަދަ ހަވާލުކުރެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި އޮތުން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ނަމަވެސް، މުޖުތަމަޢުން ވައްދައިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުން ގެންގުޅުން މަނާކޮށްފައިވާ އުއްޔާއެއް ނަމަ، އެ އުއްޔާއެއްގެ މައްޗަށް ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ހުކުމްތަކުން އަންގައި، އެ އުއްޔާއެއް ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ބަލާގެ ދަށަށް ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ރ) މުޖުތަމަޢުން ޚިދުމަތްކުރާ ފަރާތްތައް ބަލައި ފާސްކުރުމަށް ދަތުރުކުރަން ޖެހި ނަމަ، އެ ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް މުޖުތަމަޢުން ވަކިވުމުގެ ހުއްދައެއް ނެރެވޭނެއެވެ.

(ބ) މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތީ ބޭނުންތަކަށް ޖަހައި ނުވަތަ ޤާނޫނާއި ގެޒެޓު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި، ކާނޫ ވަގުތީގައި ވީސާ މުޖުތަމަޢުތަކާއި މަސައްކަތްތަކާ އާދިސަރުކާރާއި، ދުވަސްޖެހުންތަކާއި، މުޖުތަމަޢުން ޚިދުމަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކުން ގެންގުޅޭ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ޖެހިލާބަރުން ލިބިގެންވެއެވެ.

މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި

79. ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެއްޗަކީ، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެއްޗެވެ.

(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ހުއްދަނުކުރާ އެއްވެސް އެއްޗެއް.

(ށ) މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ފިޔަވައި މުއާސަލާތީ ވަސީލަތްތަކަށް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ބޭނުންކުރެވިދާނެ ކޮންމެ އެއްޗެއް.

(ނ) މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ފިޔަވައި އިތުރު އެއްވެސް އެއްޗެއް.

(ރ) ގޮވާ އެއްޗެއް ނުވަތަ ގޮވައިލުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްވެސް އެއްޗެއް.

(ބ) ދުންފަތުގެ އިސްތިއުމާލުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްވެސް އެއްޗެއް.

(ޅ) އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ފައިސާ.

(ކ) ފޮޓޯ ނެގިދާނެ އެއްޗެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯ ނުވަތަ އަޑު ރިކޯޑުކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްވެސް އެއްޗެއް.

(އ) މަރުކަޒުގައި އެ އިރަކު ދެމިއޮތް ހާލަތަށް ރިޔާއަތްކޮށް، މި ގަވާއިދުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާކަމަށް ގައިޑްލައިނުގައި ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އެއްޗެއް.

(ވ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުން މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާކަމަށް މި ގަވާއިދުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ގައިޑްލައިނުގައި ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އެއްޗެއް.

ހާލަތަށް ރިޔާއަތްކޮށް މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ކަނޑައެޅުން

80. ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި އެ އިރަކު ދެމިއޮތް ހާލަތަށް ރިޔާއަތްކޮށް، މަރުކަޒަށް ވެއްދޭ އެއްޗެހިން މަރުކަޒުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާނެކަމަށް ބެލެވޭ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އެ އެއްޗެހިން މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ ހަށިގަނޑަށް ގެއްލުމެއް ދެވިދާނެ އެއްޗެއްކަމަށް ބަލައި، އެ އެއްޗަކީ މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ އެއްޗެއްކަމުގައި ގައިޑްލައިނުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުގެ މަސްރަފު ނެގުން

81. މަރުކަޒުގައި ތިބޭން ޖެހޭ ކުދިން ތިބިޔޯ ބަލައި ހަދިންކުރުމުގެ ގޮތުން ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް މަސްރަފު ނަގަންވާނެއެވެ. މަސްރަފު ނެގުމުގައި ގެންގުޅެންޖެހޭ އުސޫލުތައް މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އިންސްޕެކްޝަން ކުރުން

82\. (ހ) މަރުކަޒުތަކުގައި ކުދިން ދޭ ބެލެހެއްޓުމުގެ ނުވަތަ ކޮލިޓީ، މަދުވެގެން އަހަރަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު އިންސްޕެކްޓް ކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބެލެހެއްޓުން ނުވަތަ ކޮލިޓީ އިންސްޕެކްޓްކުރުމުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ބަލައި ރިޕޯޓުކުރަން ވާނެއެވެ.

(1) ކޮލިޓީގެ ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގެ ސްޓޭންޑަރޑުތަކާއި ތަބާވެފައިވާކަން؛

(2) ކޮލިޓީގައި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ހުންނަންޖެހޭ ހުރިހާ އެއްޗެއް ހަމަޔަށް ހުރިކަން؛

(3) ކޮލިޓީގައި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ހުރި އެއްވެސް އުނިކަމަކުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާކަން؛

(4) މަރުކަޒަށް އެތެރެކުރުން ހުއްދަދިނުން އެއްގޮތަށް ކޮލިޓީގައި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ހުރިކަން.

ޑޭޓާބޭސް ނިޒާމު ގާއިމުކުރުން

83\. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ހިންގާ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި، ޖުވެނައިލްގައި ޑޭޓާބޭސްކުރެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ނިޒާމެއް ގާއިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ޑޭޓާބޭސްގައި ކުރެވޭން ބަލައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްޗެހި ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ހ) ރޫޓީން ސްޓެޕް.

(ށ) ޕެރޯލުން.

(ނ) ވެގޮތުން.

(ރ) އެސެސްމަންޓް ސިސްޓަމް.

ސަރވެއިލަންސް ސިސްޓަމް ގާއިމުކުރުން

84. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ހިންގާ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް މަރުކަޒުގެ ތެރޭގައާއި، ވިންގުތަކާއި، ކޮޓަރިތަކާއި، ބްރޭކްސްޕޭސްތަކުގެ އެތެރޭގައި ހިނގަމުންދާ ހަރަކާތްތައް ބަލައި މޮނިޓަރކުރުމަށް ސަރވެއިލަންސް ސިސްޓަމް ގާއިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން މި ނިޒާމު ގާއިމުކުރަންވާނީ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކާއި، މަރުކަޒުތަކުގައި ގާއިމުކޮށްފައި ހުންނަ ވިންގުތަކާއި، ކޮޓަރިތަކާއި، ބްރޭކްސްޕޭސްތަކާއި، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ވަށައިގެންވާ ސަރަހައްދު 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރު މޮނިޓަރކޮށް ރިކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

ޑިއުރެސް އެލާމް ސިސްޓަމް ގާއިމުކުރުން

85. ޑިއުރެސް އެލާމް ސިސްޓަމަކީ، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި، މުވައްޒަފުން ޑިއުޓީގައި އުޅޭ ވަގުތުތަކުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެއްޖެ ނަމަ، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގެ ކޮންޓްރޯލް ރޫމަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތްތަކަށް ފަސޭހަކަމާއެކު އެކަން އެންގުމަށް ބޭނުން ގާއިމުކުރާ ނިޒާމެކެވެ. މިގޮތުން ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ބަލައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ހިންގާ ކަރެކްޝަނަލް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް މި ސިސްޓަމް ގާއިމުކުރަން ވާނެއެވެ.

އަލިފާން ނިއްވާ ނިޒާމް ގާއިމުކުރުން

86. (ހ) ފަޔަރ އެލާރމް ސިސްޓަމަކީ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި އަލިފާނުގެ ހާދިސާއެއް ހިނގައިފާނަކަމަށް ބަލައި، އެފަދަ ހާދިސާއަކުން ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނާއި، ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، ޒިޔާރަތްކުރާ މީހުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ހިންގާ ކޮންމެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒެއްގައި ވެސް ގާއިމުކޮށްފައި ހުންނަންވާނެ ސިސްޓަމެކެވެ.

(ށ) ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި އަލިފާނުގެ ހާދިސާއެއް ހިނގައިފި ނަމަ، އެ އަލިފާން ފެނައިފި އަވަހަށް ނިއްވައިލެވޭނެ ފަދަ ނިޒާމެއް، ކަރެކްޝަނަލް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް ގާއިމުކުރަން ވާނެއެވެ.

(ނ) ގާއިމުކޮށްފައިވާ އަލިފާން ނިއްވާ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އާލާތްތަކަކީ މުއްދަތު ހަމަނުވާ، ބޭނުންކުރެވޭ ހާލަތުގައި ހުރި ތަކެތިކަން ޔަގީންކޮށް ކަށަވަރު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓޭ މިފަދަ އާލާތްތައް ބޭނުންކުރަން ޖެހިއްޖެ ހާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްޞީލް، އޮޕަރޭޝަނަލް މެނުއަލްތަކުގައި ހިމެނުމާއި، އެފަދަ ތަފްޞީލްތަކުގެ ރިފްރެޝަރ ޓްރޭނިންގތައް ކަނޑައަޅާ ވަކި އުސޫލަކުން ކުރިއަށްގެންދަން ވާނެއެވެ.

(ބ) މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އިވެކުއޭޝަން ޕްރޮސީޖަރ ތައްޔާރުކޮށް، ރައްކާތެރި މާޙައުލެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރާ "އެސެމްބްލީ ޕޮއިންޓް" އެއް ކަނޑައަޅައި، އިވެކުއޭޝަން ޕްރޮސީޖަރާ ގުޅޭ، މަރުކަޒުގައި ތިބޭ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނާއި ހޭލުންތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ކަންތައްތައް ކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އިވެކުއޭޝަން ޕްރޮސީޖަރ މަދު ފަހަރަކު ޑްރިލް ހިންގައި، ފުރުޞަތު ބޭނުންކޮށް ތަމްރީނު ކުރަންވާނެއެވެ.

ސަލާމަތީ އާލާތްތައް ހިފުން

87. ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒުގައި ބެހެއްޓޭ ޖާގަތަކާއި، ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮޕަރޭޝަނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކާއި، އެ މަރުކަޒުގެ ސަރަޙައްދާއި، ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒަށް ވަދެ އުޅޭ ފަރާތްތަކާއި، ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒުގެ އެކި ސަރަޙައްދު ބަލައި ބޭނުންވާ ޒަރޫރީ އާލާތްތަކާއި ސަލާމަތީ އާލާތްތައް ރޭވޭގޮތަށް ކެމިކަލް ސޭފްޓީ ސަރަޙައްދުގެ ދާއިރާ ހިނގާ ގޮތަށް ކެމިކަލް ސޭފްޓީ މަރުކަޒުގައި ހުންނަންވާނެއެވެ.

ބޭއްވުން އެކުއްޔަށް ހިފުމާއި ގެންދިއުމާއި ބެލެހެއްޓުން

88. (ހ) މަރުކަޒުން ބޭރުގައި ބޭއްވުން އެކުއްޔަށް ހިފުން ގެންދިއުން ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ވެ ހިމެނުމުގެ ސިފައިގެ ތަފްސީލު ބަޔާން ކުރެވޭ ހިމެނުމަކަށް ފޯމު މަރުކަޒަށް 2 (ދޭއް) ޕްރޮސެސިން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މިފޯމަށް ހިމެނޭ ގެންދިއުން ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި، އެ ހިމެނޭހާހިސާބު ދާ ޕްރޮސެސްކުރުމަށް، އެ ހިމެނުމާ އެއްޗެއްސާއި ޕްރޮސެސްކުރުމަށް ވަނީވާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުން ބޭރުގައި ބޭއްވުން އެކުއްޔަށް ގެންދިއުން، ދެ ބިންސާގެ ހިމެނޭ އެހެނީ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ނުވާނެއެވެ.

(ނ) ބޭއްވުން އެކުއްޔަށް ހިމެނޭ ގެންދިއުން ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގައި ހިމެނޭނެކަމާއި ޕްރޮސެސްކުރުމަށް އެކުލަވާ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބޭއްވުން އެކުއްޔަށް ހިމެނޭ ގެންދިއުމުގެ ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާ ފަދަ ކަމެއް ނުކުރުން

89. (ހ) މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން މަރުކަޒުގެ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ޢަމަލުކުރުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފުރުސަތު ވެސް ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކޮށްފި ނަމަ ނުވަތަ ކުރަން އުޅުނު ނަމަ، ތިރީގައިވާ ފަދައިން އެ ފަރާތަކާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.

(1) މަރުކަޒުގެ ސަރަހައްދުން އެ ފަރާތެއް ފޮނުވައިލުން؛

(2) މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރި ބޭނުން ހުއްޓުވުން؛

(3) ވަކި މުއްދަތަކަށް މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތް ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް އެންގުން؛

(4) ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބުރޫއަރާ ޢަމަލުތަކެއް ހިންގާ ފަރާތްތަކެއް ކަމާބެހޭ އިދާރާއާ ހަވާލުކުރުން.

(ނ) މަރުކަޒުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ސުލްހަމަސަލަސްކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ޓަކައި، ވަކިގޮތަކަށް ކުރުމަށް ނުވަތަ ނުކުރުމަށް ހަމަޖެއްސައިފައިވާ އެއްވެސް ކަމެއް، އެ ނޫން ގޮތަކަށް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދައިން ޢަމަލުކުރުމަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ފުރުސަތު ވެސް ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

ޑިއުޓީކުރުން

90. (ހ) ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައި ވެސް މަރުކަޒު ތެރޭގައިވާ ސަރަހައްދާއި މަރުކަޒު ވަށައިގެން ޑިއުޓީ ޕޮއިންޓްތައް ގާއިމުކޮށް، އެ ޕޮއިންޓްތަކުގައި 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރު ޑިއުޓީއަށް އޮފިސަރުން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްލި ހާލަތެއް ނުވަތަ ހާދިސާއެއް ދިމާވެއްޖެ ވަގުތެއްގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ރައްކާތެރިކަމާއި ފަރުވާތެރިކަމާއެކު އެ ކަމެއް ބަލަހައްޓާލެވޭނެ މިންވަރަށް އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް އޮފިސަރުން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮންމެ ޑިއުޓީއެއްގައި ވެސް މަރުކަޒުގައި ހިނގާ ކަންތައްތައް މޮނިޓަރކޮށް ސުޕަވައިޒް ކުރުމަށް ޓަކައި އޮފިސަރ އިންޗާޖެއް ހުންނަންވާނެއެވެ.

(ށ) ކޮންމެ ޖެއްސުމެއް ފުރުމުގެ ކުރިން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އޮންޑިއުޓީ ފުލުހުންނާއި، މަސައްކަތާ ގުޅޭގޮތުން އަންގަންޖެހޭ އެންގުންވެސް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަރުކަޒުތަކުގައި ޖެއްސުންކުރާ ގޮތާއި، ޖެއްސުމުގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެތީގެ މައުލޫމާތު، މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އެމެޖެންސީ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް

91. (ހ) މަރުކަޒުގައި އެމެޖެންސީ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ނަމަ، ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް، މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ހާލަތްތަކަށް، މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ކުދިންނާއި އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުން އަހުލުވެރިކުރުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) ދިމާވެދާނެ ބިރުވެރި ކުއްލި ހާލަތްތަކުގައި ފަރުވާ ދިނުމަށް އަންކްލޫޑުގައި އަބަދުވެސް ފުރަތަމަ އެހީގެ ތަކެތި ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ސިލިންޑަރު ފުރަހަމަ އެއް ނަމަވެސް "ފަސްޓް އެއިޑް" ދިނުމުގެ ސްޓޭޑް ފިޓާސް ފަރާތެއް އަބަދުވެސް މަރުކަޒުގައި ގާއިމުކޮށް ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި ފަސްޓް އެއިޑް ދެވޭނެ ވަސީލަތްތައް (ފަސްޓް އެއިޑް ކިޓާއި އެހެނިހެން ތަކެތި) މަރުކަޒުގައި ފަސޭހައިން ބޭނުންކުރެވޭނެ ފަދަ ގޮތަކަށް އަބަދުވެސް ހުންނަންވާނެއެވެ.

ސައިކިއެޓްރިކް ނިޒާމު ބެލެހެއްޓުން

92. (ހ) މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިންނާއި، މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކާއި، ތަނުގެ މުދާ ހިމާޔަތްކުރުން، މަރުކަޒުތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ސްޓެޓިކް ސެކިއުރިޓީ ދުރުމިނުން ބަލައި އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް ކަނޑައަޅައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތްތައް މަރުކަޒުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުގެ ސައިކިއެޓްރިކް ނިޒާމުގައި އެއްވެސް މައްސަލައެއް ހުރިތޯ ގަވާއިދުން ޗެކްކޮށް ބަލަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މައްސަލައެއް ހުރިކަމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެ ނަމަ، އެ ކަމެއް ވަގުތުން ހައްލުކުރަންވާނެއެވެ.

ނުވަވަނަ ބާބު

މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް

ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން

93. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކުގައި ލިބޭ ކުދިންނަށް ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް ހިންގުމަށް ޓަކައި ކަމާ ގުޅޭ ދާއިރާއިން ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ، އަންނަނިވި ދާއިރީ މުވައްޒަފުން ތިބެންވާނެއެވެ.

(1) ކައުންސެލަރު؛

(2) ސޯޝަލް ވާރކަރު؛

(3) ރީހެބިލިޓޭޝަން އޮފިސަރު؛

(4) ކަރެކްޝަން އޮފިސަރުން؛

(5) ޕެރޯލް އޮފިސަރުން؛

(6) އިތުރު މުވައްޒަފުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންގެ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާގެ ޝަރުތުތައް ކަނޑައެޅުމުގައި އެންމެ ދަށް މިންގަނޑުކަމަށް ބަލަންވާނީ، ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ މިފަދަ މަގާމުތަކުގެ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާގެ ޝަރުތުތަކެވެ.

އިތުރު ފަރާތްތައް

94. މި ގަވާއިދުގެ 93 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންނާއި، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ޚިދުމަތް ގަވާއިދުން ލިބޭނެ އިންތިޒާމު، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ހ) މުދައްރިސުން.

(ށ) ދީނީ އިލްމުވެރިން.

(ނ) ވޮކޭޝަނަލް ޓްރޭނިންގް ފަރާތްތައް.

(ރ) ކޯޗުން.

(ބ) ސައިކިއެޓްރިސްޓުން.

(ޑ) ސައިކިއާޓްރިސްޓުން.

(ޒ) ހެލްތު އެސިސްޓެންޓުން.

(ޓ) ދަރުމަވެރިން.

މުވައްޒަފުންގެ ޤާބިލުކަން

95\. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި، އެކިއެކި ހައިސިއްޔަތުތަކުން ކުޑަކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކުރާ، އެ ކުދިންގެ މައްޗަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ނުވަތަ އެނޫންވެސް ހައިސިއްޔަތަކުން އެ ކުދިންގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަކީ، ކުޑަކުދިންނާއި މަސައްކަތްކުރުމަށް ޚާއްޞަ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނާއި ޢަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ، ދެ ޖިންސުގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންކަން، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ކަށަވަރު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި، މި މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީން ދޭނީ، އަދި އެފަދަ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ޤާބިލިއްޔަތު ގަވާއިދުން މުރާޖަޢާކޮށް ވަޒަންކުރުވޭން އިންތިޒާމު، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަރުކަޒުތަކުގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނާ މަސައްކަތްކުރާ ނުވަތަ އެ ކުދިން ބެލެހެއްޓުމުގައި ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލަކުން ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ތުހުމަތެއް ކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ދައުވާއެއް ކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ޙުކުމެއް ކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ޙުކުމެއް ތަންފީޛުކުރެވިފައިވާ ފަރާތަކަށް ކަމުގައި ވެގެން ނުވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އަހުލުވެރިކުރާ ކަންކަން

96\. (ހ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ޤާނޫނު) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައިފައިވާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކަށް، މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުން އަހުލުވެރިކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގެ އިތުރުން ވެސް، ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ

ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން، މަޝްރޫޢުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކާއި، އެ ކަންކަމާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަށް އަންނަ އިސްލާހުތަކާއި، ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުހިންމު މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތާއި، ކުޑަކުދިންނަށް އަޅައިލުމާއި ޙަރަކާތްތަކާއި، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމާ ގުޅުންހުރި ފަންނީ މަޝްވަރާއާއި ތަމްރީނުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ހިންގައި، ކަމާބެހޭ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކާއި ފަންނީ [illegible] ތަމްރީނުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަންވާނެއެވެ.

97\. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހުރިހާ ދުވަސްވީކަމުގައި، އެ ކުދިން [illegible] ދުރުހެލިކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ބޭނުމުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގަންވާނެއެވެ.

ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން

(1) އަޚްލާޤީ މައްސަލަތައް އިސްލާހުކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވޭ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(2) ޑްރަގް ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް ނުވަތަ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(3) އަސާސީ އަދި ދީނީ [illegible] ކްލާސްތަކުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިންނަށް ހިންގޭ އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(4) ބަދަނީ އަދި ޒިހުނީ ހަރަކާތްތަކުގައި ޝާމިލުވާ ކުދިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން ހިންގާ އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(5) މުޖުތަމަޢާ [illegible] ތިބެމުން މުޖުތަމަޢުން އަނބުރާ ގެނައުމުން ތައްޔާރުކުރުން ރީ-އިންޓަގްރޭޝަނާއި އާފްޓަރ-ކެއާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް؛ މީގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތާއި ހުނަރުތައް ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(6) އިތުރު ކުށަކަށް އަރައިގަތުމުގެ ނުރައްކަލުގައި ތިބި ކުދިންނާއި، އެކި ސަބަބުތަކަށް ބަލައި [illegible] ޝާމިލުވާ ކުދިން އިސްލާހުކުރުމަށް، ރިހެބިލިޓޭޓްކުރުމަށް ބަލައި ހިންގާ ޚާއްޞަ ޕްރޮގްރާމްތައް؛

(7) ރުޅި ކޮންޓްރޯލްކުރުމާއި ރަނގަޅު ނިންމުންތައް ނިންމުމަށް ބާރުއަޅާ ޕްރޮގްރާމުތައް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮގްރާމުތަކުގެ ތެރޭގައި، ކައުންސެލިންގ ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، ވޮކޭޝަނަލް ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، ލައިފް ސްކިލްސް ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، ވަކި ކަމަކަށް ހާއްސަ އިންޓެންސިވް ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، މުޖުތަމަޢަށް ޚިދުމަތްކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، އެހެންވެސް އާންމު ހާލަތަކާއި ކުއްޖާއި ޢާއިލާގެ ހާލަތަށް ހާއްސަކޮށްގެން ހިންގާ ރީހެބިލިޓޭޝަންގެ ޕްރޮގްރާމުތައް ހިމެނެންވާނެއެވެ.

ޕްރޮގްރާމު އޮނިގަނޑައިޅުން

98. (ހ) މި ގަވާއިދުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕްރޮގްރާމުތައް އޮނިގަނޑައިޅައި، އެ ޕްރޮގްރާމުތައް ހިންގާނީ، ފުލުހުގެ އަންނަނިވި ނިޒާމުތައް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ.

(1) ކައުންސެލިންގ ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(2) ގްރޫޕް ކައުންސެލިންގ ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(3) ފެމިލީ ކޮންފަރެންސްތައް؛

(4) ކޮމިއުނިޓީ ކޮންފަރެންސްތައް؛

(5) ކޭސް ކޮންފަރެންސްތައް؛

(6) ތެރަޕީ ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(7) ވޮކޭޝަނަލް ޕްރޮގްރާމުތަކާއި، ލައިފް ސްކިލް ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(8) ވަކި ކަމަކަށް ހާއްސަ އިންޓެންސިވް ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(9) މުޖުތަމަޢަށް ޚިދުމަތްކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(10) އާންމު ހާލަތަކާއި ކުއްޖާއި ޢާއިލާގެ ހާލަތަށް ހާއްސަކޮށްގެން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމުތައް؛

(11) މުނިފޫހިފިލުވުމާއި ކުޅިވަރާއި ހަރިހަނދުގެ ތަރުބިއްޔަތު އުނގެނޭ ޕްރޮގްރާމުތައް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ކުރު މުއްދަތަކަށް ނުވަތަ ދިގު މުއްދަތަކަށް އެކަހެރިކޮށްގެން ފަރުވާދޭންޖެހޭ ކުޑަކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ހާއްސަ ޚިދުމަތްތައް ވެސް ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހިންގާ، ޚިދުމަތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ ކުދިން އެ ޚިދުމަތުގައި ބައިވެރިކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި، މަރުކަޒުތަކުން ކުއްޖާ ރަނގަޅަށް މޮނިޓަރކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އެގޮތުން ކުދިން މޮނިޓަރކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާތުތައް، މަރުކަޒުން އެކުލަވައިލާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ބ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގާ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިންގަންވާނީ، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021/R-117 (ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ އާންމު ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

ކޯޓުގެ ކުއްޖަކާ ގުޅޭ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް އެކުލަވައިލުން

99. (ހ) މަރުކަޒަށް ގެނެސް ކޯޓުގެ ކުއްޖަކާ ގުޅޭގޮތުން، އެ މަރުކަޒެއްގައި ހިންގާ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް ހިމަނައި، އެ ކުއްޖަކަށް އެކަށީގެން ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތައް މަރުކަޒުން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، ކުއްޖާގެ ފަރުވާގެ ޚިދުމަތް އެކުލަވައިލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރަން ޖެހޭނެއެވެ.

(1) ކުއްޖާގެ އުމުރު؛

(2) ކުއްޖާ ކޮށްފައިވާ ކުށް ނުވަތަ އަމަލާއި، އެ ކުށުގެ ނުވަތަ އަމަލުގެ ކުޑަބޮޑުމިން؛

(3) ކޯޓުގެ ޙުކުމް؛

(4) ކުއްޖާގެ ސިއްޙީ ހާލަތާއި، ނަފްސާނީ ހާލަތާއި، ޖިސްމާނީ ހާލަތު؛

(5) ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ހާލަތު ވަޒަންކުރާ ރިޕޯޓް؛

(6) ކުއްޖާއާ ގުޅޭގޮތުން ހަދައިފައިވާ ރިސްކް އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓުތައް؛

(7) ކުއްޖާގެ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް؛

(8) ކޮންމެ ފަރުދެއްގެ ޕްރޮފައިލް އެކުލަވައިލުމުގައި ވެސް ކުދިންގެ އުމުރާއި، ޖިންސާއި، ކުއްޖާ [illegible] މިންވަރަށް [illegible]، ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނައުން؛

(9) ފަރުދުގެ ޕްރޮފައިލްގައި ހިމެނޭ ޕްރޮގްރާމުތަކުގެ އަލީގައި ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި ނަތީޖާ.

މަރުކަޒުން ބަދަލުކުރުމާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުން

100. ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-92 (މަރުކަޒުތަކުގައި ބައިތިއްބާ ކުދިން، އަދި މަރުކަޒުން އަނެއް މަރުކަޒަށް ބަދަލުކުރުމާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޢައްޔަންކުރުން

101. (ހ) ޕެރޯލްގެ ދަށުން މުޖުތަމަޢަށް ދޫކުރެވޭ ކުދިންނަށް ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، އެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރޭތޯ ބެލުމަށް ބަލައި ކަނޑައަޅާ ޕެރޯލް އޮފިސަރުން، މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕެރޯލް އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާތަކާއި، އަމަލުކުރަންވީ އުސޫލުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް އެކުލަވާލާ އުސޫލެއް، މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޒިންމާތައް

102. ޕެރޯލްގެ ދަށުން މުޖުތަމަޢަށް ދޫކުރެވޭ ކުދިންނަށް ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، އެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރޭތޯ ބެލުމަށް ބަލައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ ޕެރޯލް އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާތައް، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި މިވަނީއެވެ.

(ހ) ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ކުރިން ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީން ކަނޑައަޅާ ޝަރުތުތައް ކުއްޖާއަށް ބަޔާންކޮށްދީ، [illegible] ކުއްޖާގެ ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކާ [illegible] ބެލެނިވެރިޔާއަށް [illegible].

(ނ) ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލެވިފައިވާ ކުރިން ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް މަޖުބޫރުކޮށްދީ، އެ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރޭތޯ ބެލުން.

(ރ) ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލެވިފައިވާ ކުރިން ޕްރޮޖެކްޓުގެ އެއްވެސް ޝަރުތަކާ ޚިލާފުވެއްޖެ ނަމަ، ނުވަތަ އެއްވެސް ކުށެއް ކުރާކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ނަމަ، މި ގަވާއިދުގެ 105 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި ޖޮއިންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރުން.

(ލ) ކަނޑައަޅައިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޕްރޮޖެކްޓް އޮޑިޓަރަކަށް ރިޕޯޓުކުރުމާ ބެލުމާއި، ކުރިންގެ ހާޖަރީ ރިޕޯޓުހަދައި، ރިޕޯޓު ބެލެހެއްޓުން.

(ބ) ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ދޫކޮށްފައިވާ ކުއްޖަކު މަސައްކަތާ އެއްޗެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާތޯ ބެލުމަށް ސަޕްލައި ނަގުމަށް، ކުޑަކޮށްލާ ވަގުތީ ޖަސްޓިސް ކުރުން.

(ޅ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އިތުރުން، ޕްރޮޖެކްޓަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ކުއްޖާ މެދުވެރިކޮށް، ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުން.

ޖޮއިންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމިޓީގެ ނިންމުން ހިއްސާކުރުން

103. (ހ) ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-92 (މަރުކަޒީ ވަޒީފާގައި ބައިވެރިވާ ކުދިން، އެއްމަރުކަޒުން އަނބުރާ މަރުކަޒަށް ބަދަލުކުރުމާއި ޕްރޮޖެކްޓު ދަށުން ދޫކޮށްލުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ވ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނިންމުން މާލޭގެ ކަރުދާސްތަކާ ސަރުވިސްއަށް ޖޮއިންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމިޓީން ހިއްސާކުރާނީ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި މަރުކަޒަކަށް، މާލޭގެ ކަރުދާސްތަކާ ސަރުވިސްއިން ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) މާލޭގެ ކަރުދާސްތަކާ ސަރުވިސްއިން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނިންމުން ކަރުދާސްތަކާ މަރުކަޒަށް ހިއްސާކުރާތާ ގިނަވެގެން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ކުއްޖާ ބެހެއްޓިފައިވާ މަރުކަޒަކުން، ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނާ ނުވަތަ ބެލެނިވެރިންނާ ހިއްސާކޮށް، އެކަން ލިޔުމުން ރިކޯޑު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޖޮއިންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމިޓީން ނިންމާ ނިންމުމަކީ ކުއްޖާގެ ޚިދުމަތަށް ފައިދާގައި ރިކޯޑުކޮށް، ކުއްޖާ ބެހެއްޓިފައިވާ މަރުކަޒުގައި ރައްކާކޮށް ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

ޕްރޮޖެކްޓް ފުރިހަމަކުރުން

104. (ހ) ޕްރޮޖެކްޓަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ކުއްޖަކު އޭނާ އަމަލުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުތުތަކާ ޚިލާފުވެއްޖެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ މުއްދަތު ފުރިހަމަކޮށްދިނީ ނަމަ، ޕްރޮޖެކްޓް ނިމުނުކަމަށް

ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމާ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީއަށް ޕެރޯލް ފުރިހަމަކުރިކަން އަންގައިދޭ ލިޔުންތަކާއެކު، ޕެރޯލް އޮފިސަރު އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީން، އެ ކުއްޖަކަށް ކަނޑައަޅައިފައިވާ ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކާ ހިލާފުނުވެ، ޕެރޯލްގެ މުއްދަތު ފުރިހަމަކުރިކަމަށް ނިންމައިފި ނަމަ، އެ ނިންމުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީން ހިއްސާކުރުމުން، އެ ނިންމުން ކުއްޖާގެ ފައިލުގައި ރައްކާކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މައުލޫމާތު، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި ރައްކައުކުރަންވާނެއެވެ.

ޕެރޯލް ޝަރުތުތަކާ ހިލާފުވުން

105. (ހ) ޕެރޯލްއަށް ދޫކޮށްފައިވާ ކުއްޖެއްގެ ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުތަކާ ހިލާފުވެއްޖެ ނަމަ، އެ މައްސަލައެއް ރަސްމީ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީން އެ މައްސަލައެއް ބެލުމަށްފަހު، ޖުވެނައިލް ޕެރޯލް ކޮމިޓީން، އެ ކުއްޖާއެއްގެ ޕެރޯލްގެ ޝަރުތުތަކާ ހިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅައިފި ނަމަ، އެ ކުއްޖަކު ކުރިން ހުރި މަރުކަޒަކަށް ވަގުތުން ރުޖޫއުކުރުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މަރުކަޒަކަށް ރުޖޫއުކުރުވޭ ކުއްޖަކަށް އަލުން ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އެދި ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ޖެހޭނީ، މަދުވެގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ކުއްޖާ މޮނިޓަރ ކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

އިންސްޕެކްޓްކުރުން

106. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހިންގާ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތައް ބަލައި ފާސްކޮށް، އެ ތަންތަނުގައި ކަންކަން ހިނގަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ އަދުލުގެ ޤާނޫނު) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށްތޯ ގޮތުގެ މޮނިޓަރ ބަލައި ރިޕޯޓުކުރުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ.

މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނަކުން އިންސްޕެކްޓްކުރުން

107. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހިންގާ މަރުކަޒުތަކުގައި ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ ގޮތާއި، އެ ކުދިންނާމެދު އަމަލުކުރާ ގޮތާއި، އެ ކުދިންނަށް ދޭ ހިދުމަތްތަކާއި، އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭތޯ ބެލުމާއި، އެ ތަންތަނުގައި ދިމާވާ ހާދިސާތައް ތަހުޤީޤުކޮށް ބެލުމާއި، އެހެންނަމަވެސް އެކަމަށް ބޭނުންވާ ހާލަތްތަކުގައި މަރުކަޒުތަކަށް

އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުންގެ އިޚްތިޔާރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ ކަމާބެހޭ ކޮމިޝަނަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެފަދަ ކޮމިޝަނަކުން މަޢުލޫމާތު އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުންނަށް، ކަމާ ގުޅޭގޮތުން ތަޙްޤީޤުކުރާ ރިޕޯޓު، ކުޑަކުދިންގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ގޮތަށް އާންމުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުން

108. ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާއެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުންގެ ހުއްދަ އެ ޖަމްޢިއްޔާއަކަށް ނުވަތަ އެ މުއައްސަސާއެއް ބަލަހައްޓާ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރު ފަރާތްތަކުގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު

109. ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިގެން ގަވާއިދުގެ އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުން ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރާ ފަރާތްތަކުން، ތިރީގައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރުންގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރާ ފަރާތަށް، ގަވާއިދުގެ ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކާ ހިލާފު ކަމެއް ކުރުން.

(ށ) އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރު ފަރާތްތަކުން ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކުރިޔަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްޗެއް ފާހަގަ، އެހެން އެއްވެސް އެއްޗެއް ގަވާއިދާ ފަރާތްތަކުން ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރުން.

(ނ) މަސައްކަތުގައި ހުރި ކުށްތަކާއި އެއްވެސް އެއްޗެއް ދިނުމާއި، ކުށްތަކުގެ ފަރާތުން އެއްޗެއް ލިބިގަތުން.

(ރ) ގަވާއިދުގައި އެ މީހެއްގެ ގޮތުގައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ މަސްލަޙަތާ ގުޅިފައިވާ ކުށެއް ހުރި ނަމަ، އެކަން ފާހަގަކޮށް ފަރާތަށް ގަވާއިދުގެ އިތުރުން އޮތް ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތް އެކަން ނާންނަގައި ހުރުން.

އާއިލާއިން ފައިސާ ޖަމާކުރުން

110. (ހ) ކޮމިޝަނުގެ ކަންކަން ސާބިތުކުރުމަށް ގަވާއިދަށް ގެނައުމަށްފަހު، މަސައްކަތުގައި ލިބޭ ކޮމިޝަނުން ފައިސާ ޖަމާކުރާނީ، ބަނޑޭރީގެ ޖެނެރަލް ފަންޑަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާއާ ގުޅޭ ޙަވާލާދީ ބެލެހެއްޓުމަށް ކޮށްލާ ކުއްޖެއްގެ ނަމުގައި "ޕްރިޒަރވް އެކައުންޓް ފަންޑް ސިސްޓަމް" ގައި

އެކައުންޓެއް ހުޅުވައި، އެންމެހައި މުޢާމަލާތްތަކުގެ ރެކޯޑުތައް ބަލަހައްޓަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.

(ނ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ފައިސާ ޚަރަދުކުރާ އަދަދާއި، ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ގޮތްތަކާއި، ފައިސާއާ ގުޅޭ އެންމެހައި ތަފްސީލު، ކެންޓީން ސަރވިސްއިން އެކައުންޓެއްގައި އިސްތިޢުމާލުކުރާ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި މި އުސޫލު، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މި ގަވާއިދު ޝާއިޢުކުރާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކުލަވައިލަންވާނެއެވެ.

ތަކެތި އަތުލުން

111. (ހ) މަރުކަޒުގައި ކުއްޖާ ބަންދުކުރެވޭ ހިނދު، އެ ކުއްޖާގެ އަތުގައި ހުރިނަމަ، ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފު ތަކެއްޗެއް، މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި އެ ކުއްޖާއެގެ އަތުން އަތުލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ކަމުގައި ބަޔާންވެފައި އެވަނީ، މި ގަވާއިދުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގައި މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާއެއްޗެހިކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަކެއްޗެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ތަކެތި އަތުލުމަށްފަހު، އޭގެ ތަފްޞީލު ފޯމުތަކުގައި ހުށަހަޅާ، ނަމަވެސް މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި އަތުލުމުގެ ސްލިޕް ހަދައި، އެ ސްލިޕް އެ ކުއްޖަކަށް ވަގުތުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. މި ސްލިޕް ހަދަންވާނީ އެ ކުއްޖާއެގެ ހާޒިރުގައެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސްލިޕްގައި، ތަކެއްޗާ ހަވާލުވި ފުލުހެއްގެ އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސޮއި ޖައްސަންވާނެއެވެ. އަދި ސްލިޕް ހަވާލުކުރާ ކުއްޖާގެ މުއްދަތާއި ތާރީޚު ޖައްސަންވާނެއެވެ. މި ލިޔުން ކުއްޖާގެ ޕާސަނަލް ރިކޯޑު ފައިލުގައި ރައްކާކުރަންވާނެއެވެ.

ތަކެތި އަތުލުމާ ގުޅޭ އުސޫލު

112. (ހ) ކުއްޖާގެ އަތުން އަތުލާ ތަކެތި އަމާނާތެއްގެ ގޮތުގައި ވަކިވަކިން ލިޔުމުގައި ރައްކާކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ތަކެތި އެއްކޮށް ނަންބަރުޖަހައިގެން ފޮށި، އެ އެއްކޮށް ހުރި/އެތި ހިފަހައްޓާ ނަންބަރު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) އެއްޗެއް ސޯޓުކުރާއިރު، އެ އެއްޗެއް އުފެއްދިފައިވަނީ ކޮންތަކެއްޗަކުންތޯ ނުވަތަ ކޮންކަހަލަ މައުދަނަކުންތޯ ބާވަތްކުރަންވާނެއެވެ. (މިސާލަކަށް: ދަގަނޑު، ޕްލާސްޓިކް، ވީދު، ފޮތި)

(ރ) އެއްޗެއް ސޯޓުކުރާއިރު، އެ އެއްޗެއްގެ ބޮޑުމިނާއި ކުލަ އެނގޭ ނަމަ، އެ ބޮޑުމިނާއި ކުލަ ވެސް ސޯޓު ކުރަންވާނެއެވެ.

(ބ) އެއްވެސް ގަރާޖެއް ސޯޓުކުރާއިރު އެ ގަރާޖެއް ސައިޒު ބަލަން ނުވަތަ ބަރު އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ސޯޓުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ހަމައެކަނި އުފުލަ އެއްޗެއް ސޯޓުކުރެވޭ، އެ ގަރާޖެއްގެ ކުޑަކަން ބަލައިގެންނެވެ. (މިސާލަކަށް: ބަރުކުޑައިގެ 1 އަހަރުން، ދިރުކުޑައިގެ 1 ކިލޯގްރާމު)

(ޅ) ކެމިކަލްގައި، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އަސަރުކުރާ ކަމެއް، ކުރިމަތި ކަމެއް، ޕްލާސްޓިކް ފަދަ ތަކެތި ސޯޓުކުރާއިރު، އެ ތަކެތީގައި ޖަހައިފައިވާ ނަންބަރު ވެސް ސޯޓުކުރަންވާނެއެވެ.

(ކ) އެއްވެސް ފައިސާއެއް ސޯޓުކުރާއިރު، އެއީ ކޮން ފައިސާއެއްގެ ފައިސާއެއްކަމާއި، އަދި ފައިސާގެ އަދަދު ހިސާބު އަދަދުކުރުމާއި، ތާރީޚް ނުވަތަ އިސްދާރުކުރެވުނު ތާރީޚު ލިޔަންވާނެއެވެ.

އަތުލާފަ ތަކެތި ބެލެހެއްޓުން

113. (ހ) ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލާފަ ހުރިހާ އެއްޗެއް ވެސް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުމަކީ އެ މަރުކަޒަކުން އެ ތަކެއްޗާ ހަވާލުވާ މުވައްޒަފުގެ ޒިންމާއެކެވެ.

(ށ) ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލާފަ ތަކެތި ވަކިވަކިން މަރުކަޒުގައި ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބަހައްޓާނެ ތަނެއް ހަމަޖައްސައި، އެ ތަނަށް ވަދެވޭނީ ހަމައެކަނި ތަކެތި ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ ދީފައިވާ މުވައްޒަފުންނަށެވެ.

(ނ) ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލާ ތަކެތީގެ ތަފްޞީލު ރަޖިސްޓަރީއެއް ބަހައްޓާ ފަދަ ނިޒާމެއް ގާއިމުކޮށް، ތަކެތި ނެގުމާއި ހަވާލުކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ލިޔެކިޔުމުން ހިނގަންވާނެއެވެ.

ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓޭ ތަކެތި

114. ކުއްޖާ މަރުކަޒަށް ގެނައުމުން އެ ކުއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލާ އެއްޗަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާ ޚިލާފު އެއްޗަކަށް ވާ ނަމަ، އެ އެއްޗެއް އަނބުރާ އެ ކުއްޖާއަށް ރައްދެއް ނުދެވޭނެއެވެ. ނުވަތަ އެ ކުއްޖާ ކަށަވަރާ ބަލަދުވެރިޔާއަށް އެ އެއްޗެއް ހަވާލު ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި އެ މައްސަލަ އިތުރަށް ތަޙުޤީޤުކުރަންޖެހޭ ނަމަ، ފުލުހުންވެސް

ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

އަތުލާފާ ތަކެތި ހަވާލުކުރުން

115. (ހ) ކުއްޖާ މަރުކަޒަށް ގެންދެވުނުހިނދު، އޭނާގެ އަތުން އަތުލައިގަނެވޭ މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާ ތަކެތި ހުރި ނަމަ، ކުއްޖާ ކަސްޓަޑިއަނާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ އެއްޗެހި ލިޔުމުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ލިބެން ކަސްޓަޑިއަނަކު ނެތް ނަމަ ނުވަތަ އޭނާ ކަސްޓަޑިއަނާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކު

އެ ތަކެއްޗާ ހަވާލުނުވެއްޖެ ނަމަ، އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލާއިރު، ޑައިރެކްޓަރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެ ތަކެތި އެ ކުއްޖާއާ ލިޔުމުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ތަކެތީގެ ތެރެއިން ގިނަދުވަސްވަންދެން ނުބެހެއްޓޭ ފަދަ ނުވަތަ އަވަހަށް ޚަރާބުވެ ހަލާކުވާ ނެތިދާ ފަދަ ތަކެއްޗެއް ބޭރުކުރުން ނުދެވޭނެއެވެ.

(ށ) ކުއްޖާ މަރުކަޒަށް ގެންދެވުނުހިނދު، އޭނާގެ އަތުން އަތުލައިގަނެވޭ، މަރުކަޒަށް ވެއްދުން މަނާނުކުރާ ތަކެތި، ކުއްޖާ ކަސްޓަޑިއަނާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ލިޔުމުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ލިބެން ކަސްޓަޑިއަނަކު ނެތް ނަމަ ނުވަތަ އޭނާ ކަސްޓަޑިއަނާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކު އެ ތަކެއްޗާ ހަވާލުނުވެއްޖެ ނަމަ، އެ ކުއްޖަކު މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލާއިރު، އެ ތަކެތި އެ ކުއްޖާއާ ލިޔުމުން ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ލިޔުމުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ. އަދި މި ލިޔުމުގެ ކޮޕީއެއް ފައިލުކޮށް ރައްކާކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ތަކެތީގެ ވެރިފަރާތުގެ ނަމާއި، ދާއިމީ އެޑްރެހާއި، ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑުގެ ނަންބަރު ނުވަތަ ބިދޭސީއެއް ނަމަ ޕާސްޕޯޓު ނަންބަރާއި، ސޮއި؛

(2) ތަކެތި ހަވާލުކުރާ އޮފިސަރުގެ ނަމާއި، މަޤާމާއި، ސަރވިސް ނަންބަރު؛

(3) ތަކެތި އަތުލި ތާރީޚާއި، ތަނާއި، ވަގުތާއި، ސްލިޕް ނަންބަރު؛

(4) ތަކެތި ހަވާލުކުރި ތާރީޚާއި، ތަނާއި، ވަގުތު؛

(5) ތަކެތި ހަވާލުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ވެރިފަރާތް ކަމުގައި ނުވާ ނަމަ، ތަކެތި ހަވާލުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ނަމާއި، ދާއިމީ އެޑްރެހާއި، ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑުގެ ނަންބަރު ނުވަތަ ބިދޭސީއެއް ނަމަ ޕާސްޕޯޓު ނަންބަރާއި، ވެރިފަރާތާ ހުރި ގުޅުން؛

(6) ތަކެތި ހަވާލުކުރާ އޮފިސަރުގެ ސޮއި.

(ރ) ކޮއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލައިފައިވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުއްޓާ ގެއްލިފައިވާ ނަމަ ނުވަތަ ހަލާކުވެފައިވާ ނަމަ، ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް، އެ މަސައްކަތާ ހަވާލުވެފައިވާ އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ހާދިސާގެ ރިޕޯޓު ތަފްސީލުކޮށް ޑައިރެކްޓަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ މައްސަލައެއް ޑައިރެކްޓަރަށް ހުށަހެޅުމުން، އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާތާ 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ އިދާރީ ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް ޓަކައި އެ މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާތާ ގިނަވެގެން ދުވަސް 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކޮށް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އެ ތަކެއްޗާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް، އެ ކޮއްޖާއަށް ލިޔުމުން އަންގަންވާނެއެވެ.

އަތުލެވޭ ތަކެއްޗާ ހަވާލުވުން

116. ކޮއްޖާ މަރުކަޒަށް ގެންނެވުމުން، ކޮއްޖާގެ އަތުން އަތުލާ ތަކެތީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ، މަރުކަޒަށް ވަދެވުން މަނާކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ނުވަތަ މަރުކަޒަށް ވަދެވުން މަނާކޮށްފައިނުވާ އެއްޗެއް، އަނބުރާ ލިބިގަތުމަށް އެ ކޮއްޖާ އިޢުތިރާޒުކުރާ ނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން މަރުކަޒުން އަމަލުކުރަންވާނީ، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2023/R-158 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

ނިޔާވެފައިވާ ކުދިންގެ ތަކެތި

117. (ހ) ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒެއްގައި ހުރި ކޮއްޖަކު ނިޔާވެއްޖެ ނަމަ، އެ ކޮއްޖެއްގެ އަތުން އަތުލައިފައިވާ ތަކެތީގެ ތެރެއިން އެއްވެސް އެއްޗެއް މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ ކޮއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާއާ ނުވަތަ އެ ކޮއްޖާގެ ބަލަދުވެރިޔާއާ ހަވާލުކޮށްފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

އަދި އެ ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ އަތުވެރިވެފައިވާ އެއްޗެއް މުދަލުގައި ހުރި ނަމަ، ކުއްޖާގެ ފައިސާއިން ޚަރަދުކުރުމުގައި އެ ތަރިކައިގެ ހަވާލުވެރިޔާ، އެކަން ކުރުމުން ރިޢާޔަތްކުރަން ވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާއެއްގެ މަޢުލޫމާތު ނޫނީ ނަމަ، މާލީ ވަސީލަތް ކަރުދާސްތަކާ ސަރުކާރުގެ އެ ކުއްޖެއްގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް އިޢުލާން ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިޢުލާން ކުރުމަށްފަހު، އެ ކުއްޖެއްގެ ފައިސާ ހޯދުމަށް ނަމަ، ސަރުކާރު ކޯޓުން ސާބިތުކޮށްފައިވާ ވިއްލުމަށް ހުރަސްތަކުން، އެ ވިއްލަވާ ބަލަހައްޓަވާ ހަވާލުކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި އެ ފައިސާ ނެތް ކުއްޖެއް ނަމަ، ފައިސާގެ ފަރާތުން ބައެއް ކަމެއް ނަމަ، އެ ކުއްޖާ ވިޔަފާރިން ހަވާލުކުރަން ވާނެއެވެ. އަދި އެ ވިއްލުމަށް ފައިދާކުރެވޭ ހަމައަށް ހަވާލުކުރަން ވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުން ބޭނުންވާ ތަކެތި ހޯދުން
118. (ހ) މަރުކަޒުގައި ކުޑަކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް ކަނޑައަޅާ މަރުކަޒުގެ ފަރާތުން ހޯދުން ހިންގަން ވާނެއެވެ.

(ށ) މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނަށް ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި މަރުކަޒު ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ހިފެހެއްޓުމަށް ސްޓޯރުތައް، އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް، ހޯދުމަށް މަރުކަޒުގެ ފަރާތުން ހިންގަން ވާނެއެވެ.

(ނ) މަރުކަޒަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ހޯދުން، ގެޒެޓު ނަންބަރު 2023/R-158 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގަވާއިދު) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(ރ) މަރުކަޒުގައި ހުރި ސްޓޯރުގެ ހަރުމުދާ، ގެޒެޓު ނަންބަރު 2023/R-158 (ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދު) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބެލެހެއްޓުން ކުރަން ވާނެއެވެ.

މަރުކަޒު އޮޑިޓްކުރުން
119. (ހ) މަރުކަޒުގައި ބޭނުން އެއްވެސް ހިސާބުތަކެއް ހިންގުމަށް ނުވަތަ މަރުކަޒުގައި ދިމާވާ ކުއްލި ހާލަތެއް ބެލެހެއްޓުން ނުވަތަ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ހަރަކާތްތެރިވެފައިވާނަން މަރުކަޒު އޮޑިޓްކުރުމުގެ އިންތިޒާމު، ގައިޑްލައިނަކާ ގުޅިގެން ހެދިފައިވާނެއެވެ.

(ނ) މަޝްރޫޢު އެވޯޑްކުރާ ނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭ އެންގުމެއް ގެއިޓްކީޕަރ ނެރެންވާނެއެވެ. އަދި މަޝްރޫޢު އެވޯޑްކުރިކަން ކާމިޔާބު ވި ބީލަންވެރިޔާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ރ) މަޝްރޫޢު އެވޯޑްކުރުމަށް ނަމަ، އެވޯޑްކުރާ މަޝްރޫޢުގައި މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުން ހުރިހާ އިންސާނީ ވަސީލަތްތަކާއި ތަކެތި މަޝްރޫޢުގެ ސަރަހައްދަށް ގެނެސްގެންވެ. އަދި އެއްވެސް އިންސާނީ ވަސީލަތަކާއި ތަކެތި މަޝްރޫޢުގެ ސަރަހައްދަށް ބަދަލު ކުރުމުގައި ދާއިރާގެ ކަނޑައެޅޭ ގޮތެއްގެ މަތިންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޝްރޫޢު އެވޯޑްކުރުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް، މަޝްރޫޢުގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާންވާނެއެވެ.

އިސްތިސްނާ ކުރުން 120. މި ގަވާއިދުގެ މަގުސަދަކީ ބީލަމުގެ މަޝްރޫޢުގައި މަސައްކަތްކުރާ އިންސާނީ ވަސީލަތްތައް ގެނެސްދިނުން، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކުރިމަތިވާ ނަމަ، އިސްތިސްނާ ކުރެވިދާނެ ކަމެއް ކަމަށް ބަލައި، އެކަން އެ މިނިސްޓްރީއަކުން ކުރެވިދާނެއެވެ.

(ހ) ބަންދުގައި ހުރި ކުށްކުރުން ކުރުމުގެ ކުށަކަށް އެކިފަހަރު ގެއިޓްކީޕަރު ނުވަތަ އެންގެލްޓު ފުރާތަކަށް ނުނެރުން.

(ށ) މާލީ ވެރިފައިޑް ކަނޑައެޅުން ސަރވިސްއިން ހިންގާ ކަނޑައެޅުން މަޝްރޫޢުތަކުގައި ހުންނަ އެ ސަރވިސްގެ ތަކެތި ނުވަތަ ފައިސާ އަދިއެހެން ކަންކަމަށް ބޭނުންކުރުން.

(ނ) އެ މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުންނަ ތަކެތީގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީއަށް ޖެނެރަލްވާރޭ އެއްގޮތް ބެލެހެއްޓުމުގައި ފުރުޞަތުދެކުރުން.

(ރ) އެ މިނިސްޓްރީ އަދާކުރާ ވަޒީފާ ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި ނުވަތަ މަސައްކަތްކުރެވޭ ކުރުން ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުން ނުވަތަ އެ މިނިސްޓްރީ ވަޒީފާގައި ކުރާ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ބާވަތުގެ ހަރަކާތެއްގައި ބައިވެރިވުން.

(ބ) ދިވެހިވުން ހިފުން ނުވަތަ ދިވެހިވުމުގެ ކަމުގައިވާ ބެލެވިދާން ހާލަތެއްގައި ވަޒީފާގެ ވަގުތުން މުއާމަލާތްކުރަންޖެހޭ މިނިސްޓްރީގެ އަމުން ނުވަތަ މަޝްރޫޢުގައި ވެބް ކުރިން ގެ އަމުން ނުވަތަ މިފަދަ ކުރިން ގެޒެޓްކުރި މިނިސްޓްރީގެ އަމުން ހަދާ ނުވަތަ އެފަދަ އެހެނިހެން ތަކެތި ބަލައިގަތުން.

(ޅ) މަޝްރޫޢަށް ފައިދާ މަދު ތަކެތި، ބަންދުގައި ހުރި ކުރިންނަށް ނުވަތަ ބަންދުގައި ހުރި ކުރިންގެ ފަރާތުން ބަންދުގައި ހުރި އެހެން ކުއްޖަކަށް ރައްދުކުރެއްވި، މަޝްރޫޢުގެ

ތެރެއަށް ގެނެސް ނުވަތަ މަރުކަޒުން ބޭރަށް ނެރެ ނުވަތަ މަރުކަޒުގެ ތެރެއަށް ވައްދަން އުޅެ ނުވަތަ މަރުކަޒުން ބޭރަށް ނެރެން އުޅެ ނުވަތަ މަރުކަޒުގެ ތެރެއަށް ވެއްދުމަށް ނުވަތަ މަރުކަޒުން ބޭރަށް ނެރުމަށް ހުއްދަކޮށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން.

(ކ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ހިންގާ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ޖެއިލަރުންނަށް ނުވަތަ އެ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެނިހެން ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސަރުންނަށް ނުވަތަ މުވައްޒަފުންނަށް ދޮގު މައުލޫމާތު ދިނުން.

(އ) ބަންދުގައި ހުރި ކުއްޖަކު ފިލުމުގައި އެހީތެރިވުން ނުވަތަ ފިލުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ އިހުމާލުން ބަންދުގައި ހުރި ކުއްޖަކު ފިލުން.

(ވ) ބަންދުގައި ހުރި ކުއްޖަކާ މާރާމާރީ ހިންގުމާއި، މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނޫން ގޮތަކަށް، ބަންދުގައި ހުރި އެއްވެސް ކުއްޖެއްގެ ގައިގައި އަތްލުން.

(މ) އެއްވެސް އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު ބަންދުގައި ތިބި ކުދިންނާމެދު އިންސާނިއްޔަތާ ހިލާފު ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އަމަލެއް ހިންގުން.

(ފ) މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖަކާ އަދި މަރުކަޒުގައި ހުރި ކުއްޖެއްގެ އަނބިމީހާ ނުވަތަ ފިރިއަކާ ޖިންސީ ގުޅުން ހިންގުން.

(ދ) މަރުކަޒުގައި އޮފިސަރެއް ނުވަތަ މުވައްޒަފެއްގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި ޒިންމާ މަސްއޫލިއްޔަތާއި، މަރުކަޒުގައި ބަހައްޓައިފައި ތިބި ކުދިންނާއި، މަރުކަޒުން ދުރުކުރުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތާއި، އެއްވެސް ޢާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރުން.

(ތ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައިފައިވާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި، މި ގަވާއިދާއި، މަރުކަޒުގައި އަމަލުކުރަމުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އެންމެހައި އުސޫލުތަކާއި، މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް އަމަލުކުރުމާއި، އެ މީހަކާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވުން ނުވަތަ ފަރުވާ ކުޑަކުރުން.

(ލ) މުޖުތަމަޢުގެ އާންމު އަޚްލާޤީ މިންގަނޑަށް ފުށު ނާރާ ފަންނީގެ ޢަމަލުތަކުން ނުވަތަ ހުނަރުބަހުން މުޢާމަލާތްތަކުން ނުވަތަ މުބާރާތްތަކުން.

(ގ) އަމިއްލަ ނަފްސުގެ ސާފުތާހިރުކަން ކެޑުމާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ފާރަވެރިކަމާއި އެކި އުމުރުގައި ސާފުތާހިރުކަން ކެޑުން.

(ޏ) އެ މީހަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމުގެ ނުވަތަ އެހެން ޤައުމެއްގެ ބަހެއް ބޭނުންކުރުން ނުވަތަ އެ މީހެއްގެ ޤައުމެއްގެ ބަހެއް ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުން.

(ސ) އެ މީހާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ އެއްވެސް އާދަކާދަތަކާ ނުވަތަ އުސޫލުތަކަށް ނުވަތަ ޤައުމުތަކަށް ނުވަތަ ހަޟާރަތްތަކަށް ގުޅޭ ފިކުރު ހިނގުމުގައި، އެކަން އަނިޔާ ދިނުމަށް ނާސްތިގައި އޮތުން.

(ޑ) އޭނާ ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ނުވަތަ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ އަސަރުކުރާ ފަދަ ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ނުވަތަ މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ގޮތުގައި މަސްއޫލިއްޔަތު ދޭހަވާ ފަދަ ރައްކާތެރިކުރުމާއި ވަކިކަމަށް ދެކޮޅުހެދުން.

(ޒ) ޝަރީޢަތްކުރުމުގައި މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ގޮތުގައި ހިތްހަމަޖެހުން އުފެއްދުމާއި، ރައްކާތެރި ގޮތްތަކުން ބޭރުން ރައްކާތެރިކަމުގެ ވަސީލަތްތައް ހޯދައިދިނުމާއި، ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ރަށުގެ ތަކެތިން ފައިދާ ނެގުމާއި، ބަދަލުކުރުން.

(ޓ) ބިމާއި ބެހޭ އެއްވެސް ކަމެއްގައި، ގައިން ގަނޑުއެޅި ގޮތުގެ ބައިވެރި ރޯލް، އެކަން އެންގެނޭ ވަޒީފާ ނަގާނޭ ޖެހިއަށް ނުކުތުން.

(ޔ) ހެއްދެ ނެތި މާލީ ފައިދާ ކަރުދާސް ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބޭނުންކުރުން ނުވަތަ ދޫކުރުން.

(ޕ) މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި އެހެން އޮފިސަރުންނާ ނުވަތަ މުވައްޒަފުންނާ ދެމެދު ބަދަލުކުރުން ކަންކަމަށް މަސައްކަތްތަކުގައި ނުލަފާކޮށް ޢަމަލުކުރުން ނުވަތަ އެހީތެރިކަން ދިނުން.

(ޖ) ސިޔާސީ ހަރަކާތެއް ހިންގުން ނުވަތަ އެފަދަ ހަރަކާތެއްގައި ބައިވެރިވުން ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް ހިތްވަރުދިނުން.

(ޗ) މާލީ ފައިދާ ކަރުދާސް ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ މަރުކަޒުގެ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން، ގެޒެޓުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމަށް ހާމަކުރުން ނުވަތަ ދުރުކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުން

ނުވަތަ ކޮޕީހެދުން ނުވަތަ ރިކޯޑުކުރުން ނުވަތަ އެ ޓްރާންސްމިޝަނުން ވެސް މިއިން ކަމަކަށް މަގުފަހިކުރުން ނުވަތަ އެހީތެރިވެދިނުން.

(ހހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ބަދުނާމުވާ ފަދަ ކަމެއް ކުރުން.

(ހނ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދައިފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި، މި ގަވާއިދާއި، މަރުކަޒުގައި އަމަލުކުރުމަށް އެކުލަވައިލައިފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރގައި މަނާކޮށްފައިވާ އަމަލުތަކުން އަމަލެއް ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް ހިތްވަރުދިނުން.

ފިޔަވަޅު އެޅުން

121. މި ގަވާއިދުގެ 120 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިދާރީ ކުށެއް ކޮށްފި ނަމަ، އެ އޮފިސަރަކާމެދު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކާމެދު، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2015/R-218 (މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާބެހޭ ގަވާއިދު) ގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ އުސޫލުން އެ މީހަކާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅޭނެއެވެ.

ދިހަވަނަ ބާބު
އެހެނިހެން ކަންކަން

އުސޫލުތައް ހެދުން

122. މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރތަކާއި އުސޫލުތައް، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މި ގަވާއިދު ޝާއިޢުކުރާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މަރުކަޒުތަކުން ހަދައި، މަރުކަޒުތަކުގައި ފެންނަން ހުންނާނެ ގޮތަކަށް ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

މާނަކުރުން

123. މި ގަވާއިދުގައި ލަފުޒެއް ނުވަތަ އިބާރާތެއް ހިމެނިފައިވާ ޖުމްލަކުން އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން ދޭހަނުވާހިނދު، މި ގަވާއިދުގައި އަންނަނިވި ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކުން ދޭހަވާނީ އެ ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކާ ދިމާލުގައިވާ މާނައެވެ.

(ހ) "ކުޑަކުއްޖެއް" ނުވަތަ "ކުއްޖެއް" ނުވަތަ "ކުޑަކުދިން" ނުވަތަ "ކުދިން" ކަމަށް ބުނެފައި އޮތީ، މީލާދީގޮތުން އުމުރުން 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ފުރި، އެއްނަމަވެސް 18 (އަށާރަ) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ ކުޑަކުދިންނާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން، ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ގެންގުޅުމަށް ފަނޑިޔާރު، ކުޑަކުއްޖެއްގެ ހައިސިއްޔަތުގައި ގެންގުޅުއްވާ މީހުންނަށެވެ.

(ނ) "ބެލެނިވެރިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މައިންބަފައިންނާއި، ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނާއި، ޙަޟާނަތު ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކާއި ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިންނާއި ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިކަމާ އެވަގުތަކު ހަވާލުވެހުރި މީހުންނަށެވެ. ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނާއި، ޙަޟާނަތު ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކާއި ޤާނޫނީ ބެލެނިވެރިން މާނަކުރެވޭނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތީންނެވެ.

(ރ) "ޖިނާއީ ބޮޑު ކުށެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ކުށްތަކަށެވެ.

(ބ) "ބަދަލުވަމުންދާ ޤާބިލިއްޔަތު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަރުޙަލާއަށް ގެނައި އިރު ކުއްޖާ ހުރި ހާލަތުން ކުއްޖާގެ އުމުރާއި އަހުލިއްޔަތާއި ވިސްނުމަށް އަންނަ ބަދަލުތައް ދެނެގަތުމަށެވެ.

(ޅ) "ޑިރެކްޓަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހިންގާ ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާސިލުކުރުމަށް އެ މަރުކަޒެއްގައި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާ މީހަކަށެވެ.

(ކ) "ވަޒީރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖެންޑަރ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވަޒީރަށެވެ.

(އ) "ވަޒާރާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖެންޑަރ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވަޒާރާއަށެވެ.

(ވ) "ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒު" ނުވަތަ "މަރުކަޒު" ނުވަތަ "މަރުކަޒުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 82 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ހިންގުމަށް ގާއިމްކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކަށެވެ.

(ވ) "އިންސްޕެކްޓަރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އައްޔަންކޮށްފައިވާ އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްއަށެވެ.

(މ) "މުވައްޒަފުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރާ ސިވިލް މުވައްޒަފުންނާއި އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން، ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަނަލް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ.

(ފ) "އޮފިސަރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި މަސައްކަތްކުރާ، ހުވާކޮށްގެން ޑިޔޫޓީ ޔުނިފޯމު ލާ އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ މަރުކަޒެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންނެވެ.

(ދ) "ޕްރޮބޭޝަން ސާރކަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖަލުގެބަންދުގައި ހުރުމުގެ މަދިން އަމާކަމާއިއެކުގައި މިޒާނުގެ ހަރިހަމަ ބަލައި ފާސްކުރެވުނުމަކަށެވެ.

(ނ) "ސްޓްރިކް ސާރކަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖަލުގެބަންދުގައި އަންނަހުރުކޮށް ބާވައިގެން މިޒާނުގެ ހަރިހަމަ ބަލައި ފާސްކުރެވުނުމަކަށެވެ.

(ރ) "އެންޓި ޓެރަރިޒަމް ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓެރަރިޒަމް ޤާނޫނު) އަށެވެ.

(ގ) "ކަރެކްޝަނަލް އޮފިސް ޕްރިޒަންސް" ނުވަތަ "ކަރެކްޝަނަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އައްޔަންކުރާ ފަރާތަށެވެ.

(ސ) "ޕެރޯލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޖަލުގެ ބަންދުން ސަލާމަތްވެ ފަރުމާކުރާ ކުދިންގެ ތެރެއިން ޖަލުގެ މުއްދަތުގެ ކޮންމެވެސް ބައިވަރަކަށް ޖަލުން ބޭރުގައި ބަހައްޓައިގެން އަމިއްލަ ކުދިން، މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަން ނަގާއިތުރުން ގޮތުގެ މަތިން މުޖުތަމަޢާ އަޅުވާލަދީމުން ބަލައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުޠުތަކެއްގެ ދަށުން ދޫކޮށް ދޫކުރުމަކަށެވެ.

(ސ) "ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ކުއްޖެއްގެ ހަށިގަނޑުގެ ގުނަވަނަކަށް ނުވަތަ އެއްވެސް ހިއްސާއަކަށް، ބޮޑު އަނިޔާއެއް ލިބުމެވެ.

(ޑ) މި ގަވާއިދުގެ މަޤްޞަދަށް ޖަކައި ޢާއިލާގެ ގޮތުގައި ބަލާނީ، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ.

(1) އަނބިމީހާއާއި ފިރިމީހާ؛

(2) މަންމަ، ބައްޕަ / މާމައާއި ކާފަ؛

(3) މަންމަގެ ފިރިމީހާ، ބައްޕަގެ އަނބިމީހާ ނުވަތަ އަނބިން؛

(4) މައިދައިތައާއި ބަފައިބެ؛

(5) އެއްބަނޑު އެއްބަފާ މީހުން، އެއްބަފާ މީހުން ނުވަތަ އެއްބަނޑު މީހުން؛

(6) ބޮޑުދައިތައިންނާއި ބޮޑުބޭބެއިން؛

(7) ބޮޑުދައިތައިންނާއި ބޮޑުބޭބެއިން ކިޔާ ކުދިން؛

(8) ގާޑިއަން/ފަރަރިން؛

(9) ސަރުކާރީ ބަލަދުވެރިޔާއާއި ބެލެނިވެރިޔާ.

(ޒ) "ވަގުތީގޮތުން މަރުކަޒުން ދުރުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގަވާއިދުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތީގޮތުން ކުދިން މަރުކަޒުން ދުރުކުރާ ދުރުކުރުމެވެ.

(ޓ) "މަރުކަޒުގެ ހޮސްޓް ސަޕޯޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، މަރުކަޒުތަކުގައި ކުދިންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ގައިމުކޮށްފައިވާ ސަޕޯޓަރުންނެވެ.

(ޔ) "ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން" ކަމަށް ބުނެވިފައި އެވަނީ، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް ނުވާގޮތަށް، ކުއްޖާ ކޮންޓްރޯލްކުރާ ކުރުމެވެ.

(ޖީ) "ޕްރިޒަނަރ އެކަމޮޑޭޝަން މެނޭޖްމަންޓް ސިސްޓަމް" ކަމަށް ބުނެވިފައި އޮތީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބަންދުގެ ދަށުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ފައިސާގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ގާއިމުކޮށްފައިވާ އެޕްލިކޭޝަނަށެވެ.

(ޖު) "މަސްޓަރ ރޯލް" ކަމަށް ބުނެވިފައި އޮތީ، މަރުކަޒުގައި ތިބި ކުދިންގެ އަދަދު ބަލަން ޗެކްކުރާ ޗެކްކުރުމަށެވެ.

ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން

124. މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މި ގަވާއިދު ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.